

Serviceniveau – udsatte børn og unge

Inkl. § 41 revideret 2020

Rebild Kommune

Center Familie og Handicap

Hobrovej 110

9530 Støvring

www.rebild.dk

Tlf. 99 88 99 88

Fax 99 88 89 99

E-mail: raadhus@rebild.dk

Sikker e-post kan sendes til adressen

sikkerpost@rebild.dk

Træffetider:

Mandag-onsdag	8.00-15.00
Torsdag	8.00-17.00
Fredag	8.00-14.00

Forord

Serviceniveau – et vigtigt redskab på børne- og ungeområdet.

Hermed præsenteres Rebild Kommunes serviceniveau for indsatserne målrettet børn og unge med særlige behov. I dette hæfte beskrives principperne for indsatserne og det konkrete serviceniveau for de forskellige ydelser på området.

Serviceniveauet tager udgangspunkt i Rebild Kommunes sammenhængende børne- og ungepolitik. Den sammenhængende børne- og ungepolitikens tre pejlemærker - barnet/den unge i centrum, helhed i indsatsen og tværfaglighed – er med til at sikre den røde tråd i arbejdet på børne- og ungeområdet, hvilket i særdeleshed også gælder for arbejdet med børn og unge med særlige behov.

Formålet med beskrivelsen af Rebild Kommunes serviceniveau er at give enkel og klar information om kommunens indsats over for børn og unge med særlige behov. Kommunalbestyrelsen ønsker at synliggøre de politiske beslutninger om mål og prioriteringer og tydeliggøre rammerne for indsatserne på området.

Serviceniveauet gør det muligt at skabe sammenhæng mellem de politiske mål og indsatsen over for barnet/den unge. Kort sagt er serviceniveauet et vigtigt redskab for kommunens medarbejdere og et vigtigt led i kommunikationen mellem politikere og borgere om mål og prioriteringer.

Med venlig hilsen

Borgmesteren

Indholdsfortegnelse

Forord.....	3
Indholdsfortegnelse	4
Indledning	6
Serviceniveau for ydelser til børn og unge med særlige behov	7
Anonym rådgivning SEL § 11 stk. 2.....	8
Familievejleder SEL § 11 stk. 8.....	9
Forebyggende indsatser SEL § 11 stk. 3.....	10
Deltagelse i fritidsaktiviteter til børn og unge SEL § 11 stk. 6.....	11
Deltagelse i aktiviteter SEL § 52 stk. 3 nr. 1	12
Pålæg om dagtilbud, fritidstilbud, uddannelsessted eller lign. SEL § 52 stk. 3 nr. 1 (jf. § 57 a)	13
Praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet SEL § 52 stk. 3 nr. 2	14
Familiebehandling og behandling af barnets/den unges problemer SEL § 52 stk. 3 nr. 3	16
Døgnophold for familier SEL § 52 stk. 3 nr. 4.....	17
Aflastningsordning med kompenserende sigte (udsatte børn og unge) SEL § 52 stk. 3 nr. 5.....	18
Aflastningsordning med socialpædagogisk sigte (børn og unge med handicap) SEL § 52 stk. 3 nr. 5.....	19
Personlig hjælp og pleje og praktisk bistand § 44 (jf. 83)	20
(Børn og unge med handicap).....	20
Aflastningsordning med sigte på frirum (forældre til børn og unge med handicap) SEL § 44 (jf. 84)	21
Vedligeholdelse af fysiske eller psykiske færdigheder	22
(Børn og unge med handicap) SEL §44 (jf. §86. stk. 2).....	22
Kontaktperson (til barnet/den unge eller den samlede familie) SEL §52 stk. 3 nr. 6	23
Støtteperson og anden støtte til forældre til anbragte børn og unge. SEL §54.....	24
Anbringelse i netværksplejefamilie. SEL §66 nr. 3	25
Anbringelse i plejefamilie. SEL §66 nr. 1	26
Anbringelse i specialiseret plejefamilie (kommunal plejefamilie) SEL §66 nr. 2	27
Anbringelse på eget værelse. SEL §66 nr. 4.....	28
Anbringelse i hybel. SEL §66 nr. 4.....	29
Anbringelse på opholdssted. SEL §66 nr. 5	30
Anbringelse på kost/efterskole. SEL §52 stk. 3 nr. 7 (jf. §66, nr. 5)	31
Anbringelse på skibsprojekt. SEL §52 stk. 3 nr. 7	32
Anbringelse på døgninstitution (socialt udsatte) SEL §52 stk. 3 nr. 7 (jf. §66 nr. 6)	33
Praktiktilbud. SEL §52 stk. 3 nr. 8	34
Økonomisk støtte til ophold på kost/efterskole. SEL §52a stk. 1 nr. 1.....	35
Økonomisk støtte til udgifter under anbringelse. SEL §52a stk. 1 nr. 3 (2).....	36

Økonomisk støtte til at undgå anbringelse. SEL §52a stk. 1 nr. 2.....	37
Merudgifter (Serviceloven § 41).....	38
Kompensation for tabt arbejdsfortjeneste (børn og unge med handicap) SEL §42	87
Eksempler på situationer, hvor der kan vurderes behov for enkeltbevilling af tabt arbejdsfortjeneste...	100
Eksempler på situationer, hvor der ikke kan bevilges tabt arbejdsfortjeneste.....	102
Særlig supplerende ydelse (børn og unge med handicap) SEL §43	103
Ledsageordning (børn og unge med handicap) SEL §45.....	104
Efterværn (opretholdelse af anbringelse i plejefamilie) (børn og unge med nedsat funktionsevne) SEL §76a	105
Efterværn (Kontaktperson) SEL §76 stk. 2 og §76 stk. 3 nr. 2 og stk. 5 og stk. 6	106
Efterværn (døgnoophold og udslusning) SEL §76 stk. 3 nr. 1 og nr. 3	108

Indledning

I dette dokument beskrives Rebild Kommunes serviceniveau for indsatserne målrettet familier, børn og unge med særlige behov. Serviceniveauerne beskriver de muligheder udsatte børn og unge og deres familier har for at søge støtte og hjælp indenfor området. Det skal understreges at der ikke er tale om et bindende niveau, da afgørelser altid træffes på baggrund af et individuelt skøn og tildelingskriterierne derfor kun er vejledende. Serviceniveaubeskrivelserne skal derfor anses som et pejlemærke for kommunens typiske servicier på området. Hvert serviceniveau er opdelt i fire kategorier, der henholdsvis beskriver:

- Formålet med indsatsen
- Indholdet i indsatsen
- Målgruppen/ tildelingskriterierne for indsatsen
- Omfanget/varigheden af indsatsen

Formålet er at fastlægge et serviceniveau er blandt andet at afstemme forventningerne hos borgere, sådan at de ved, hvad de kan forvente af Rebild Kommunes ydelser for der igennem at sikre det bedst mulige fundament for samarbejde. Serviceniveauerne fungerer som et redskab, der skaber sammenhæng mellem økonomien og de politiske prioriteringer, som borgerne i Rebild Kommune kan modtage.

Principper for indsatsen

Serviceniveauerne for indsatserne målrettet børn og unge med særlige behov, tager afsæt i Rebild Kommunes sammenhængende børnepolitik, og sigter på at skabe de bedst mulige betingelser for en sikker faglig og økonomisk styring af de sociale indsatser over for børn og unge med særlige behov. Serviceniveauet tager derfor afsæt i Rebild Kommunes fem bærende principper for børnepolitikken.

- Forebyggelse og tidlig indsats
- Indsatser så tæt på barnet som muligt i netværket og lokalmiljøet
- Klar prioritering af anbringelsesformer med udgangspunkt i en stabil base for barnet/ den unge
- En koordineret og sammenhængende indsats på tværs af kommunale indsatsområder
- Faglig og økonomisk ansvarlighed

Serviceniveauerne i dette dokument henvender sig primært til børn og unge i alderen 0-18 og deres forældre. Dog kan servicen i visse tilfælde strække frem til den unge bliver 23 år. Betegnelsen børn og unge med særlige behov spænder bredt. Det kan fx være børn og unge med udfordringer udledt af psykiske, fysiske og sociale forhold, og nogle gange sammenfald af flere af disse faktorer.

Ydelser og forløb

Som udgangspunkt vil indsatserne i Rebild Kommune blive givet ud fra en helhedsvurdering af barnets/ den unges situation, hvilket naturligt indebærer samarbejde med forældrene. Dertil forudsætter hovedparten af foranstaltningerne at der er gennemført en såkaldt børnefaglig undersøgelse, og at der foreligger en handleplan for barnet/ den unge.

Iværksættelse af en foranstaltning sker for så vidt muligt i samarbejde med barnets eller den unges forældre/myndighedsindehaver, men kan også ske uden deres/dennes samtykke.

I Rebild Kommune følger vi systematisk op på indsatsen, og målene for barnet/ den unge revideres løbende, så indsatsen kan afsluttes eller ændres, når målet er opfyldt eller behovene ændres.

Sagsbehandlingstider

I Rebild Kommune har vi faste sagsbehandlingstider. Disse kan fortælle dig, hvor lang tid der går, fra vi har modtaget din ansøgning, til der er truffet en afgørelse. I særlige komplicerede sager kan sagsbehandlingstiden dog overskride de angivende sagsbehandlingstider, hvis dette er nødvendigt for dit barns sag. I de tilfælde hvor det gør sig gældende, vil Rebild Kommune orientere dig herom. Dog skal du påregne tid fra at en afgørelse er truffet til en foranstaltning igangsættes. Du kan se sagsbehandlingstiderne på Rebild Kommunes hjemmeside.

Klage

Hvis du ikke er tilfreds med Rebild Kommunes afgørelse, har du mulighed for at klage over afgørelsen. Der vedlægges altid en klagevejledning ved den skriftlige afgørelse

Serviceniveau for ydelser til børn og unge med særlige behov

I det følgende beskrives Rebild Kommunes serviceniveau for de forskellige foranstaltningstyper efter serviceloven målrettet børn og unge med særlige behov. Formålet med indsatsen, indholdet, målgruppen og det typiske omfang er beskrevet. Det skal dog understreges, at der altid foretages en individuel vurdering af behovet for hjælp til det enkelte barn/den enkelte unge og dennes familie

---

Anonym rådgivning SEL § 11 stk. 2

FORMÅL

Formålet er at give råd og vejledning til familier, børn og unge samt vordende forældre – som typisk ikke har nogen tilknytning til Center for Familie og Handicap – for at hindre, at problemer vokser sig store, og at der bliver behov for yderligere foranstaltninger i familien.

INDHOLD

Anonym Rådgivning er en familieorienteret rådgivning for dem, der sørger for et barn/ung, og som har behov for rådgivning til løsning af vanskeligheder i familien.

For eksempel kan Anonym Rådgivning bruges omkring konflikter mellem børn og forældre, mellem forældre, omkring udøvelse af forældremyndighed eller udøvelse af samværsret, støtte af en ungs egen handlekompetence i forhold til bolig, uddannelse og kammerater, eller forældres opdragelsesproblemer eller udfordringer i forhold til det at have et handicappet barn.

Rådgivningen er som udgangspunkt anonym og ydes af personale, som er sammensat tværfagligt.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Familier, børn og unge samt vordende forældre bosat i Rebild Kommune er omfattet af rådgivningstilbuddet.

OMFANG/VARIGHED

Rådgivningen er gratis, og der kan tilbydes op til tre samtaler. Yderligere hjælp skal tildeles af Center for Familie og Handicap efter en konkret vurdering.

Familievejleder SEL § 11 stk. 8

FORMÅL

Formålet er at yde vejledning efter konstatering af funktionsnedsættelse hos et barn/ung. Vejledningen skal styrke familiernes og børnenes videre udvikling og trivsel, afstemme forældrenes forventninger og medvirke til at øge familiernes kendskab til mulighederne for hjælp fra det offentlige.

INDHOLD

Rådgivningsforløbet er målrettet både forældre, børn og søskende med henblik på at håndtere/rumme en nedsat funktionsevne.

Indholdet i familievejledningen er en introducerende og helhedsorienteret information om familiens rettigheder og hjælpemuligheder på tværs af sektorer.

Vejledningen skal indeholde oplysninger om relevante videns miljøer og handicaporganisationer på området, samt rumme et tilbud om formidling af kontakt til andre familier med børn med nedsat funktionsevne med henblik på dannelse af netværk.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Som udgangspunkt er målgruppen familier med børn under 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Barnet eller den unge har ikke fået tildelt en sagsbehandler eller foretaget en børnefaglig undersøgelse.

Vejledningen omfatter både familier med et nyfødt barn og familier, hvor funktionsnedsættelsen konstateres under barnets opvækst.

OMFANG/VARIGHED

Der bliver typisk tilbudt 1-2 møder af 1½ - 2 timers varighed. Der kan efter en konkret vurdering tilbydes flere rådgivnings- og vejledningssamtaler, hvis det skønnes nødvendigt, for at formålet med familievejledningen kan opfyldes. Dog kan der max afholdes 3 samtaler

Familievejledningen skal tilbydes inden for 3 måneder efter, at Center for Familie og Handicap har fået kendskab til, at barnets/den unges funktionsnedsættelse er konstateret.

Når familievejledningen er afsluttet, skal familievejlederen formidle kontakt og viden om familien videre til Center Familie og Handicap.

Forebyggende indsatser SEL § 11 stk. 3

FORMÅL

Formålet er at sætte tidligt ind med forebyggende indsatser for at undgå at barnets/den unges problemer vokser sig store. Der er ikke tale om så komplekse problemer, at der er behov for foranstaltninger

Formålet kan fx være at yde konsulentbistand vedrørende konkrete afgrænsede problemstillinger og udfordringer i forbindelse med et barns særlige behov, samt at yde støtte til, at familien bevares samlet og bringes til selv at tage vare på børnenes trivsel og udvikling.

Formålet kan endvidere være at afklare behovet for foranstaltninger med henblik på at sikre, at barnets/den unges særlige behov imødekommes.

INDHOLD

Indholdet kan blandt andet være:

- Samtaler med familierådgiver eller psykolog om konkrete, afgrænsede udfordringer og problemstillinger
- Inddragelse af særlig ekspertviden/videnscentre (fx SISO og VISO).

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Tilbuddet gives som udgangspunkt, hvis:

- Til familier, børn og unge, hvor der ikke vurderes behov for en børnefaglig undersøgelse.
- Barnet/den unges adfærd gør, at det ikke er åbenbart, hvad der er behov for.
- Familien/barnet/den unge har brug for en kortvarig indsats i forbindelse med en kendt problematik.

Det er en forudsætning, at familien generelt kan tage vare på barnet/den unge, mens forløbet/tilbuddet finder sted.

OMFANG/VARIGHED

Konsulentbistanden tildeles typisk som et råd og vejledningsforløb/tilbud på 3 måneder (8-12 samtaler), hvorefter der skal foretages en revidering.

Deltagelse i fritidsaktiviteter til børn og unge SEL § 11 stk. 6

FORMÅL

Formålet er at tilbyde økonomisk støtte til fritidsaktiviteter til børn og unge, der har behov for særlig støtte, og give dem mulighed for at deltage i fritidsaktiviteter på lige fod med andre børn og unge.

INDHOLD

Indholdet i foranstaltningen er betaling til almindelige fritidsaktiviteter og kan eksempelvis være:

- Betaling for kontingent i forbindelse med en fritidsaktivitet.
- Betaling for udstyr i forbindelse med en fritidsaktivitet.

Foranstaltningen gives ud fra en individuel vurdering af barnets behov.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Målgruppen er som udgangspunkt:

- Børn og unge der har behov for særlig støtte og hvor det at komme i gang med fritidsaktiviteter er et led i den forebyggende indsats. Dette kan for eksempel være:
- Børn og unge, som er begyndt at isolere sig og derfor kan profitere af at have aktiviteter i nærmiljøet.
- Børn og unge, hvor forældre ikke har økonomiske ressourcer til at støtte barnet/ den unge.

Det er et krav til indholdet i aktiviteten, at det matcher barnets/ den unges behov for støtte, og at der er tale om aktiviteter for så vidt muligt i nærmiljøet.

Tilbuddet er målrettet børn og unge, der selv kan transportere sig til og fra aktiviteten eller hvor forældre kan transportere dem.

Der kan ydes støtte til udgifter til fritidsaktiviteter, i det omfang familien ikke selv har midler dertil.

OMFANG/VARIGHED

Der tildeles som udgangspunkt maksimalt 1500 kr. pr. halve år.

Som udgangspunkt gives der støtte til:

- Forældrebetalingssdel af fritidsaktiviteten. Det dækker som udgangspunkt almindelige fritidsaktiviteter i foreninger. Der gives maksimalt tilskud til 2 fritidsaktiviteter pr. barn/ung. Nødvendigt udstyr

Opfølgning sker en gang pr. halve år.

Støtten udbetales, såfremt barnets/ den unges forældre kan fremvise dokumentation på udgifterne i forbindelse med fritidsaktiviteten/ fritidsaktiviteterne.

Deltagelse i aktiviteter SEL § 52 stk. 3 nr. 1

FORMÅL

Formålet er at understøtte børn og unge til at deltage i aktiviteter, som de kan profitere af, og som bidrager til at sikre barnets/den unges trivsel og udvikling, samt at sikre, at barnet/den unge får den fornødne støtte og stimulation.

INDHOLD

Indholdet i foranstaltningen strækker sig bredt, herunder:

- Deltagelse i en sportsaktivitet
- Ophold i daginstitution
- Ophold i pædagogisk dagtilbud.

Det er et krav til indholdet i aktiviteten, at det matcher barnets behov for støtte og stimulation, og at der er tale om generelle aktiviteter i nærmiljøet.

Støtten kan i nogle tilfælde gives i kombination med en kontaktperson, ligesom der kan ydes økonomisk støtte til de udgifter, der er forbundet med aktiviteten.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Målgruppen er som udgangspunkt:

- Børn og unge i familier, der har problemer med at opretholde struktur og stabilitet i dagligdagen i et omfang, der truer barnets trivsel og udvikling.
- Børn og unge, der er begyndt at isolere sig og derfor kan profitere af at have aktiviteter i normalmiljøet.
- Børn, hvor forældrene ikke har økonomiske eller personlige ressourcer til at støtte barnet.

Tilbuddet er typisk målrettet børn og unge, der selv kan transportere sig til og fra aktiviteten.

OMFANG/VARIGHED

Der kan ydes støtte til udgifter, der følger af de anviste tilbud, i det omfang familien ikke selv har midler dertil. Der tildeles som udgangspunkt maksimalt 1 000 kr. om året. Dette gælder ikke for støtte til daginstitution. Som udgangspunkt gives der støtte til:

- Forældrebetalingssdel af aktiviteten (kontingent mm.). Det dækker som udgangspunkt almindelige aktiviteter i foreninger og maksimalt 2 aktiviteter pr. barn. Ridning, motorsport, eneundervisning i musik og lignende aktiviteter betragtes ikke som "almindelige aktiviteter".
- Nødvendigt udstyr.

Støtten ophører, når formålet i handleplanen er opfyldt. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en revidering.

Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år.

Pålæg om dagtilbud, fritidstilbud, uddannelsessted eller lign. SEL § 52 stk. 3 nr. 1 (jf. § 57 a)

FORMÅL

Formålet med pålægget er at sikre, at barnet får den fornødne støtte, struktur og stimulation.

INDHOLD

Indholdet af foranstaltningen kan være et pålæg til forældrene om at sikre:

- At barnet går i daginstitution, skole eller klub.
- At barnet deltager i en sportsaktivitet eller anden fritidsaktivitet.

Desuden kan pålægget gives i tilknytning med en socialpædagogisk friplads eller der kan ydes økonomisk støtte til de udgifter, der er forbundet med aktiviteten.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Foranstaltningen tilbydes som udgangspunkt familier, som har problemer med at opretholde struktur og stabilitet i dagligdagen i et omfang, der truer barnets trivsel og udvikling og hvor barnet eller den unge:

- Har ulovligt skolefravær, eller undervisningspligten i øvrigt ikke opfyldes,
- Har begået kriminalitet af et vist omfang eller en vis grovhed,
- Har alvorlige adfærds- eller tilpasningsproblemer
- Eller hvor forældrene/forældremyndighedsindehaveren nægter at samarbejde med de relevante myndigheder om løsningen af barnets eller den unges problemer.

Foranstaltningen skal være af væsentlig betydning for barnet, og det skal sandsynliggøres, at der kan opnås et positivt resultat. Det skal derudover, inden bevillingen tildeles, afdækkes, om generelle tilbud (fritidspas m.m.) i stedet er en mulighed for barnet/den unge.

OMFANG/VARIGHED

Typisk er varigheden af pålægget 1 år.

Foranstaltningen ophører, når formålet i handleplanen er opfyldt. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en ændring/revidering.

Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år.

Praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet SEL § 52 stk. 3 nr. 2

FORMÅL

Formålet er at familien bevares samlet og bringes til selv at tage vare på barnets/den unges trivsel og udvikling. Dette gøres ved at yde støtte i hjemmet af konkret og anvisende karakter, fx igennem en kompenserende indsats, samt at støtte op om familier, der har problemer med at opretholde struktur i dagligdagen.

INDHOLD

Med afsæt i familiens konkrete hverdag kan det faglige indhold blandt andet være at:

- Give støtte til at strukturere hverdagen.
- Anvise nye handlemuligheder til forældrenes mestring af forældreskabet.
- Give forældrene konkrete redskaber til at få en hverdag til at fungere i overensstemmelse med børnenes behov.
- Give kompenserende indsats på specifikke problematiske områder, i henhold til barnets særlige behov, Hjælpe til at sikre, at barnet/den unge dagligt kommer i skole eller daginstitution.
- Kontrollere om barnet/den unge trives og ikke lider skade.

Hjælpen ydes som udgangspunkt i hverdage, men kan også ydes aften og weekender. Det bør fremgå af handleplanen, hvis indsatsen ligger ud over almindelig arbejdstid, og der skal være et specifikt formål med det.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Målgruppen er som udgangspunkt:

- Familier, som af hensyn til barnets/den unges særlige behov har brug for en støtte i hjemmet af konkret og anvisende karakter.
- Familier som har problemer med at opretholde struktur i dagligdagen, kombineret med u hensigtsmæssige samspilmønstre, i et omfang, der truer barnets/den unges trivsel og udvikling.
- Familier som har ressourcer og motivation til at indgå i en udvikling af struktur i dagligdagen.
- Familier der har behov for kompenserende støtte til et barns specifikke behov.

OMFANG/VARIGHED

Som udgangspunkt tildeles der maksimalt 10 timer om ugen, som kan tilrettelægges fordelt på op til flere gange om ugen. Der kan bruges et højere timetal, hvis det vurderes, at der er behov for at kompensere forældrekompetencen, mens der foregår en udredning. Hvis der er tale om støtte for at undgå en anbringelse, kan støtten dog være mere omfattende.

Støtten kan variere fra nogle få måneder til flere år. Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år.

Foranstaltningen ophører, når formålet i handleplanen er opfyldt. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en revidering.

Familiebehandling og behandling af barnets/den unges problemer SEL § 52 stk. 3 nr. 3

FORMÅL

Formålet med indsatsen er at udvikle og gøre familien selvhjulpnen, herunder at:

- Bevare familien samlet
- Give familien mere hensigtsmæssige samspilsformer og indbyrdes relationer
- Bibringe forældrene de fornødne kompetencer til at imødekomme barnets behov
- Etablere og bidrage til en stabil kontakt mellem forældrene/familien og det anbragte barn
- Behandle familiens/barnets/den unges problemer

INDHOLD

Rammerne for familiebehandling er typisk i hjemmet eller et hus, som leverandøren råder over og den består af individuelle samtaler, familieaktiviteter og gruppeforløb.

Familiebehandlingen ydes som udgangspunkt af kommunens interne familiebehandlingskorps (Familiehuset). I tilfælde hvor familien har behandlingsbehov, der kræver særlig ekspertise, kan Familiehuset inddrage ekstern leverandør med særlige kompetencer.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Målgruppen er som udgangspunkt familier:

- Hvor familiedynamikken medfører, at barnet/den unge mistrives.
- Hvor vanskeligheder af social, psykisk og/eller samspilsmæssig art, kommer til udtryk i form af vanskeligheder for barnet/den unge, og hvor det anses for relevant at sætte behandlingsmæssig fokus på samspillet i familien.
- Hvor en social begivenhed som eksempelvis en skilsmisse kan have negative følger for barnets/børnenes trivsel og udvikling.
- Hvor den unge har alvorlige teenagerproblemer, fx misbrug, selvdestruktiv adfærd mv.
- Hvor det anses for relevant at arbejde mod en hjemgivelse af et anbragt barn.

Det gælder desuden, at:

- Forældrene skal have en vilje og evne til at ville det anderledes.
- Familier skal kunne omsætte råd og vejledning fra familiebehandlingen til praksis i familien, og have kompetencer til at skabe og fastholde udvikling i familien.

OMFANG/VARIGHED

Familiebehandlingen kan tilrettelægges på flere måder.

Støtten kan variere fra nogle få måneder til flere år. Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år.

Tilbuddet kan maksimalt gives i 1år.

Døgnophold for familier SEL § 52 stk. 3 nr. 4

FORMÅL

Formålet er at:

- Undersøge samspilsformer og forældrekompetence, med henblik på, at vurdere om familien kan forblive samlet.
- Sikre at en forældrekompetenceundersøgelse kan gennemføres hvis det ikke er muligt at gennemføre undersøgelsen som et dagtilbud.
- Sikre, at barnets trivsel opretholdes under undersøgelsen.

INDHOLD

Døgnopholdet kan foregå i døgninstitution eller på et godkendt opholdssted. Som del af en forældrekompetenceundersøgelse kan opholdet indeholde:

- Udførelse af praktiske dagligdags opgaver
- Lege og spil
- Familie- og gruppesamtaler
- Individuel støtte
- Psykologisk og pædagogisk undersøgelse.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Målgruppen er primært familier med børn i alderen 0-6 år eller gravide, hvor der er en alvorlig bekymring for forældrekompetencen, og hvor der samtidig er foretaget en faglig vurdering af, at der kan arbejdes med forældrenes ressourcer inden for en kortere periode.

Målgruppen kan også være familier, hvor der er tvivl om forældrenes evne til at tage vare på deres barn og hvor det derfor må vurderes om barnet/børnene skal anbringes.

Foranstaltningen kan være hensigtsmæssig at benytte i de familier, hvor det vil være nødvendigt at lave et miljøskift for at kunne lave forandringer i familien.

Forældrene skal kunne tage vare på barnet hele døgnet med massiv støtte.

OMFANG/VARIGHED

Opholdet foregår typisk på døgnbasis og er typisk kortere forløb, hvis der er tale om en udredningsopgave.

Foranstaltningen ophører, når formålet i handleplanen er opfyldt. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en flytning/revidering.

Ved behandlingsopgaver, kan der være tale om længere forløb.

Det forudsætter dog, at behandlingen har en dokumenteret effekt på barnets/børnenes trivsel og udvikling efter de første 3 måneder.

Aflastningsordning med kompenserende sigte (udsatte børn og unge) SEL § 52 stk. 3 nr. 5

FORMÅL

Formålet er at kompensere for manglende forældrekompetencer og støtte udviklingen af barnet/ den unge. At give barnet/den unge kendskab til og mulighed for at indgå i almindelige og stabile familiemønstre og relationer. Formålet kan også være at forebygge en anbringelse.

INDHOLD

Aflastning kan tilrettelægges om eftermiddagen, i hverdagene eller som weekend aflastning. Indholdet kan blandt andet være:

- Almindelige hverdagsoplevelser.
- Tryghed og omsorg.
- Opbygning af sociale kompetencer.

Foranstaltningen kan typisk gives i sammenhæng med andre forbyggende foranstaltninger.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Foranstaltningen gives som udgangspunkt til børn og unge, der af sociale årsager har brug for voksenstøtte og omsorg i et andet miljø end det daglige.

Foranstaltningen gives typisk til yngre børn under 15 år med komplekse behov, eller til børn, hvor forældrene har psykiske sygdomme, hvis forældrene er indlagt eller er i periodevis misbrug.

OMFANG/VARIGHED

Tilbuddet gives typisk 1-2 weekender om måneden og i ferier.

Omfanget kan i enkelte tilfælde være større, hvis forældrene har psykiske sygdomme/misbrug og aflastningen er alternativ til en anbringelse.

Foranstaltningen ophører, når formålet i handleplanen er opfyldt. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en flytning/revidering.

Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år.

Aflastningsordning med socialpædagogisk sigte (børn og unge med handicap) SEL § 52 stk. 3 nr. 5

FORMÅL

Formålet er at give barnet/den unge mulighed for socialpædagogisk træning og støtte under gode rammer.

INDHOLD

Indsatsen omfatter typisk ophold på døgninstitution, herunder:

- Samvær med ligestillede
- Støtte til erkendelse af eget handicap
- Fysisk træning.

Der anvendes typisk plejefamilier, når der er tale om mindre børn.

Indsatsen kan også foregå hos en netværksfamilie eller aflastningsfamilie, hvis der er tale om børn/ unge med mindre handicap.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Foranstaltningen gives som udgangspunkt hvor forældre har brug for aflastning i forhold til et barn/ung med handicap.

OMFANG/VARIGHED

Omfanget af aflastning varierer afhængigt af det konkrete behov, men er typisk 50-60 døgn per år.

Børn, der venter på opholdssted og døgninstitution og børn, der venter på at blive udredt, tildeles typisk aflastning i op til 180 døgn pr. år.

Foranstaltningen ophører, når formålet i handleplanen er opfyldt. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en flytning/revidering.

Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år.

Personlig hjælp og pleje og praktisk bistand § 44 (jf. 83)

(Børn og unge med handicap)

FORMÅL

Formålet er at tilbyde personlig hjælp og pleje og praktisk støtte til nødvendige opgaver i hjemmet. Tilbuddet om hjælp skal bidrage til at vedligeholde fysiske eller psykiske færdigheder og afhjælpe væsentlige følger af nedsat fysiske eller psykiske funktionsevner.

INDHOLD

Personlig hjælp og pleje og praktisk bistand tilbydes i tilfælde, hvor barnet har en nedsat funktionsevne. Der kan i særlige tilfælde ydes hjælp til konkrete og afgrænsede opgaver i forbindelse med pasning af et rask barn, hvor barnets alder gør at det ikke kan varetage sin personlige pleje grundet sin alder, og hvor behovet for hjælp er opstået som følge af forældrenes nedsatte funktionsevne.

Hjælpen omfatter blandt andet:

- Hjælp til personlig hygiejne.
- Hjælp til at spise.
- Hjælp til af og påklædning.
- Hjælp til toiletbesøg.
- Hjælp til aktivering.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Målgruppen er som udgangspunkt børn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer, og som følge heraf har et midlertidigt eller varigt behov for hjælp, pleje og praktisk bistand.

OMFANG/VARIGHED

Omfanget af hjælpen varierer afhængigt af det konkrete behov, men personlig og praktisk hjælp gives hovedsageligt i dag- og aftentimerne.

Der fastsættes individuelle mål for hjælpen.

Hjælpen tilpasses løbende.

Der følges op løbende, dog mindst en gang årligt, hvor der foretages en vurdering af, om målet er opfyldt, og hvorvidt tilbuddet stadig er relevant.

Aflastningsordning med sigte på frirum (forældre til børn og unge med handicap) SEL § 44 (jf. 84)

FORMÅL

Formålet er at give forældrene frirum og aflastning.

INDHOLD

En aflastningsordning udmønter sig i pasning af og omsorg for svært handicappede børn, for dermed at aflasteforældrene.

Aflastningsordningen omfatter typisk aflastning på døgninstitution, specialinstitution, i en plejefamilie eller et andet godkendt opholdssted.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Målgruppen er som udgangspunkt forældre som forsørger et barn med nedsat fysisk og/eller psykisk funktionsevne.

Aflastningen gives ikke med baggrund i barnets behov for særlig støtte, men alene med baggrund i familiens behov for aflastning.

OMFANG/VARIGHED

Omfanget af aflastningen varierer afhængigt af det konkrete behov, men er typisk 1-2 døgn om måneden.

Foranstaltningen ophører, når formålet i handleplanen er opfyldt. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en flytning/revidering.

Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år.

Vedligeholdelse af fysiske eller psykiske færdigheder (Børn og unge med handicap) SEL §44 (jf. §86. stk. 2)

FORMÅL

Formålet er at tilbyde hjælp til at vedligeholde fysiske eller psykiske færdigheder til børn og unge, som på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov herfor.

Tilbuddet om vedligeholdelse af fysiske eller psykiske færdigheder skal fremme barnets eller den unges muligheder for personlig udfoldelse, udvikling og sundhed på linje med deres jævnaldrende.

INDHOLD

Hjælpen omfatter målrettet træning for at forhindre funktionstab og for at fastholde eller forbedre det hidtidige funktionsniveau. Vedligeholdelsestræning omfatter vedligeholdelse af såvel fysiske som psykiske færdigheder og skal bidrage til at afhjælpe væsentlige følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Målgruppen for vedligeholdelsestræning er børn, som på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer vurderes at have behov for vedligeholdelsestræning/en individuel træningsindsats for at kunne vedligeholde fysiske og psykiske færdigheder. Træning omfatter også træning af børn med kroniske lidelser, i det omfang disse børn har brug for en individuel træningsindsats med henblik på at kunne vedligeholde fysiske, psykiske og sociale færdigheder.

OMFANG/VARIGHED

Afgørelsen skal træffes på baggrund af en individuel konkret vurdering af borgerens behov.

Tilbud om vedligeholdelsestræning skal ofte ses i sammenhæng med tilbud om genoptræning. Ofte vil der i forlængelse af et afsluttet genoptræningsforløb efter sundhedslovens bestemmelser være behov for vedligeholdende træning med henblik på at fastholde den erhvervede funktionsevne.

En afgørelse om vedligeholdelsestræning skal endvidere ses i sammenhæng med den hjælp, der eventuelt gives efter § 83 jf. § 44 (personlig og praktisk hjælp) og forudsættes koordineret hermed.

Der følges op løbende, dog mindst en gang årligt, hvor der foretages en vurdering af, om målet er opfyldt, og hvorvidt tilbuddet stadig er relevant.

Kontaktperson (til barnet/den unge eller den samlede familie) SEL §52 stk. 3 nr. 6

FORMÅL

Formålet er at sikre barnet/den unge en fast og stabil voksenkontakt, men ikke at overtage forælderrollen.

Formålet med at iværksætte en kontaktpersonsordning for hele familien, er at styrke indsatsen overfor utilpassede unge.

Formålet er også at styrke den barnets/den unges mestrings- og taklingsstrategier for at klare hverdagen

INDHOLD

En kontaktperson kan have mange funktioner. Med udgangspunkt i handleplanen er det fx at:

- Støtte barnet/den unge i dennes totale livssituation.
- Støtte barnet på det nære og personlige plan.
- Deltage i møder som tryghedsskaber for barnet/den unge.
- Hjælpe med kontakt til samfundet, til skolen osv.
- Stille krav til, korrigere, guide eller stoppe barnet/den unge ved uhensigtsmæssig adfærd.
- Arbejde med overgang fra ydrestyring til indre styring.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Målgruppen er som udgangspunkt børn/unge der har vanskeligheder på væsentlige områder, og som ikke får den nødvendige, støttende og stabile voksenkontakt. Forældrenes manglende omsorgskompetence er typisk udslagsgivende. Derudover kan målgruppen også være en hel familie, der således får tilknyttet en kontaktperson.

Desuden er målgruppen børn og unge anbragt udenfor hjemmet. Her har kommunen pligt til at undersøge mulighederne for at finde en kontaktperson fra barnets eller den unges netværk.

Foranstaltningen tildeles typisk større børn (over 12 år).

OMFANG/VARIGHED

Der visiteres efter tre grupper. De fleste vil blive visiteret ind i gruppe 2, hvor omfanget af kontakter er 1-2 gange om ugen. Unge, der er på efterskoleophold og udslusningsforløb vil typisk være visiteret til gruppe 1, hvor omfanget af kontakter er mindre en gruppe 2. Hvis barnet/den unge har særlige udfordringer, kan der visiteres til gruppe 3, hvor omfanget af støtten er mere end i gruppe 2.

I særlige tilfælde, fx når der anbringes på eget værelse, kan der tildeles op til 20 timer ugentligt.

Som udgangspunkt benyttes kommunens interne kontaktpersonskorps.

Foranstaltningen ophører, når formålet i handleplanen er opfyldt. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en flytning/revidering.

Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år.

Støtteperson og anden støtte til forældre til anbragte børn og unge. SEL §54

FORMÅL

Formålet er at støtte op om forældrene/forældremyndighedsindehaverne under barnets eller den unges anbringelse og dermed også være med til at styrke forældrenes samarbejde og involvering i arbejdet omkring barnet.

Kommunalbestyrelsen skal tilbyde forældrene/forældremyndighedsindehaveren en støtteperson i forbindelse med barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet. Desuden kan kommunen træffe afgørelse om anden støtte, som skal medvirke til at løse de problemer, som har været årsag til anbringelsen.

INDHOLD

En støtteperson kan have mange funktioner som fx:

- Generel støtte til forældrene i forhold til deres totale livssituation.
- Hjælpe med udredning af spørgsmål i forhold til den måde det offentlige system fungerer på, forberedelse og evaluering af møder, og hjælp til at læse og forstå skriftligt materiale omkring anbringelsen.
- Fremme forældrenes kontakt til barnet

Herudover kan en støtteperson bidrage til at støtte forældrene på en række andre punkter, f.eks. med at løse de problemer der har været medvirkende til, at barnet eller den unge måtte anbringes uden for hjemmet.

Støttepersonen til forældrene er et tilbud, som forældrene til anbragte børn frit kan vælge at modtage, ligesom forældrene selv kan pege på den konkrete støtteperson og at støttepersonen er uafhængig af forvaltningen.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Målgruppen er forældre/forældremyndighedsindehaver til børn og unge anbragt uden for hjemmet herunder også forældre der pga. af funktionsnedsættelse - fx udviklingshæmmede forældre - har et særligt behov for støtte til at kunne udfylde deres forældrerolle under anbringelsen.

OMFANG/VARIGHED

Der tildeles typisk 4-8 og maksimalt 12 timer om måneden.

Foranstaltningen ophører, når formålet i handleplanen er opfyldt. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en flytning/revidering.

Kommunalbestyrelsen skal fastsætte en særskilt plan for støtten til forældrene.

Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år.

Anbringelse i netværksplejefamilie. SEL §66 nr. 3

FORMÅL

Formålet er at fastholde, drage nytte af og styrke eksisterende netværksrelationer for barnet/den unge.

Formålet med anbringelse i en netværksplejefamilie er endvidere at tilstræbe stabilitet, omsorg og tryghed i barnets opvækst i en kendt familie, der kan drage omsorg for barnets trivsel, udvikling og læring og sikre barnet mulighed for, at kunne indgå i familiære relationer og deltage i en families sociale liv.

INDHOLD

Netværksanbringelse er anbringelser hos familiemedlemmer eller andre fra barnets netværk.

Der behøver ikke nødvendigvis at være biologiske bånd mellem barn og plejeforældre. Det centrale er, at der er en vis tilknytning mellem barn og plejeforældre.

Følgende opgaver kan indgå i foranstaltningen:

- At varetage barnets og den unges følelsesmæssige, personlige, sociale og læringsmæssige udvikling.
- At være en rollemodel for barnet og den unge.
- At varetage barnets og den unges behov for at fastholde kontakten til den biologiske familie.
- At sætte struktur på barnets og den unges hverdag med skolegang/daginstitution, fritidsaktiviteter mv.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

I de tilfælde hvor det besluttes, at anbringe børn uden massive behandlingsbehov, benyttes altovervejende anbringelse i netværks- og plejefamilier.

Herudover anbringes typisk i netværksfamiliepleje, når:

- Det vurderes, at forældrenes evne til at sikre barnets sundhed og udvikling er utilstrækkelig.
- Der er mulighed for gode samarbejdsrelationer mellem netværksplejefamilien og den biologiske familie, og når det vurderes, at netværksplejefamilien er i stand til, at sikre barnets sundhed, udvikling og trivsel.
- Der er tale om alvorlige mangler i forældrenes omsorgskompetence – det vil sige utilstrækkelig omsorg for barnet med risiko for mistrivsel til følge.

OMFANG/VARIGHED

Anbringelse i plejefamilie kan ske i en afgrænset periode, men kan også ses som en del af et længerevarende forløb og kan kombineres med andre foranstaltninger og anbringelsesformer.

Foranstaltningen ophører, når formålet i handleplanen er opfyldt. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en flytning/revidering.

Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år.

Anbringelse i plejefamilie. SEL §66 nr. 1

FORMÅL

Formålet med anbringelse i en plejefamilie er at tilstræbe stabilitet, omsorg og tryghed i barnets opvækst i en familie, der kan drage omsorg for barnets trivsel, udvikling og læring og sikre barnet mulighed for at kunne indgå i familiære relationer samt deltage i en families sociale liv.

INDHOLD

Følgende opgaver og ansvar kan være indeholdt i foranstaltningen:

- At varetage barnets og den unges følelsesmæssige, personlige, sociale og læringsmæssige udvikling.
- At være en rollemodel for barnet/den unge.
- At sætte struktur på barnets/den unges hverdag med skolegang/daginstitution, fritidsaktiviteter mv.
- At varetage barnets/den unges behov for at bevare kontakten til den biologiske familie.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

I de tilfælde hvor det besluttes at anbringe børn uden massive behandlingsbehov, benyttes altovervejende anbringelse i netværks- og plejefamilier.

Der anbringes typisk i familiepleje, når:

- Det vurderes, at forældrenes evne til at sikre barnets sundhed og udvikling er utilstrækkelig.
- Der er tale om alvorlige mangler i forældrenes omsorgskompetence – det vil sige utilstrækkelig omsorg for barnet med risiko for mistrivsel til følge.

OMFANG/VARIGHED

Anbringelse i plejefamilie kan ske i en afgrænset periode, men kan også ses som en del af et længerevarende forløb og kan kombineres med andre foranstaltninger og anbringelsesformer.

Foranstaltningen ophører, når formålet i handleplanen er opfyldt. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en flytning/revidering.

Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år.

Anbringelse i specialiseret plejefamilie (kommunal plejefamilie) SEL §66 nr. 2

FORMÅL

Formålet med anbringelse i en plejefamilie er at tilstræbe stabilitet, omsorg og tryghed i barnets opvækst i en familie, der kan drage omsorg for barnets trivsel, udvikling og læring og sikre barnet mulighed for at kunne indgå i familiære relationer samt deltage i en families sociale liv.

Formålet er også at færre børn døgnanbringes på opholdssteder eller døgninstitutioner.

INDHOLD

Følgende opgaver og ansvar kan være indeholdt i foranstaltningen:

- At muliggøre behandling.
- At varetage barnets/den unges følelsesmæssige, personlige, sociale og læringsmæssige udvikling.
- At være en rollemodel for barnet og den unge.
- At sætte struktur på barnets/den unges hverdag med skolegang/daginstitution, fritidsaktiviteter mv.
- At varetage barnets/den unges behov for at bevare kontakten til den biologiske familie.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Foranstaltningen gives som udgangspunkt til børn med behov for socialpædagogisk indsats med mere massive behov, der muligvis kan være i dagbehandling på en døgninstitution.

OMFANG/VARIGHED

Anbringelse i plejefamilie kan ske i en afgrænset periode, men kan også ses som en del af et længerevarende forløb og kan kombineres med andre foranstaltninger og anbringelsesformer.

Foranstaltningen ophører, når formålet i handleplanen er opfyldt. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en flytning/revidering.

Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år.

Anbringelse på eget værelse. SEL §66 nr. 4

FORMÅL

Formålet med en anbringelse på eget værelse er at yde den unge socialpædagogisk støtte og vejledning i nærmiljøet med henblik på at styrke den unges evne til at mestre eget liv.

INDHOLD

Med udgangspunkt i et relations skabende forløb gøres den unge selvhjulpen. Der samarbejdes med den unge om at afdække de områder, hvor den unge behøver en ændring, så evnen til at mestre eget liv styrkes. Der kan fx arbejdes med at:

- Støtte den unge til en stabil og positiv overgang til voksen tilværelsen – herunder skole, uddannelse, praktik/arbejde og fritid.
- Yde praktisk pædagogisk støtte i egen bolig.
- Støtte den unges følelsesmæssige og sociale udvikling.
- Støtte den unge i kontakten og relationen til familien.
- Give økonomisk rådgivning og praktisk vejledning i forhold til at have ansvar for egen tilværelse.
- Give vejledning i forhold til personlig hygiejne, rengøring og madlavning, besøg af gæster, forhold til naboer etc.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Som udgangspunkt er målgruppen:

- Unge 15-17-årige der er i stand til at klare en dagligdag på egen hånd, når der er tilknyttet støtte og vejledning.
- Unge der har svært ved at skabe udvikling af personlige og sociale færdigheder og som resultat heraf ikke profiterer af en anbringelse sammen med andre unge.
- Unge hvis eneste vanskeligheder er social tilpasning.

OMFANG/VARIGHED

Foranstaltningen ophører, når formålet i handleplanen er opfyldt. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en flytning/revidering.

Der foretages en revidering af indsatsen første gang efter 1 måned og igen efter 3 måneder. Yderligere opfølgning sker mindst hvert halve år.

Anbringelse i hybel. SEL §66 nr. 4

FORMÅL

Formålet med anbringelse i hybel er, at hjælpe den unge til at få kontakt til lokalmiljøet. Formålet er også at yde socialpædagogisk støtte og vejledning i nærmiljøet og derigennem styrke den unges evne til at mestre eget liv.

INDHOLD

Med udgangspunkt i et relations skabende forløb gøres den unge selvhjulpnen. Der samarbejdes med den unge om at afdække de områder, hvor den unge behøver en ændring, så evnen til at mestre eget liv styrkes. Der kan fx arbejdes med at:

- Støtte den unge til en stabil og positiv overgang til voksen tilværelsen – herunder skole, uddannelse, praktik/arbejde og fritid.
- Yde praktisk pædagogisk støtte i egen bolig.
- Støtte den unges følelsesmæssige og sociale udvikling.
- Støtte den unge i kontakten og relationen til familien.
- Give økonomisk rådgivning og praktisk vejledning i forhold til at have ansvar for egen tilværelse.
- Give vejledning i forhold til personlig hygiejne, rengøring og madlavning, besøg af gæster, forhold til naboer etc.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Målgruppen er som udgangspunkt:

- Unge 15-17-årige, der er i stand til at klare en dagligdag på egen hånd, når der er tilknyttet støtte og vejledning.
- Unge, der kan profiterer af øget kontakt med nærmiljøet.
- Unge, der har svært ved at skabe udvikling af personlige og sociale færdigheder og som resultat heraf ikke profiterer af en anbringelse sammen med andre unge.

OMFANG/VARIGHED

Foranstaltningen ophører, når formålet i handleplanen er opfyldt. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en flytning/revidering.

Der foretages en revidering af indsatsen første gang efter 1 måned og igen efter 3 måneder. Yderligere opfølgning sker mindst hvert halve år.

Anbringelse på opholdssted. SEL §66 nr. 5

FORMÅL

Formålet med anbringelse på et opholdssted er at tilstræbe stabilitet, omsorg og tryghed i barnets opvækst på et godkendt opholdssted, der kan drage omsorg for barnets trivsel, udvikling og læring.

I anbringelsen tilstræbes kontinuitet, omsorg og tryghed, samt muligheden for at arbejde med barnet/den unges specifikke problemer. Anbringelsen har et socialpædagogisk sigte.

INDHOLD

Følgende opgaver og ansvar kan være indeholdt i foranstaltningen:

- Behandling som den er defineret i handleplanen.
- At varetage barnets og den unges følelsesmæssige, personlige, sociale og læringsmæssige udvikling.
- At være en rollemodel for barnet og den unge.
- At varetage barnets og den unges behov for at fastholde kontakten til den biologiske familie.
- At sætte struktur på barnets og den unges hverdag med skolegang/daginstitution, fritidsaktiviteter, omsorg og pleje mv.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Anbringelse på et opholdssted sker som udgangspunkt, når kompenserende og forebyggende foranstaltninger ikke længere er tilstrækkelige, og mulighederne for anbringelse i en netværksplejefamilie, en plejefamilie eller en specialiseret plejefamilie er undersøgt og vurderet.

Målgruppen er som udgangspunkt:

- Børn, der typisk er 12 år eller derover ved anbringelsestidspunktet – dog er det behandlingsbehovet der er det afgørende og ikke alderen.
- Børn med massive behandlingsbehov eller behov for anden udviklingsmæssig støtte af professionelle fagpersoner i døgnregi.
- Børn, der ikke kan profitere af et familiemæssigt ophold.
- Børn, hvor behovet for omsorg og pleje har et betydeligt omfang, at den samlede families trivsel, herunder søskendes behov, ikke længere kan tilgodeses via kompenserende og forebyggende foranstaltninger i hjemmet.

Typisk tildeles foranstaltningen til børn med tilknytningsforstyrrelser.

OMFANG/VARIGHED

Anbringelse på et opholdssted kan ske i en afgrænset periode og kan ses som en del af et længerevarende forløb, hvor også andre foranstaltninger og anbringelsesformer kan anvendes.

Foranstaltningen ophører, når formålet i handleplanen er opfyldt. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en flytning/revidering.

Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år.

Anbringelse på kost/efterskole. SEL §52 stk. 3 nr. 7 (jf. §66, nr. 5)

FORMÅL

Formålet er igennem en fast struktur for både skole og fritid og en tryk base uden for hjemmet, at sikre den unges trivsel, udvikling og læring.

Ved anbringelse på en kost/efterskole brydes radikalt med det tidligere miljø, som den unge har befundet sig i. Formålet er, at give den unge mulighed for at bryde med uhensigtsmæssig adfærd og udviklingsmæssige vanskeligheder.

INDHOLD

Foranstaltningen kan blandt andet omfatte:

- Styrkelse af den unges sociale kompetencer – både i forhold til jævnaldrende og til voksne.
- Mulighed for stabil voksenkontakt.
- Støtte og opbakning til en positiv personlig udvikling.
- Styrkelse af den personlige ansvarlighed og det, at klare sig selv.
- Støtte til at få struktur på hverdagen – både i forhold til skolegang og fritid.
- Opmærksomhed på konkrete faglige behov.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Målgruppen er som udgangspunkt unge 15-17-årige, der har behov for særlig støtte. Unge med behov for miljøskifte, der ikke kan profitere af de sammenhængende og fleksible tilbud, der er i lokalsamfundet. Det kan være unge, der er under udslusning fra plejefamilie eller unge, hvor der er behov for, at kompensere for manglende forældrekompetencer.

Målgruppen kendetegnes typisk ved, at den unge har:

- Selvtillids- og selvværdsproblemer.
- Manglende modenhed.
- Problemer med at håndtere konflikter.
- Problemer i forhold til familien.
- Omsorgssvigt fra familiens side.
- Personlige problemer, evt. nedsat funktionsevne.

Den unge skal kunne profitere af samværet med jævnaldrende såvel i som uden for skoletiden.

OMFANG/VARIGHED

Foranstaltningen gives maksimalt indtil det fyldte 18 år. Foranstaltningen ophører, når formålet i handleplanen er opfyldt. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en flytning/revidering.

Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år.

Anbringelse på skibsprojekt. SEL §52 stk. 3 nr. 7

FORMÅL

Ved anbringelse på et skib brydes radikalt med det tidligere miljø, som den unge har befundet sig i. Formålet er, at give den unge mulighed for at bryde med uhensigtsmæssig adfærd og udviklingsmæssige vanskeligheder.

INDHOLD

I mødet med nye udfordringer og læring samt via et forpligtende fællesskab ombord tilstræbes at bibringe socialt belastede unge:

- Normer der er nødvendige for at fungere ansvarligt og selvstændigt – arbejdsmæssigt, socialt og kulturelt.
- Kontakt og relationer til andre jævnaldrende og til voksne.
- Forståelse for sammenhængen mellem handling og konsekvenser heraf.
- Ny orientering i forhold til uhensigtsmæssig adfærd, vaner og kammeratskaber.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Målgruppen er som udgangspunkt (beskrives individuelt fra projekt til projekt):

- Unge med psykiske, sociale og/eller adfærdsmæssige problemer.
- Unge præget af usikkerhed og basal mistillid til voksne efter negative erfaringer med utilstrækkelige rollemodeller under opvæksten.
- Unge med tilknytnings- og kontaktforstyrrelser – med eller uden udadreagerende impulsadfærd.
- Unge der er i risiko for at komme ind i en kriminel løbebane.
- Unge med misbrugsproblemer uden vanemæssigt forbrug og afhængighed.

Unge der er motiverede for og har et behov for et konsekvent miljøskifte.

OMFANG/VARIGHED

Opholdet vil typisk omfatte 3 faser:

- Forskole/introduktion.
- Sejlperioden.
- Udslusningsperiode.

Ved forskolens afslutning skal det vurderes, om og under hvilke nærmere betingelser, projektet og den enkelte unge kan forsætte.

I udslusningsperioden vil den unge kunne bearbejde oplevelserne fra sejlperioden og orientere sig i forhold til den fremtidige tilværelse i forhold til uddannelse/arbejde og egen bolig.

Foranstaltningen gives maksimalt indtil det fyldte 18 år. Foranstaltningen ophører, når formålet i handleplanen er opfyldt. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en flytning/revidering.

Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år.

Anbringelse på døgninstitution (socialt udsatte) SEL §52 stk. 3 nr. 7 (jf. §66 nr. 6)

FORMÅL

Formålet med anbringelse på døgninstitution er som udgangspunkt, at sikre barnets/den unges særlige behov for akut anbringelse, for observation og udredning eller for behandling.

INDHOLD

På anbringelsesstederne arbejdes der typisk med at:

- Sikre barnet/den unge stabile og trygge opvækstvilkår.
- Støtte barnet/den unge til at indgå i sunde relationer samt sociale liv.
- Udvikle og styrke barnets/den unges selvværd og selvtillid.
- Samarbejde med barnets/den unges forældre og primære netværk.
- Sikre barnets/den unges skolebehov.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Målgruppen er som udgangspunkt børn og unge:

- I alderen 0-17år. Det er dog typisk børn og unge i aldersgruppen 4-14 år på anbringelsestidspunktet.
- Med behov for et specialiseret socialpædagogisk tilbud.
- Hvor der skal foretages udredning/observation før en eventuel permanent anbringelse.
- Med akut behov for anbringelse.
- Hvor det kan dokumenteres, at barnets/den unges særlige behov på ingen måde kan tilgodeses i hjemmet.

OMFANG/VARIGHED

Foranstaltningen gives maksimalt indtil det fyldte 18 år Foranstaltningen ophører, når formålet i handleplanen er opfyldt. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en flytning/revidering

Ved akut anbringelse, skal der inden for 3 måneder være en begrundet stillingtagen til fortsat anbringelse eller hjemgivelse.

Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år.

Praktiktilbud. SEL §52 stk. 3 nr. 8

FORMÅL

Formålet er at fastholde en tilknytning til uddannelsessystemet eller at opnå/fastholde en tilknytning til arbejdsmarkedet.

INDHOLD

Der kan iværksættes praktiktilbud hos en offentlig eller privat arbejdsgiver. Et vigtigt element i arbejdspraktikken er, at den unge lærer de almindelige normer og omgangsformer, der hersker på en arbejdsplads, og at en unge indgår på lige fod med voksne og andre unge på arbejdspladsen.

Praktiktilbuddet kan være en fuld eller delvis erstatning for almindeligt skoletilbud. Det kan dog også etableres som et supplement til det.

Når der er tale om en kombination af uddannelse og erhvervsarbejde skal Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) samt Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) inddrages.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Målgruppen er som udgangspunkt unge 15-17-årige, der er socialt belastede og har problemer med at begå sig i samfundet, og som har brug for en kombination af uddannelse og erhvervsarbejde for på sigt, at kunne fastholdes i uddannelse.

OMFANG/VARIGHED

Som udgangspunkt kan omfanget variere fra 2 timer om ugen og op til fuld tid afhængigt af den unges alder.

Foranstaltningen ophører senest inden den unge fylder 18 år eller når formålet i handleplanen er opfyldt. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en flytning/revidering.

Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år.

Der kan udbetales en godtgørelse til den unge under praktikforløbet. Godtgørelsen til den unge svarer til taksterne i KL's vejledning.

Økonomisk støtte til ophold på kost/efterskole. SEL §52a stk. 1 nr. 1

FORMÅL

Formålet er at udvikle den unges sociale og uddannelsesmæssige kompetencer og give den unge et miljøskifte – og at give fuld eller delvis økonomisk støtte til forældrenes egen andel til et efterskoleophold. Den økonomiske støtte bliver givet på baggrund af en vurdering af forældremyndighedsindehaverens evne til at afholde udgiften med udgangspunkt i en økonomisk trangsvurdering samt en vurdering af udgiftens størrelse.

INDHOLD

Efterskoleopholdet skal tilrettelægges efter den unges særlige behov og skal grundlæggende indeholde et relevant undervisningstilbud og fritids-/aktivitetsmuligheder.

Efterskolen skal være indstillet på at indgå i det individuelt tilrettelagte samarbejde omkring den unge i forhold til forældre og den kommunale myndighed.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Målgruppen er som udgangspunkt:

- Unge med stort fravær, og manglende lyst til at gå i skole og som svært ved at klare sig socialt og fagligt.
- Unge i familier med samlivsproblemer.
- Unge med adfærdsproblemer.
- Unge med psykiske problemer.
- Unge, der er i risikozonen for at begå kriminalitet.
- Unge af forældre, der har svært ved at klare omsorgen for barnet/den unge pga. egne problemer såsom misbrug, samlivsproblemer, psykisk skrøbelighed etc.
- Unge, der har et særligt behov, men hvor den unges problemer er mindre alvorlige end hos de unge, der har behov for en anbringelse udenfor eget hjem.

Der skal i alle tilfælde foretages en økonomisk trangsvurdering.

OMFANG/VARIGHED

Bevillingen til efterskole gives som hovedregel for 1 skoleår af gangen, men kan forlænges efter konkret vurdering. Som udgangspunkt kan der maksimalt ydes tilskud til efterskoleophold i 2 år.

Efter et halvt år indhentes udtalelser fra efterskolen og der foretages samtaler med den unge og forældre / familie med henblik på vurderingen af eventuel forlængelse af bevillingen.

Bevillingen kan maksimalt gives til og med det 10. skole år.

Økonomisk støtte til udgifter under anbringelse. SEL §52a stk. 1 nr. 3 (2)

FORMÅL

Formålet er at yde økonomisk bistand for at fremme en hjemgivelse eller at støtte en stabil kontakt mellem forældre og børn under en anbringelse uden for hjemmet.

INDHOLD

Bestemmelsen anvendes til at yde hjælp til forældrenes transportudgifter i forbindelse med samvær eller til specielle udgifter, der er nødvendige for, at et fysisk eller psykisk handicappet barn kan besøge forældrene i hjemmet. Der kan fx ydes støtte til udgifter til indretning eller udstyr i hjemmet, som er nødvendigt for, at barnet eller den unge kan besøge forældrene i hjemmet.

Bestemmelsen kan anvendes til at yde hjælp til en formålsbestemt aktivitet i forbindelse med en længerevarende samværsperiode.

Bestemmelsen giver ikke generel mulighed for at yde tilskud til fødselsdags- og julegaver.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Målgruppen er familier med anbragte børn og unge.

Hjælpen er formålsbestemt. Det betyder, at den økonomiske støtte ikke må afhænge af forældrenes økonomi, men alene af formålet med støtten.

OMFANG/VARIGHED

Ydelsen kan tildeles i hele anbringelsens længde dog maksimalt ind til det 18. år.

Bestemmelsen giver ikke mulighed for at yde en familie hjælp til løbende forsørgelsesudgifter.

Når støtten ydes for at fremme en hjemgivelse, er det en forudsætning, at der er klar sammenhæng mellem ydelsen af økonomisk støtte og dette formål.

Når støtten ydes for at støtte op om kontakten mellem forældre og anbragte børn/unge er det en forudsætning, at der er klar sammenhæng mellem ydelsen af økonomisk støtte og formålet med at støtte en stabil kontakt mellem forældre og børn.

Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år.

Økonomisk støtte til at undgå anbringelse. SEL §52a stk. 1 nr. 2

FORMÅL

Formålet er at yde økonomisk bistand med henblik på at undgå en anbringelse.

INDHOLD

Støtten indgår som et led i en samlet løsning af familiens problemer, og den sigter mod at sætte familien i stand til selv at klare sine vanskeligheder.

Som eksempler på bestemmelsens anvendelsesmuligheder kan nævnes hjælp til bedre bolig (fx hjælp til istandsættelse, flytning og indskud), sanering af gæld, kortvarig betaling af husleje eller betaling af mindre anskaffelser.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Målgruppen er som udgangspunkt familier med børn og unge, som er så truede, at de vil blive anbragt, hvis der ikke gives økonomisk støtte.

Hjælpen er formålsbestemt. Det betyder, at den økonomiske støtte ikke må afhænge af forældrenes økonomi, men alene af formålet med støtten.

OMFANG/VARIGHED

Ved bevillingen skal der foretages en samlet vurdering af familiens økonomi med henblik på, at den samme restance ikke opstår igen.

Foranstaltningen gives maksimalt indtil det fyldte 18 år.

Bestemmelsen giver ikke mulighed for at yde en familie hjælp til løbende forsørgelsesudgifter.

Det er en forudsætning, at der er klar sammenhæng mellem ydelsen af økonomisk støtte og formålet med den økonomiske støtte.

Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år.

Merudgifter (Serviceloven § 41)

Formål

Formålet med bestemmelsen er at tilgodese, at børn og unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og med indgribende kroniske eller langvarige lidelser, har nogle særlige behov, som kan give merudgifter ved forsørgelsen.

Bestemmelsen giver således hjemmel til at dække de udgifter, som familien ikke ville have haft, hvis barnet/den unge ikke havde haft en nedsat funktionsevne eller en kronisk/langvarig lidelse. Der foretages altid en individuel helhedsvurdering ud fra barnets funktionsnedsættelse og behov.

Formålet med ydelsen er at medvirke til:

- At familien kan leve så normalt som muligt på trods af og med barnets/den unges nedsatte funktionsevne eller den kroniske/langvarige lidelse.
- At hindre at barnets/den unges nedsatte funktionsevne eller kroniske/langvarige lidelse forværres eller får andre og mere alvorlige følger.
- At børn og unge med funktionsnedsættelse kan forblive i familien og dermed undgå anbringelse på institution eller lignende, såfremt hensynet til barnets bedste tilsiger dette.

Personkreds (modtager af ydelsen)

Følgende personer er omfattet af personkredsen:

- Forældremyndighedens indehaver
- Biologiske forældre uden forældremyndighed – også forældre med bopæl udenfor kommunen
- Pårørende, der faktisk forsørger barnet i hjemmet
- Personer der med tilladelse efter [§ 78](#) har barnet i privat familiepleje og faktisk forsørger barnet i sit hjem med tilskud fra forældrene.

Det gælder derimod ikke:

- Unge under 18 år, der forsørger sig selv
- Plejefamilier, hvor barnet er anbragt og som modtager plejevederlag.

Merudgifter til børn i familiepleje

Hvis barnet er anbragt i pleje hos en plejefamilie, ydes udgifter, som ellers ville være merudgifter ved forsørgelse efter § 41, som en del af plejeydelsen efter Servicelovens § 142.

Evt. uenigheder skal afklares gennem forhandling mellem kommune som arbejdsgiver og plejefamilien som ansat af kommunen.

For uddybning henvises der til Rebild Kommunes familieplejehåndbog.

Betingelser for at modtage ydelsen

Kommunen yder hjælp til nødvendige merudgifter ved forsørgelsen af et barn med betydelig og varigt nedsat funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Det er en betingelse, at merudgifterne er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne/lidelse, og at udgiften ikke kan dækkes efter andre bestemmelser.

I det følgende uddybes betingelserne.

Målgruppe – barnets funktionsevne eller lidelse

Det fremgår af § 41, stk. 1, at der skal være tale om betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse.

1. Betydelig og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne

Begrebet angiver relationen mellem en persons nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne og mulighederne i det omliggende samfund.

Der lægges afgørende vægt på en vurdering af funktionsnedsættelsen, så det er graden af denne og ikke den lægelige diagnose, der er afgørende for berettigelsen til ydelsen.

Til brug for denne vurdering er der behov for en konkretiseret beskrivelse af barnets eller den unges (funktions)ressourcer og begrænsninger, så det sikres, at compensationen så nøjagtigt som muligt modsvarer begrænsningerne og udnytter ressourcerne.

2. Indgribende kronisk eller langvarig lidelse

At lidelsen er indgribende betyder, at den efter sin karakter vil have alvorlige følger i den daglige tilværelse.

At lidelsen er kronisk betyder, at der foreligger en sygdomstilstand, som fra det tidspunkt den opstår normalt forventes at vare mindst barnealderen ud. Det karakteriserer lidelsen, at den, hvis den dæmpes med medicin, vil blusse op igen, såfremt behandlingen stoppes.

En langvarig lidelse er ikke nødvendigvis en uhelbredelig lidelse. Der lægges i praksis vægt på, at lidelsen lægeligt skønnes at vare mere end ét år. Der kan dog efter § 41 ydes støtte selv om lidelsen forventes at vare mindre end 1 år, nemlig i tilfælde, hvor familien i en kortere periode er meget tungt belastede.

Som eksempel kan nævnes børn med hofteskred (calve perthes) eller for tidligt fødte børn, idet sidstnævnte eksempel dog ikke i sig selv er udløsende for hjælpen.

Lidelser, der falder udenfor begrebet

- Kortvarige og/eller mindre indgribende lidelser som visse former for allergi
- Vådliggere (enuresis) kommer efter en konkret vurdering kun ind under § 41 i de særlige tilfælde, hvor alle behandlingsmuligheder er udtømte, barnet er i skolealderen og der er udsigt til, at lidelsen er kronisk.

Forsørgelse i hjemmet

Det fremgår af [§ 2](#) i bek. nr. 32 af 21/1-15 om tilskud til pasning af børn med handicap eller langvarig sygdom, at barnet/den unge skal bo hos forældrene eller andre pårørende.

Det er således ikke nødvendigvis forældremyndighedens indehaver, der skal forsørge barnet for at opnå støtte efter [§ 41](#).

At barnet forsørges i hjemmet betyder, at det skal bo hos forældrene eller andre pårørende, i modsætning til, at barnet ved medvirken af sociale myndigheder har ophold uden for hjemmet.

Et barn forsørges i hjemmet, når:

- Det er midlertidigt indlagt på hospitalet eller lignende
- Det er midlertidigt på aflastning, jf. Servicelovens § 52 stk. 3 nr. 5 eller § 84 stk. 1.
- Det som led i almindelig skolegang går på kost- eller efterskole, og forældrene fortsat betaler tøj, lommepege m.v., jf. Serviceloven § 52a.
- Når barnet går i daginstitution om dagen, men ellers forsørges i hjemmet
- Når den unge under 18 år er flyttet hjemmefra, men stadig forsørges af forældrene

Nødvendig merudgift

Det fremgår af [§ 41, stk. 1](#), at der skal være tale om en nødvendig merudgift, der er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne.

Ankestyrelsen har truffet følgende afgørelser i forhold til nødvendige merudgifter:

- [115-11](#), at udgifter til aflastning i form af barne pige til et 13-årigt barn i de uger, hvor barnet boede hos moderen, ikke kunne betragtes som en nødvendig merudgift. Ankestyrelsen lagde vægt på, at barnet alene var hos moderen hver anden uge. Moderen havde således mulighed for friweekender og fridage i de uger, hvor hun ikke havde sønnen boende. Ankestyrelsen lagde endvidere vægt på, at moderen modtog tabt arbejdsfortjeneste med 7 timer i de uger, hvor sønnen boede hos hende.
- [Ankestyrelsens principafgørelse 8-19](#)

Der er altid tale om en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Ingen dækning, hvis udgiften kan dækkes efter andre regler

Med [L 27 14/15](#) er det præciseret, at det er en betingelse, at udgiften ikke kan dækkes efter andre bestemmelser i Serviceloven eller anden lovgivning.

Serviceovens § 41 er subsidiær i forhold til anden lovgivning.

Det vil sige, at det kun er udgifter eller den del af udgiften, der ikke kan dækkes efter anden lovgivning, som er en merudgift.

Ofte vil den fulde udgift kunne dækkes helt eller delvist efter anden lovgivning. Du kan nedenfor se eksempler på udgifter som typisk helt eller delvist kan dækkes efter anden lovgivning.

Eksempel: Medicin

Der findes en række forskellige tilskud til medicin efter sundhedsloven. Merudgiften til medicin er derfor kun den andel af udgiften, der ikke kan dækkes efter sundhedsloven, dvs. din egenbetaling.

Såfremt udgiften afholdes af en privat sygeforsikringsordning som f.eks. Sygeforsikringen Danmark, kan den ikke medtages i beregningen af merudgifterne, jf. § 7 i bek. nr. 32 af 21/1-15.

Ophold i udlandet

Ydelser efter Serviceoven er betinget af lovligt ophold her i landet, jf. § 2. Efter § 1, stk. 2 i bek. nr. 1296 af 15/12-09 bevares retten til bestemte ydelser ved midlertidige ophold i udlandet.

Betingelserne for at modtage hjælpen skal være opfyldt inden udlandsopholdet. Desuden skal kommunen kunne holdes orienteret om at betingelserne for at modtage hjælpen stadig er til stede, jf. retssikkerhedslovens § 11.

Kortvarige ophold i udlandet kan f.eks. være:

- At modtageren udøver aftalt eller fastlagt samvær, som ikke kan foregå her i landet, med egne børn under 18 år
- At modtageren holder ferie i udlandet

Bemærk, at der som udgangspunkt ikke kan ydes hjælp til rejse- og opholdsudgifter til en evt. ledsager. Udgifterne kan heller ikke medtages som merudgifter, jf. § 4 i bek. nr. 1296 af 15/12-09.

Sandsynliggørelse eller dokumentation af merudgifter

Ved første ansøgning om merudgifter eller ved ansøgning om nye merudgifter udfylder ansøger et ansøgningsskema om merudgiftsydelse. Skemaet findes på Rebild Kommunes hjemmeside:

<http://rebild.dk/borger/familie-og-handicap/boern-med-handicap>

Med udgangspunkt i skemaet og/eller sammen med ansøger laves et overslag over omfanget af de behov, som barnet efter al sandsynlighed vil få i det kommende år, og hvad det medfører af merudgifter (den sandsynliggjorte merudgift).

Ankestyrelsen har i 98-13 fastslået, at merudgifter skal sandsynliggøres. Der kan ikke kræves dokumentation for merudgifterne.

Ved det kommende år forstås 12 på hinanden følgende måneder, jf. principafgørelse 99-13. I denne afgørelse har Ankestyrelsen fastslået, at "inden for et år", skal forstås som et løbende år, det vil sige 12 på hinanden følgende måneder fra ansøgnings- eller opfølgningstidspunktet.

Såvel løbende udgifter som enkeltudgifter indgår i beregningen.

Er der flere børn med funktionsnedsættelse er det de samlede merudgifter til børnene, der indlægges i beregningen.

Som udgangspunkt udbetales merudgiftsydelsen fra ansøgningstidspunktet, hvis betingelserne er opfyldt. Ydelsen udbetales månedsvis forud og er som udgangspunkt en kontantydelse til forsørgeren, der efterfølgende selv administrerer ydelsen i den daglige husholdning.

Beregning af merudgiftsydelsen

Ydelsen fastsættes ud fra de skønnede årlige merudgifter omregnet til en månedlig merudgift. Denne afrundes til nærmeste kronebeløb, der er deleligt med 100, jf. § 41, stk. 3.

I vejl. nr. 9007 af 7/1-14, er der i pkt. 171 et eksempel, hvor de skønnede merudgifter udgør kr. 8.940,- årligt/kr. 745,- månedligt. Merudgiftsydelsen fastsættes ved, at de skønnede merudgifter pr. måned afrundes til nærmeste kronebeløb, deleligt med 100, altså kr. 700,- om måneden.

Hvis kommunen afregner merudgifter direkte med leverandør, modregnes dette i den månedlige ydelse, jf. bek. nr. 32 af 21/1-15, § 4, stk. 3.

Enkeltudgifter

Hvis der undervejs opstår en uforudset enkeltudgift, som ikke var medtaget i beregningen, kan der ydes hjælp hertil.

Ydelse af en enkeltstående udgift kræver, at der i forvejen er ret til dækning af merudgifter.

Ankestyrelsen har i 99-13 fastslået, at hvis der opstår behov for dækning af en enkeltstående merudgift, kan dette ske ved en enkeltstående udbetaling uden regulering af det månedlige beløb. Det er en forudsætning, at familien allerede er berettiget til en merudgiftsydelse

Enkeltstående udgifter, der er uforudsete, kan således bevilges, hvis det samlede udgiftsniveau af sandsynliggjorte udgifter overstiger minimumsbeløbet for en løbende periode på 12 måneder.

Hvis familien ikke hidtil har været berettiget til merudgiftsydelsen, fordi denne ikke hidtil oversteg minimumsbeløbet, men merudgiften fremover, inden for en 12-måneders periode, vil overstige minimumsbeløbet, f.eks. grundet en enkeltudgift, udbetales den ansøgte merudgift som en løbende ydelse.

Opfølgning og regulering

Bemærk: Afgørelse om merudgifter er en løbende bevilling og kan ikke tidsbegrænses.

Der skal løbende følges op på de enkelte sager for at sikre, at hjælpen fortsat opfylder sit formål og undersøge, om der kan være behov for at yde andre former for hjælp. Opfølgningen skal ske ud fra modtagerens forudsætninger og så vidt muligt i samarbejde med denne.

Opfølgningen fastsættes til senest et år efter det tidspunkt, hvor udmålingen af hjælpen senest blev revideret.

Det fremgår dog af bekendtgørelsens § 6, at såfremt der sker ændringer i de sandsynliggjorte udgifter, skal tilskuddet reguleres. Dvs. der skal træffes en ny afgørelse. Dette gælder både, hvis de sandsynliggjorte merudgifter er højere og hvis de er lavere end beregnet.

Familien kan dog ikke kræve, at der følges op på merudgifternes størrelse, før der er forløbet et år regnet fra den seneste fastsættelse, jf. § 6, stk. 2 i bekendtgørelsen.

Såfremt kommunen herefter finder grundlag for en forhøjelse af merudgiftsydelsen, skal ændringen ske med tilbagevirkende kraft til det tidspunkt, hvor stigningen i de sandsynliggjorte merudgifter fandt sted. Dermed kommer familien højst til at bære ekstra merudgifter et år, hvorefter der skal ydes hjælp med tilbagevirkende kraft.

Hvis der er tale om, at merudgifterne skal sættes ned, er det kommunen, der bærer risikoen, indtil den træffer en ny afgørelse. Her vil kommunen ikke kunne kræve tilbagebetaling til det tidspunkt, hvor faldet i merudgifterne blev konstateret, jf. § 6, stk. 3 i bekendtgørelsen.

Bemærk, at modtageren fortsat har pligt til at oplyse om evt. ændringer i forhold til den udmålte ydelse, jf. Retssikkerhedslovens § 11, på det tidspunkt ændringen opstår.

Hvis der er behov for det, kan kommunen når som helst omregne ydelsen, f.eks. ved nye hjælpebehov.

Frist for sagsbehandling

Sagsbehandlingen sker hurtigst muligt fra ansøgningen er modtaget i Center Familie og Handicap.

Ansøger skal have en afgørelse senest 8 uger fra Center Familie og Handicap har modtaget ansøgningen.

Sagsbehandlingsfristen løber fra ansøgningen er modtaget fra ansøger eller evt. sygehuset.

Der kan være særlige situationer, hvor den angivne sagsbehandlingsfrist ikke kan overholdes, eksempelvis hvis der afventes oplysninger fra læge eller skole.

Hvis en sagsbehandlingsfrist ikke kan overholdes, skal ansøgeren have skriftlig besked om, hvorfor og hvornår der kan forventes en afgørelse.

Partshøring

At partshøre betyder, at der fremsendes eller udleveres en foreløbig vurdering vedlagt dokumenter i sagen, som ansøger ikke forventes at kende indholdet af, eller som ansøger ikke er bekendt med indgår i sagen. Først når tidsfristen for at komme med bemærkninger er udløbet, kan der træffes afgørelse i sagen.

Reglerne om partshøring har til formål:

- at sikre et korrekt oplysningsgrundlag
- at sikre ansøgers medvirken til sagsbehandlingen
- at styrke ansøgers tillid til forvaltningen

Ved en partshøring har ansøger en mulighed for at sætte sig ind i de nye oplysninger, og har en mulighed for at komme med bemærkninger til oplysningerne inden for en frist på 7 dage.

Anke

Alle afgørelser til ansøgers ugunst vedlægges en klagevejledning.

Alle afgørelser i henhold til Servicelovens § 41 kan påklages til Ankestyrelsen.

Klagen skal være kommunen i hænde senest 4 uger efter modtagelsen af afgørelsen. Klagen kan ske skriftligt eller mundtligt til socialrådgiveren/ sagsbehandler.

Eksempler på merudgifter

På de følgende sider gives eksempler på merudgifter. Eksemplerne er ikke udtømmende og skal læses som vejledende for skønnet, der skal udøve sagsbehandlingen.

Hvilke sandsynliggjorte merudgifter der kan ydes tilskud til efter § 41

Generelt om hvad der kan ydes støtte til – kort opsummering

Efter § 41, stk. 1 er det en betingelse for, at udgiften kan indgå i beregning af merudgiftsydelsen, at der er tale om en nødvendig merudgift ved forsørgelsen af et barn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse. Det er endvidere en betingelse, at merudgiften er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne og ikke kan dækkes efter andre bestemmelser i Serviceloven eller anden lovgivning.

Den nødvendige merudgift er differencen mellem den udgift, forældrene har ved forsørgelsen af det handicappede barn og forsørgelsesudgiften for et ikke-handicappet barn.

Ankestyrelsen har i 92-12 fastslået, at det er den samlede nedsættelse af funktionsevnen, der skal lægges til grund ved vurderingen af, om et barn er omfattet af personkredsen og har ret til merudgifter. Et barn med flere lidelser behøver således ikke være omfattet af målgruppen for hver enkelt lidelse for, at merudgifter ved forsørgelsen af barnet i hjemmet kan dækkes. Det er den samlede funktionsevne, der skal være betydeligt nedsat eller indgribende.

Det er dog en forudsætning, at den enkelte lidelse, og den deraf følgende nedsættelse af funktionsevnen, er varig, langvarig eller kronisk, og at merudgifterne er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne, samt at der er tale om nødvendige merudgifter ved forsørgelsen af barnet i hjemmet.

Merudgiften skal være sandsynliggjort, hvilket betyder, at der laves et overslag over omfanget af de behov, som barnet efter al sandsynlighed vil få i det kommende år, og hvad det medfører af merudgifter.

Er der tale om et barn/en ung, der på grund af nedsat funktionsevne har behov for diætkost, laves der et overslag over, hvad merudgiften til dette vil være på årsbasis.

Skal barnet/den unge til behandling, laves der et overslag over merudgiften til befordring hertil for det kommende år.

§ 41 hjælper til aflastning og pasning i fritiden

Oplysninger om børnefamiliers almindelige forbrug af børnepasning anvendes, når det skal vurderes, om behovet for aflastning og pasning efter Servicelovens § 41 er en direkte følge af barnets funktionsnedsættelse.

Det må forventes, at de fleste familier i et eller andet omfang har behov for privat børnepasning eller får hjælp fra sit netværk, f.eks. i forbindelse med arbejdstider, hvor der ikke er et offentligt pasningstilbud, forældrenes deltagelse i arbejds møder, skolemøder eller egen fritidsaktivitet.

Omfanget af familiers normalforbrug af privat børnepasning afhænger af barnets alder.

Op til 10 år	Det må forventes, at børn op til 10 år almindeligvis ikke kan være alene hjemme. Aldersgrænsen er fastsat ud fra den alder børn har, når de afslutter 3. klasse, og således ikke længere er omfattet af aldersgruppen for børn i SFO.
11 – 13 år	Det må forventes, at børn fra 11 år almindeligvis kan være alene hjemme i dagtimerne i et vist omfang, mens det må forventes, at børn i denne aldersgruppe fortsat ikke kan være alene i aften-/nattetimerne.
14 år og ældre	Børn fra 8. klasse må almindeligvis forventes i et vist omfang at kunne være alene hjemme i aften-/nattetimerne. Det må også forventes, at børn fra omkring 14-årsalderen normalt kan være alene hjemme med en mindre søskende.

Aflastning, jf. Servicelovens § 41, ydes kun til aflastning i eget hjem og kun, hvis dagtilbud eller særlige dagtilbud efter Dagtilbudsloven, eller aflastning/afløsning, jf. Servicelovens § 52 stk. 3 nr. 5 eller Servicelovens § 84 stk. 1, jf. Servicelovens § 44 i det konkrete tilfælde ikke vurderes, at være tilstrækkelig.

Udgangspunktet er, at der kan bevilges op til 5 timer pr. uge efter en konkret og individuel vurdering.

Bevillingen skal sammenholdes med evt. bevilling af døgnafkastning, kontaktperson og tabt arbejdsfortjeneste.

Udgangspunktet for aflønningen er kommunalt løntrin 11.

Forældrene finder en voksen person (over 18 år og ikke nærtstående familie), som herefter ansættes af forældrene via kontrakt.

Forældrene har arbejdsgiveransvaret.

Rebild Kommune administrerer lønudbetalingen.

Forud for ansættelsen kan Rebild Kommune være behjælpelig med at indhente børne- og straffeattester, da private ikke har mulighed for dette.

Befordring

Der vil kunne ydes tilskud til merudgifter til befordring af barnet/den unge til dagtilbud, uddannelse, behandling og fritid. Der skal altid foreligge skriftlig vurdering af, hvorfor befordringsudgiften betragtes som en merudgift.

Befordringsudgiften skal altid reduceres med eventuel "normaludgift" til befordring. Befordringsydelse efter § 41 er subsidiære til befordringsydelse efter andre bestemmelser.

Befordringsydelsen fastsættes efter KL's satser for godtgørelse for brug af bil efter laveste takst. Se bilag for takster – *KL's satser*.

Der skal i alle tilfælde vurderes, om familien efter eget valg har påført sig ekstra udgifter til befordring.

Befordring til dagtilbud

Det er familien selv, der forestår befordring til og fra daginstitution i eget skoledistrikt.

Såfremt barnet er visiteret til en daginstitution udenfor eget skoledistrikt, kan der efter en konkret og individuel vurdering ydes tilskud til dækning af merudgiften til merkørslen i bil, dvs. afstanden fra hjemmet til daginstitution og videre til forældrerens arbejdsplads fratrukket afstanden fra hjemmet til forældrerens arbejdsplads og retur.

Ved udmålingen af det årlige antal køreture, fratrækkes som udgangspunkt:

- 25 dages ferie – svarende til 5 ugers ferie
- 14 dage samlet for helligdage, der falder på en hverdag hen over året
- 7 dage samlet for almindelig sygdom.
- Evt. fravær i større grad pga. funktionsnedsættelsen.

Tilskuddet fastsættes efter udgifter til billigste transport, hvis dette kan benyttes af barnet.

Er der ønske fra forældrene om at benytte anden form for transport, betaler forældrene selv en evt. difference.

Er transport med billigste transport ikke en mulighed med baggrund i barnets funktionsnedsættelse, kan der ydes godtgørelse på grundlag af KL's satser for godtgørelse for brug af bil efter laveste takst. Se bilag for takster – *KL's takster*.

Hvis familien undtagelsesvis ikke kan stå for at hente og bringe i institution, kan der efter en konkret og individuel vurdering bevilges taxa.

Transporten foregår som udgangspunkt som samkørsel med andre børn.

Udgifter til befordring af børn til og fra særlige dagtilbud, jf. Servicelovens § 32, afholdes som udgangspunkt af det særlige dagtilbud.

I særlige tilfælde (når barnet transporteres i taxa) og efter en konkret vurdering kan der ydes hjælp til befordring f.eks. en gang pr. måned til forældrene til befordring af barnet, således der sikres en løbende stabil kontakt til dagtilbuddet.

I vurderingen skal indgå en vurdering af, at forældre til raske børn også kan have udgifter i forbindelse med befordring til og fra dagtilbud.

Befordring til behandling

Der kan, jf. Servicelovens § 41, efter en konkret vurdering ydes hjælp til befordringsudgifter til behandling som følge af den nedsatte funktionsevne eller lidelse, hvis disse ikke dækkes efter andre bestemmelser.

Befordringsudgifter til sygehus, hvor den nødvendige behandling kan finde sted, dækkes som udgangspunkt efter Sundhedslovens § 171, hvis afstanden overstiger 50 km.

Vær opmærksom på bekendtgørelse nr. 1496 af 15/12 2009 – bekendtgørelse om befordring eller befordringsgodtgørelse efter sundhedsloven, herunder personkreds, sygehusvalg eller valg af speciallæge m.v. Se evt.: <https://www.retsinformation.dk>

Jf. Sundhedslovens § 171 ydes hjælp til betaling af såvel barnets/den unges som ledsagerens befordring. Medmindre der er særlige grunde til, at der skal være flere ledsagere tilstede under befordringen eller til orientering om behandlingen, ydes hjælpen kun til én ledsager.

Ved merudgift til 2. forælder følges sygehusets kørselskontors vurdering i forhold til transportform, idet der her allerede er taget stilling til, hvilken transportform barnet tåler.

Under barnet/den unges ophold på sygehus el.lign. ydes hjælp til betaling af 2. forælders samt evt. søskendes udgifter til befordring til besøg hos barnet/den unge, i det omfang besøgene er nødvendige af hensyn til barnet/den unge.

Frit sygehusvalg

Hvis patienten er på venteliste til behandling/udredning på et sygehus/speciallæge og familien selv vælger, at få behandling/udredning på et andet sygehus/speciallæge dækkes udgifterne ikke af sygehusets kørselskontor.

Udgifterne dækkes heller ikke som merudgift, jf. Servicelovens § 41.

Ved tvivlsspørgsmål kan sygehusets kørselskontor kontaktes på tlf. 97 64 80 30 eller mail kk@rn.dk.

Henvisning til speciallæger eller f.eks. bandagist

Hvis hjemkommunen skal dække udgiften til f.eks. en protese eller ortopædiske sko hos bandagist, jf. Servicelovens § 112, er det også hjemkommunen, der dækker udgiften til kørslen efter samme paragraf. Denne udgift betragtes således ikke som en merudgift.

Befordring til behandling i udlandet

Hjælp til dækning af befordringsudgifter m.v. i forbindelse med behandling i udlandet kan kun ydes, hvis Sundhedsstyrelsen har godkendt, at behandlingen skal foregå i udlandet, og kun hvis udgiften ikke dækkes af andre bestemmelser.

Befordring til uddannelse

Befordring til og fra grundskole (0. – 10. klasse) bevilges af skolekørsel efter Folkeskoleloven og kan således ikke bevilges jf. Servicelovens § 41.

Nødvendig befordring til og fra fritidstilbud dækkes ikke af skolekørsel, men kan dækkes, jf. Servicelovens § 41, i det omfang, at barnet ikke kan transportere sig selv pga. funktionsnedsættelsen og forældrene ikke kan stå for transporten, evt. mod en godtgørelse for befordringsudgiften.

Der skal benyttes samkørsel medmindre barnet efter en konkret vurdering i samarbejde med PPR opfylder betingelserne for solo-kørsel.

Der vil kunne ydes hjælp til dækning af de nødvendige befordringsudgifter, hvis en ung (efter 10. klasse) i videre omfang end normalt og som en direkte følge af den nedsatte funktionsevne eller lidelse skal befordres til eller fra et uddannelsessted.

Det sker dog kun i det omfang, udgifterne hertil ikke dækkes efter andre bestemmelser eller ved andre ordninger, jf. Undervisningsministeriets regler om befordring af børn og unge med handicap.

Befordring i fritiden

Det vurderes, at de fleste familier i et eller andet omfang har udgifter til transport i fritiden, f.eks. til familiebesøg, fritidsinteresser og udflugter.

Der kan ydes tilskud til merudgifter til befordring i fritiden, hvis:

- Barnet/den unge pga. funktionsnedsættelsen ikke er i stand til, at benytte cykel, knallert eller offentlige transportmidler.
- Hvis fritidstilbud i nærområdet ikke kan benyttes.

Der er ikke bestemte grænser for, hvor meget der kan ydes, idet der må tages hensyn til hjemmets afstand til fritidstilbud, kammeraters hjem, mulighederne for almindelig fritidsbeskæftigelse, leg i nærheden osv.

Som udgangspunkt skal familien selv afholde udgiften svarende til kostpris for offentlig transport. Se bilag om takster - Befordring.

Taxa bevilges alene, hvis det vurderes, at det er en nødvendig merudgift og først efter, det er sandsynliggjort, at forældrene ikke selv kan stå for transporten, evt. mod en kørselsgodtgørelse svarende til den ekstra transport.

Befordring til, under og fra døgnaflastning

Der kan bevilges taxa, når barnet er i døgnaflastning og skal befordres til og fra døgnaflastningen, og mellem døgnaflastningen og skole, FO/Special-SFO eller klub medmindre aflastningen står for transporten som en del af kontrakten.

Beklædning/ fodtøj

Merudgifter til tøj og sko kan bevilges, såfremt betingelserne er opfyldt. Forældrene skal selv afholde de normale udgifter til tøj og sko for aldersgruppen.

Der er følgende betingelser der skal være opfyldt for, at der kan ydes hjælp til tøj og sko:

- Udgifterne skal være en følge/konsekvens af barnets funktionsnedsættelse
- Det skal være dokumenteret, at udgiften ikke kan undgås ved pædagogiske tiltag (afledning m.v.)
- Udgifterne skal overstige de udgifter en familie almindeligvis har til tøj. Se bilag for takster –

Beklædning og fodtøj – normalforbrug årligt.

Jf. principafgørelse 77-11 er det afgjort, at en svært autistisk og mentalt retarderet dreng ikke kunne få udgifterne til slitage af tøj dækket, idet der ikke var dokumentation for, at disse udgifter var nødvendige og ikke kunne undgås. Der blev lagt vægt på, at udgifterne kunne undgås og reduceres ved at aflede drengen fra hans uhensigtsmæssige ritualer. (Afgørelsen forholder sig også til lange bade og ekstra vask.)

Vurderingen ved forbruget af tøj og sko skal altid tage udgangspunkt i en konkret individuel vurdering. Forældrene kan ved ansøgningen/opfølgningen med rimelighed anmodes om selv, at lave en opgørelse over forbruget af det relevante tøj.

Forældrene skal sandsynliggøre at barnets merforbrug af tøj og sko er en nødvendig følge af barnets funktionsnedsættelse.

Merudgiften til tøj og sko skal altid ses i direkte relation til barnets funktionsnedsættelse/lidelse. F.eks. skal et barn, der på grund af sit handicap, kravler i stedet for at gå, ikke have vurderet sine merudgifter i forhold til et samlet tøjforbrug, men udelukkende i forhold til ekstra indkøb af bukser. Bemærk, at hvis barnet har behov for sko af forskellige størrelser og lidelsen er varig, dækker Myndighedsfunktionen i Center Pleje og Omsorg, når forskellen på størrelserne er 1,5 eller derover.

Vejledende tages udgangspunkt i kommunens opgørelse af et gennemsnitligt forbrug. Se bilag for takster – *Beklædning og fodtøj – normalforbrug årligt.*

Tøj som skal udformes på en særlig måde begrundet i barnets funktionsnedsættelse (deformitet)

Der kan bevilges merudgifter til specialsyet tøj/ændring af tøj, såfremt dette er en nødvendig merudgift som konsekvens af barnets funktionsnedsættelse.

Det skal altid konkret afsøges om almindeligt tøj kan anvendes, idet specialsyet tøj ikke kan bevilges, blot fordi der er det mest hensigtsmæssige – det skal være nødvendigt.

Oplysninger/yderligere dokumentation indhentes ved læge/sygehus og ICS-udtalelse fra skole/SFO m.v.

Ekstraordinært slid begrundet i barnets fysiske handicap (f.eks. skinner eller korset)

Såfremt det er dokumenteret, at der er ekstraordinært slid på tøjet, begrundet i barnets fysiske handicap – eksempelvis ved brug af skinner eller korset – kan de ekstra udgifter bevilges som merudgifter. Dette med udgangspunkt i en konkret vurdering af merforbrug på baggrund af familiens oplysninger.

Ekstraordinært slid/glemt/ødelæggelser begrundet i barnets psykiske funktionsnedsættelse

Ovennævnte betingelser skal være opfyldte. Vurderingen skal være individuel og konkret i forhold til den enkelte sag.

I vurderingen skal der indgå hvilke tiltag, der er forsøgt/kan iværksættes, samt indhentes dokumentation herpå.

Udskiftning af garderobe begrundet i sygdom eller ulykke (f.eks. cancer)

Der kan dækkes merudgifter hertil, såfremt behovet er lægeligt dokumenteret. Se bilag for takster – Beklædning og fodtøj – normalforbrug årligt.

Særlige beklædningsgenstande

Efter denne bestemmelse ydes også merudgifter til beklædningsgenstande til børn og unge, som på grund af sygdom, ulykke e.l. er blevet varigt invalideret, og som følge heraf er nødt til at få udskiftet hele sin garderobe.

Særlige beklædningsgenstande, som f.eks. regnslag til kørestol, kørepose, hagesmæk og beskyttelsesbukser til svært inkontinente børn og unge, ydes dog efter reglerne om hjælpemidler m.v., jf. Servicelovens § 112.

Ortopædisk fodtøj

Hvis det er nødvendigt med ortopædisk fodtøj, herunder fodtøj der tilgodeser en foddeformitet, ydes hjælpen efter bekendtgørelse om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter Servicelovens § 112 i Myndighedsafdelingen i Center Pleje og Omsorg.

Der kan dog i særlige tilfælde være tale om ekstraordinært slid på ortopædisk fodtøj, hvor egenbetalingen på ekstra ortopædiske sko i givet fald kan dækkes som en merudgift.

Bolig og boligskift

Der kan ydes støtte til forhøjede boligudgifter i forbindelse med tilbygning til familiens bolig eller ved flytning til en større bolig som følge af barnets funktionsnedsættelse.

Merudgifter ved tilbygning

Har familien fået bevilget tilbygning, jf. Servicelovens § 116, i Myndighedsafdelingen i Center Pleje og Omsorg, dækkes følgende merudgifter:

Varme eller elvarme

Merforbruget af varme eller elvarme kan opgøres, hvis der er opsat særlig måler.

Familien afleverer årsopgørelse, hvoraf enhedsprisen fremgår. De faste afgifter (målerlejer mv.) medregnes ikke.

Hvis ikke der er opsat bi-måler, afregnes ud fra fordelingstal:

Eksempel:

Hele bygningen: 150 m²

– Tilbygningen: 50 m².

Forbrug: 1800 kWh.

$1800/150 * 50 = 600 \times$ enhedsprisen.

EI

Større bolig eller tilbygning udløser som udgangspunkt ikke et større elforbrug.

Vand

Der ydes som udgangspunkt ikke merudgifter til vand, da vandforbruget vil være det samme som før tilbygningen.

Husforsikring og ejendomsskat

Forskellen mellem tidligere udgifter og nye udgifter i forbindelse med tilbygningen dækkes som merudgifter.

Familien afleverer dokumentation for forsikringsudgifter i form af gammel og ny police. Ejendomsskatten fremgår af skatteopgørelsen.

Merudgifter ved flytning

Er det konstateret fra Myndighedsfunktionen i Center Pleje og Omsorg, at familiens bolig ikke kan omforandres til en egnet bolig for barnet med funktionsnedsættelsen, og der derfor er nødvendigt, at familien flytter til en handicapegnet bolig, kan følgende udgifter dækkes som en merudgift, jf. Servicelovens § 41.

Øgede udgifter til husleje i lejebolig

Hvis familien påføres merudgifter til husleje på baggrund af barnets funktionsnedsættelse, kan merudgiften bevilges som en løbende ydelse.

Merudgiften beregnes med udgangspunkt i den nye husleje fratrukket boligsikring.

Herfra trækkes tidligere boligudgift (ligeledes fratrukket boligsikring). Ved huslejestigning foretages en revurdering. I revurderingen indgår en undersøgelse af, om den tidligere boligudgift ligeledes ville være steget, samt om hvorvidt boligsikringen til den tidligere bolig også ville have været steget.

Øgede udgifter til termin i ejerbolig

Hvis familien påføres merudgifter til termin på baggrund af barnets funktionsnedsættelse, kan merudgiften bevilges som en løbende ydelse.

Merudgiften beregnes med udgangspunkt i den nye termin fratrukket tidligere termin.

Dobbelt boligudgift

Der kan ydes hjælp til dobbelt boligudgift i forbindelse med flytning.

Der kan efter en konkret vurdering fastsættes en tidsfrist for betaling af dobbelt boligudgift. Tidsfristen udgør normalt opsigelsesperioden for lejebolig, maksimalt 3 mdr. eller den liggetid, der normalt er for salg af en tilsvarende ejendom i samme område – normalt sættes en frist på op til 1 år. Dette undersøges hos en ejendomsmægler.

Flytteudgift

Der kan i forbindelse med flytning bevilges hjælp til flytteudgifter i forbindelse med flytning til en handicapegnet bolig.

Det kan f.eks. være hjælp til udgifter til indskud, salgsomkostninger, ejendomsmæglersalær, leje af flyttebil, flytning af telefon mv.

Ændringer af bolig eller flytning/køb af anden bolig skal altid ske i samarbejde med Myndighedsfunktionen i Center Pleje og Omsorg, der vurderer behovet herfor.

Briller

Som udgangspunkt dækkes briller ikke, jf. Servicelovens § 41.

Vær opmærksom på bek. nr. 1056 af 20/10 2006 – bekendtgørelse om tilskud til briller til børn under 16 år.

Der er endvidere mulighed for, at familien kan søge om tilskud via Lov om Aktiv Socialpolitik § 84, som en forsørgelsesudgift, når forældrene ikke har mulighed for at afholde udgiften.

Briller bevilget af Synsinstituttet dækkes via Servicelovens § 112 i Myndighedsfunktionen i Center Pleje og Omsorg.

Der kan alene ydes dækning af merudgifter til udskiftning af briller, hvis barnet pga. sin funktionsnedsættelse gentagende gange ødelægger brillerne, og det ikke er muligt med pædagogiske tiltag at ændre barnets adfærd, eller på anden måde undgå ødelæggelsen af briller.

Oplysninger om almindelig udskiftning af briller til børn anvendes i forbindelse med vurderingen af om en familie har merudgifter forbundet hermed, og omfanget af en eventuel merudgift.

Det må forventes, at børns briller skal udskiftes ca. hvert 2. år i forbindelse med, at barnet vokser og synsstyrken ændres.

Derudover må det forventes, at børns briller også almindeligvis i et vist omfang skal udskiftes eller repareres pga. ødelæggelse.

Endelig skal der være opmærksomhed på, at der ofte er tilbud, hvor det er muligt at få to par briller for et pars pris. Se i øvrigt bilag for takster – *Briller*.

Børneeksem

Normalt vil lidelser som børneeksem ikke være omfattet af målgruppen for Servicelovens § 41, da der typisk ikke vil være tale om en indgribende lidelse.

Svære tilfælde af børneeksem og lignende hudlidelser kan dog i særlige tilfælde være omfattet af målgruppen.

For at lidelsen kan anses som værende indgribende i hverdagen, skal lidelsen være af en sådan karakter, at den har alvorlige følger for barnet i hverdagen.

I statusattesten spørges der til:

- Hvilke specifikke præparater der lægefagligt anbefales til behandling af eksemet
- Hvilken mængde, der lægeligt anbefales
- Hvor eksemet er lokaliseret
- Om eksemet er en indgribende lidelse med alvorlige følger i barnets hverdag
- Hvori består de alvorlige følger

Der vurderes ud fra indhentet statusattest, om eksemet er af en så alvorlig og indgribende karakter, at lidelsen har alvorlige følger i barnets hverdag.

Ankestyrelsen har i en sag, SM C-13-99, truffet afgørelse om, at en 5-årig pige med en eksem lidelse ikke var omfattet af personkredsen for merudgiftsydelse. Begrundelsen var, at det ikke er tilstrækkeligt, at der er tale om en langvarig lidelse. Der må også stilles krav om, at der er tale om en indgribende lidelse.

For at sandsynliggøre merudgiften til fede cremer tages der udgangspunkt i de lægefaglige anbefalinger vedr. fede cremer og oplysninger om forbruget af fede cremer. Se bilag for takster – *Fedtcremer*.

Der ydes ikke merudgifter til fugtighedscreme og lotions med en fedtprocent på eller under 50, da det vurderes, at det er normalt dagligt at smøre barnet i fugtighedscreme, hvorfor det ikke er en nødvendig merudgift eller indgribende i den daglige livsførelse.

Det udregnede beløb udbetales til familien via de løbende månedlige merudgifter, hvorefter familien selv køber og betaler for cremen.

Hvis familien vælger at købe præparater, der er dyrere end den udregnede merudgift, skal de selv betale differencen.

Ekstra vask, slitage og tørring

Der bevilges normalt ikke merudgifter til ekstra vask, tørring og slitage, idet fugtighedscremer og lotions med en fedtprocent under 50 ikke er særlig fedt- eller smudsafgivende, jf. oplysning fra apotekerne.

Kun i meget ekstreme tilfælde med meget svær hudlidelse, der giver anledning til hudblødninger og behandling med præparater, der misfarver tøjet (f.eks. tjærepræparater), eller der kræver behandling med fedtcremer med en fedtprocent over 50, kan der ud fra en konkret vurdering bevilges dækning af merudgifter til vask. Se bilag for takster – *Vask og tørring*.

Eksempler på udgifter, der som udgangspunkt ikke godkendes som merudgift i forbindelse med børneeksem:

- Fugtighedscreme og lotions med en fedtprocent på eller under 50
- Solcreme
- Hårshampoo
- Balsam
- Sæbe
- Badeolier
- Læbepomader
- Non sederende antihistaminer der ikke anses at være relevant for behandlingen
- Nizoral shampoo (skælshampoo)
- Epogamin
- Bioglandin
- Solarium

Solcreme anses som udgangspunkt ikke for at være en merudgift, idet Sundhedsstyrelsen anbefaler, at alle børn smøres i solcremer med høj solfaktor. Undtagelsen herfra kan være børn, der skal smøres i solcremer med høj solfaktor også om vinteren for at opholde sig udendørs.

Fra Astma og Allergi Danmark anbefales ikke brug af badeolier, hvorfor det ikke anses at være en nødvendig merudgift.

Hårshampoo gives ikke som en merudgift, idet allergivenlig hårshampoo, ikke er dyrere end en almindelig type hårshampoo.

Cykler og særligt udstyr

Der kan bevilges specialcykel eller specialudstyr, når dette sætter barnet eller den unge i stand til at deltage i leg og fritid på lige fod med resten af familien og sine jævnaldrende.

Når der foreligger en bevilling, overgives sagen til en børneergoterapeut, der er behjælpelig med at finde en egnet cykel. Der er en egenbetaling svarende til kr. 2.500.

Såfremt der tidligere er bevilget specialcykel fratrækkes salgsprisen for denne samt egenbetalingen.

Bemærk, hvis cyklen er til brug for almindelige nødvendige hverdagsaktiviteter, som f.eks. transportmiddel til og fra skole, indkøb m.v. skal udgiften søges efter Servicelovens § 112 via Myndighedsfunktionen i Center Pleje og Omsorg.

Reparationer

Reparationer betales af familien.

Der kan dog søges om dækning af udgiften til reparationer, såfremt disse er særligt dyre med baggrund i de særlige funktioner handicapcyklen har for at afhjælpe funktionsnedsættelsen.

Drift af bil

Når der modtages oplysning om, at der er søgt om en handicapbil, jf. Servicelovens § 114, skal familien vejledes om, hvilke økonomiske konsekvenser det har for dem, herunder hvilke merudgifter, de kan forvente at få dækket i forbindelse med kørsel i handicapbilen.

Denne vejledning bør ske, før familien skriver under på kontrakten om afdrag på handicapbilen i Myndighedsfunktionen i Center Pleje og Omsorg, da de her i realiteten skriver under på, at de påtager sig en større udgift i forhold til at køre privatkørsel, som de ikke kan få godtgjort.

Selve bilansøgningen behandles i Bilteamet i Myndighedsfunktionen i Center Pleje og Omsorg, mens ansøgning om merudgift til drift af bilen behandles af Center Familie og Handicap, jf.

Servicelovens § 41.

I ganske særlige tilfælde kan der ydes hjælp til betaling af driftsudgifter ud over udgiften til brændstof ved kørsel af et barn med nedsat funktionsevne eller lidelse i barnets bil.

Familien kan have anskaffet handicapbilen ud fra 3 forskellige situationer, og rådgiver skal informere forældrene om merudgifter afhængig af, hvilken situation familien befinder sig i.

Der skal foretages en konkret vurdering i forhold til, om familien er omfattet af en af følgende tre bestemmelser:

1. Hvis det kan sandsynliggøres, at familien *ikke ville have bil*, hvis der ikke var et særligt kørselsbehov som følge af barnets nedsatte funktionsevne.
2. Hvor familien har en bil *alene* til befordring af barnet
3. Hvor familien har en *ekstraordinær stor og driftsmæssig dyr bil* som følge af barnets nedsatte funktionsevne eller lidelse

Det skal ligeledes undersøges, om familien efter eget valg har købt en driftsmæssig dyrere bil, end behovet tilsiger. Er dette tilfældet beregnes merudgifterne efter den bevilgede bil.

I denne vurdering indgår f.eks.:

- Hvor arbejder forældrene, og på hvilke tidspunkter
- Er der søskende, hvor går disse i skole/dagtilbud, hvilke fritidsaktiviteter går de til
- Hvor langt er der til indkøbsmuligheder
- Hvor bor familie (bedsteforældre, onkler, mostre og tanter) og venner
- Hvor langt er der til offentlige transportmidler, og hvor ofte går disse

Når det er vurderet, at familien kan ydes udgifter til brændstofforbrug, skal familien fremvise et overslag over de sandsynliggjorte merudgifter til kørselsbehovet for det kommende år.

Der skal foreligge oplysninger om:

1. Hvor meget kører bilen i alt pr. år
2. Hvad skal kompenseres
3. Hvad skal forældrene selv betale

Ved beregningen af merudgifter til kørsel tages udgangspunkt i de faktiske udgifter til brændstofforbruget. Se bilag for takster – *Drift af bil*.

Ved beregningen af merudgifter til kørsel i handicapbil skelnes mellem:

1. *Formålsbestemt kørsel*: Kørsel til behandling, hvor familien ikke ville have haft en udgift, hvis barnet ikke havde en funktionsnedsættelse.
2. *Ikke formålsbestemt kørsel*: F.eks. familiebesøg, hvor der under alle omstændigheder ville være en udgift for familien eller personlige indkøb til barnet, hvor barnet er med, f.eks. tøj, sko m.v.
3. *Privat kørsel*: Kørsel til og fra arbejde, indkøb af dagligvarer m.v., som er kommunen uvedkommende.

Det samlede beløb indgår i beregningen af kommende års merudgiftsydelse til familien.

Det vurderes, at et rimeligt niveau for familiebesøg er op til 4 gange pr. måned og personlige indkøb til barnet 1 gang pr. måned.

Der kan efter en konkret vurdering foretages fradrag i udgiftsdækningen til de ansøgte kilometertal ud fra en vurdering af *nødvendigheden* og i beregningen af den konkrete kompensation efter vurdering af *sparede kørselsudgifter* ved anden kørsel, jf. C 31-06.

Den oprindelige vurdering kan ændres ved opfølgning på sagen, hvis der sker ændringer i familiens forhold, f.eks.:

- Skift af arbejdsplads
- Hvis familien får flere børn
- Hvis der skæres ned på offentlig transport i familiens lokalområde
- Hvis familiens forhold i øvrigt ændrer sig i retning af at have behov for bil udover kørsel med barnet med handicappede barn (køb af sommerhus eller lign.)

I nedenstående skema angives, hvilke merudgifter, der kan godtgøres i de 3 bestemmelser for anskaffelse af handicapbil:

OBS: Beregningen SKAL ajourføres ved næste opfølgning

Formålsbestemt kørsel

Kørsel, der er en direkte følge af barnets funktionsnedsættelse, f.eks. kørsel til undersøgelser og kontroller, fysioterapi, aflastning.
 OBS! Lægehenvist undersøgelse/behandling dækkes af sygehus.

1	2	3
Familien <u>ville</u> ikke have haft bil, hvis der ikke var et særligt kørselsbehov som følge af barnets nedsatte funktionsevne (C 38-04).	Familien har en bil alene til befordring af barnet (bil nr. 2)	Familien har en <u>ekstraordinær stor og driftsmæssig dyr bil</u> som følge af barnets nedsatte funktionsevne eller lidelse (afhænger af tidligere bil)
Hele udgiften til benzin/diesel bevilges efter følgende beregning (eksempel): Benzin/diesel pris kr. 12,33/l og bilen kører 8 km/l, dvs. kr. 4,45		

Ikke-formålsbestemt kørsel

Anden kørsel, hvor barnet er med i bilen, f.eks. kørsel til familie, venner, feriekørsel, fritidsaktiviteter osv.

1	2	3
Familien <u>ville</u> ikke have haft bil, hvis der ikke var et særligt kørselsbehov som følge af barnets nedsatte funktionsevne (C 38-04).	Familien har en bil alene til befordring af barnet (bil nr. 2)	Familien har en <u>ekstraordinær stor og driftsmæssig dyr bil</u> som følge af barnets nedsatte funktionsevne eller lidelse (afhænger af tidligere bil)
I det omfang udgifter til benzin/diesel overstiger udgifter til offentlig transport dækkes udgifterne. Se bilag for takster - Befordring	Første gang vil det være nødvendigt med et skønnet beløb med udgangspunkt i, hvor meget familien evt. kørte i tidligere alm. personbil. Evt. øgede udgifter til benzin/diesel i forhold til familiens tidligere bil dækkes	Første gang vil det være nødvendigt med et skønnet beløb med udgangspunkt i, hvor meget familien evt. kørte i tidligere alm. personbil. Evt. øgede udgifter til benzin/diesel i forhold til familiens tidligere bil dækkes
Eksempel	Eksempel	Eksempel
<p>Antal km til ikke-formålsbestemt kørsel x kr. 1,10 pr. km, fratrukket udgiften til offentlig transport.</p> <p>OBS! Ofte vil udgiften til offentlig transport overstige familiens udgift til brændstof, hvorfor der ikke er merudgifter i forhold til ikke-formålsbestemt kørsel.</p>	<p>Alm. bil: Benzin kr. 10,91/l. Kører i gennemsnit 15 km/l. Udgift pr. km = kr. 0,73 Kassebil: Benzin kr. 10,91/l. Kører i gennemsnit 10 km/l. Udgift pr. km = kr. 1,10 Forskellen udgør kr. 0,37 pr. km</p>	<p>Alm. bil: Benzin kr. 10,91/l. Kører i gennemsnit 15 km/l. Udgift pr. km = kr. 0,73 Kassebil: Benzin kr. 10,91/l. Kører i gennemsnit 10 km/l. Udgift pr. km = kr. 1,10 Forskellen udgør kr. 0,37 pr. km</p>

Privat kørsel med barnet

1	2	3
Familien ville ikke have haft bil, hvis der ikke var et særligt kørselsbehov som følge af barnets nedsatte funktionsevne (C 38-04).	Familien har en bil alene til befordring af barnet (bil nr. 2)	Familien har en ekstraordinær stor og driftsmæssig dyr bil som følge af barnets nedsatte funktionsevne eller lidelse (afhænger af tidligere bil)
Udgifter til privat kørsel uden barnet dækkes ikke, da det er forudsat, at der ellers ikke er et kørselsbehov	Udgifter til privat kørsel uden barnet dækkes ikke, da det må forudsættes at personbil benyttes	Udgifter til privat kørsel uden barnet dækkes ikke, da det er kommunen uvedkommende

Reparation/service

1	2	3
Familien ville ikke have haft bil, hvis der ikke var et særligt kørselsbehov som følge af barnets nedsatte funktionsevne (C 38-04).	Familien har en bil alene til befordring af barnet (bil nr. 2)	Familien har en ekstraordinær stor og driftsmæssig dyr bil som følge af barnets nedsatte funktionsevne eller lidelse (afhænger af tidligere bil)
Der dækkes kun udgifter til reparationer, som er nødvendige af hensyn til bilens drifts- og sikkerhedsmæssige tilstand eller som er lovpligtige. Udgifterne dækkes forholdsmæssigt i forhold til brug af bilen.	Der dækkes kun udgifter til reparationer, som er nødvendige af hensyn til bilens drifts- og sikkerhedsmæssige tilstand eller som er lovpligtige. Udgifterne dækkes forholdsmæssigt i forhold til brug af bilen.	Der dækkes kun udgifter til reparationer, som er nødvendige af hensyn til bilens drifts- og sikkerhedsmæssige tilstand eller som er lovpligtige. Udgifterne dækkes forholdsmæssigt i forhold til brug af bilen.
Formålsbestemt: Andelen dækkes 100 %	Formålsbestemt: Andelen dækkes 100 %	Formålsbestemt: Andelen dækkes 100 %
Ikke-formålsbestemt kørsel: Andelen dækkes 100 %	Ikke-formålsbestemt kørsel: Familien skal dække den forholdsmæssige andel af, hvad det vil koste at reparere en almindelig familiebil	Ikke-formålsbestemt kørsel: Familien skal dække den forholdsmæssige andel af, hvad det vil koste at reparere en almindelig familiebil.
Privat kørsel: Familien skal dække den forholdsmæssige andel af den samlede regning.	Privat kørsel: Familien skal dække den forholdsmæssige andel af den samlede regning.	Privat kørsel: Familien skal dække den forholdsmæssige andel af, hvad det vil koste at reparere en almindelig familiebil.
Eksempel	Eksempel	Eksempel
Reparation koster kr. 10.000.	Reparation koster kr. 10.000.	Reparation koster kr. 10.000.
På en almindelig bil ville tilsvarende reparation koster kr. 6.500.	På en almindelig bil ville tilsvarende reparation koster kr. 6.500.	På en almindelig bil ville tilsvarende reparation koster kr. 6.500.
Fordeling af kørsel er Formålsbestemt kørsel: 30 %	Fordeling af kørsel er Formålsbestemt kørsel: 30 %	Fordeling af kørsel er Formålsbestemt kørsel: 30 %
Ikke-formålsbestemt kørsel: 60 % Privat kørsel: 10 %	Ikke-formålsbestemt kørsel: 60 % Privat kørsel: 10 %	Ikke-formålsbestemt kørsel: 60 % Privat kørsel: 10 %
Familiens egenbetaling udgør: Formålsbestemt kørsel: Kr. 0	Familiens egenbetaling udgør: Formålsbestemt kørsel: Kr. 0	Familiens egenbetaling udgør: Formålsbestemt kørsel: Kr. 0
Ikke-formålsbestemt kørsel: Kr. 0	Ikke-formålsbestemt kørsel: 60 % af kr. 6.500 = Kr. 3.900	Ikke-formålsbestemt kørsel: 60 % af kr. 6.500 = Kr. 3.900
Privat kørsel: 10 % af kr. 10.000 = Kr. 1000	Privat kørsel: 10 % af kr. 10.000 = Kr. 1.000	Privat kørsel: 10 % af kr. 6.500 = Kr. 650,00
Dvs. i alt kr. 1.000,-	Dvs. i alt kr. 4.900,-	Dvs. i alt kr. 4.550,-

Serviceaftaler		
1	2	3
Familien <u>ville</u> ikke have haft bil, hvis der ikke var et særligt kørselsbehov som følge af barnets nedsatte funktionsevne (C 38-04).	Familien har en bil alene til befordring af barnet (bil nr. 2)	Familien har en <u>ekstraordinær stor og driftsmæssig dyr bil</u> som følge af barnets nedsatte funktionsevne eller lidelse (afhænger af tidligere bil)
Der dækkes kun udgifter til faktiske reparationer. Serviceaftaler dækkes ikke.	Der dækkes kun udgifter til faktiske reparationer. Serviceaftaler dækkes ikke.	Der dækkes kun udgifter til faktiske reparationer. Serviceaftaler dækkes ikke.

Særlig indretning F.eks. lift.		
1	2	3
Familien <u>ville</u> ikke have haft bil, hvis der ikke var et særligt kørselsbehov som følge af barnets nedsatte funktionsevne (C 38-04).	Familien har en bil alene til befordring af barnet (bil nr. 2)	Familien har en <u>ekstraordinær stor og driftsmæssig dyr bil</u> som følge af barnets nedsatte funktionsevne eller lidelse (afhænger af tidligere bil)
Udgiften til reparation dækkes 100 %.	Udgiften til reparation dækkes 100 %.	Udgiften til reparation dækkes 100 %.

Dæk
Udskiftning af dæk dækkes forholdsmæssigt som reparationer. Se under reparation/service. Udgangspunktet er, at dæk har en holdbarhed på 5 - 8 år eller 50.000 km. Kilde: www.fdm.dk

Forsikring		
1	2	3
Familien <u>ville</u> ikke have haft bil, hvis der ikke var et særligt kørselsbehov som følge af barnets nedsatte funktionsevne (C 38-04).	Familien har en bil alene til befordring af barnet (bil nr. 2)	Familien har en <u>ekstraordinær stor og driftsmæssig dyr bil</u> som følge af barnets nedsatte funktionsevne eller lidelse (afhænger af tidligere bil)
Udgifter til forsikring dækkes 100 %		Såfremt forsikringen af hjælpemiddelbil er dyrere end forsikringen af familiens tidligere bil, kan differencen dækkes som en merudgift.
Familien er forpligtiget til at finde det bedst egnede tilbud. Årlige præmiestigninger dække ikke		Familien er forpligtiget til at finde det bedst egnede tilbud. Årlige præmiestigninger dække ikke.
Udgifter til selvrisiko eller præmiestigninger som følge af skade dækkes ikke uanset om skaden er opstået, mens forældre eller evt. hjælper kørte bilen.		Udgifter til selvrisiko eller præmiestigninger som følge af skade dækkes ikke uanset om skaden er opstået, mens forældre eller evt. hjælper kørte bilen.

Afgifter		
1	2	3
Familien <u>ville</u> ikke have haft bil, hvis der ikke var et særligt kørselsbehov som følge af barnets nedsatte funktionsevne (C 38-04).	Familien har en bil alene til befordring af barnet (bil nr. 2)	Familien har en <u>ekstraordinær stor og driftsmæssig dyr bil</u> som følge af barnets nedsatte funktionsevne eller lidelse (afhænger af tidligere bil)
Såfremt familien har fået bevilget en kassebil, er bilen fritaget for grøn ejer- afgift.		Såfremt familien har fået bevilget en kassebil, er bilen fritaget for grøn ejer-afgift
Hvis familie er bevilget en personbil, dækkes den grønne afgift 100 %.		Hvis familie er bevilget en personbil, dækkes en evt. stigning i den grønne ejer-afgift.

Særligt ved Diesebiler	
Udligningsafgift dækkes 100 %, såfremt Myndighed, Sundheds, Ældre Handicap ikke dækker udgiften	Hvis familiens tidligere bil var en benzinbil dækkes udligningsafgift og partikeludledningsafgiften 100 %. Hvis familiens tidligere bil var en diesebil dækkes en evt. stigning i udligningsafgiften og
Partikeludledningsafgiften dækkes 100 %	

Redningstjenester (FALCK mv)		
1	2	3
Familien <u>ville</u> ikke have haft bil, hvis der ikke var et særligt kørselsbehov som følge af barnets nedsatte funktionsevne (C 38-04).	Familien har en bil alene til befordring af barnet (bil nr. 2)	Familien har en <u>ekstraordinær stor og driftsmæssig dyr bil</u> som følge af barnets nedsatte funktionsevne eller lidelse (afhænger af tidligere bil)
Kan ikke bevilges. Hvis en familie uden abonnement får brug for akut hjælp som følge af barnets funktionsnedsættelse skal det vurderes, hvorvidt udgiften kan dækkes. I vurderingen indgår, hvorvidt alarmcentralen burde have været benyttet.		

Ekstraudstyr		
1	2	3
Familien <u>ville</u> ikke have haft bil, hvis der ikke var et særligt kørselsbehov som følge af barnets nedsatte funktionsevne (C 38-04).	Familien har en bil alene til befordring af barnet (bil nr. 2)	Familien har en <u>ekstraordinær stor og driftsmæssig dyr bil</u> som følge af barnets nedsatte funktionsevne eller lidelse (afhænger af tidligere bil)
Der kan normalt ikke bevilges ekstra udstyr til bil efter Servicelovens § 41, da disse, hvis de findes nødvendige, bevilges sammen med bilen.		

Pusleplads		
1	2	3
Familien <u>ville</u> ikke have haft bil, hvis der ikke var et særligt kørselsbehov som følge af barnets nedsatte funktionsevne (C 38-04).	Familien har en bil alene til befordring af barnet (bil nr. 2)	Familien har en <u>ekstraordinær stor og driftsmæssig dyr bil</u> som følge af barnets nedsatte funktionsevne eller lidelse (afhænger af tidligere bil)
Hvis en pusleplads (i handicapbilen) til et barn over den normale blealder (fra 6 år) ikke kan bevilges iht. Servicelovens § 114 eller § 112 må det vurderes, om den kan bevilges iht. Servicelovens § 41. Der skal foretages en konkret vurdering af behovet, herunder familiens kørselsbehov/afstande. Det skønnes ikke rimeligt, at et barn over den normale blealder skal forsøges skiftet på et offentligt toilet.		

Ferie

Der kan ydes hjælp til dækning af merudgifter til ferie, som familier i almindelighed holder.

Dette gælder også kortvarig ferie i udlandet, hvor der efter bekendtgørelse om ydelser efter lov om social service under midlertidige ophold i udlandet i særlige tilfælde efter en konkret vurdering kan gives hjælp til dækning af ekstra omkostninger, som f.eks. udgifter til rejse og ophold for en hjælper og udgifter til liftbus til transport mellem lufthavn og hotel, jf. principafgørelse nr. C-40-03.

Feriebolig

Der kan for eksempel være tale om familier som på grund af barnets funktionsnedsættelse har behov for en større feriebolig eller en handicapegnet feriebolig.

Differencen mellem den nødvendige bolig og en bolig i tilsvarende standard udgør merudgiften. Priserne kan oplyses af udlejningsbureauet.

Hjælpertimer

Såfremt barnets pleje- og/eller pasningsbehov er så omfattende (mindst 15 timer pr. uge), at det efter en individuel konkret vurdering findes nødvendigt, at en voksen hjælper er med på ferie, kan familien tage allerede bevilgede timer med.

Der kan gives tilskud til merudgifter til transport, rejse- og opholdsudgifter for hjælperen. Der kan som udgangspunkt ikke bevilges ekstra hjælpetimer til ferie i udlandet.

Fægebilletter

Såfremt der er bevilget handicapbil, kan merudgiften til fægebilletter godtgøres.

Differencen mellem fægebilletten til handicapbilen og familiens normale udgift til fægebilletter dækkes.

Ekstra udgifter

I forbindelse med ekstraudgifter på grund af barnets handicap skal der altid tages udgangspunkt i den konkrete sag.

F.eks. kan der efter en konkret vurdering ydes hjælp til merudgifter til eneundervisning på skiskole, hvis familien plejer at tage på skiferie og barnet, på grund af sit handicap, ikke kan deltage på en normal skiskole.

Ferie uden forældre

Hvis barnet holder ferie uden forældrene og hvis merudgiften ikke kan konkretiseres, kan der tages udgangspunkt i en skønnet normaludgift. Se bilag for takster – Ferie uden forældre.

Hjælpertimer ved ferie uden forældre

Hvis der i forbindelse med ferie, sommerlejr eller lignende bevilges hjælper, skal der foretages en konkret og individuel vurdering af behovet herfor.

Forældrene finder en hjælper, som herefter ansættes af forældrene via kontrakt. Forældrene har arbejdsgiveransvaret.

Udgangspunktet for aflønningen er kommunalt løntrin 11.

Bemærk, at en ansat som udgangspunkt ikke må arbejde mere end 7,4 timer pr. døgn og at den enkelte medarbejder kun kan være ansat 37 timer pr. uge.

Hvis familien i forvejen har hjælpere tilknyttet, er det differencen, der kan bevilges. Rebild Kommune administrerer lønudbetalingen.

Forud for ansættelsen kan kommunen være behjælpelig med at indhente børne- og straffeattester, da private ikke har mulighed for dette.

Forsikringer

Udgifter til nødvendige forsikringer eller nødvendige forhøjede forsikringspræmier, som er en følge af barnets eller den unges funktionsnedsættelse, kan ydes som en merudgift.

Det gælder f.eks. udgifter til dyrere forsikringer på handicapbiler, dyrere husforsikring på grund af et større antal kvadratmeter, dyrere fritids- og ulykkesforsikringer for at opnå samme dækning som andre etc.

Bemærk, at der ikke bortses fra tilskud fra private forsikringsordninger eller Sygeforsikringen Danmark fra 1/1-15.

Fritidsaktiviteter

Ifølge kulturministeriets kulturundersøgelse fremgår det, at 84 % af børn og unge mellem 10-18 år går til minimum 2 fritidsaktiviteter.

Det vurderes, at disse koster ca. kr. 3.000,- årligt.

[Principafgørelse 8-19 - retsinformation](#)

Vejledende skønnes det, at der først kan blive tale om en nødvendig merudgift, hvis barnet som en nødvendig følge af funktionsnedsættelsen går til mere end 2 aktiviteter.

Der kan dog være tale om at dække for eksempel kørsel, hvis barnet kun kan gå til en speciel aktivitet, som påfører familien en udgift, som andre familier ikke har. Se under punktet "befordring".

Såfremt den enkelte fritidsinteresse som en nødvendig følge af barnets funktionsnedsættelse er dyrere end normalt kan forskellen i prisen dækkes.

Vederlagsfri ride-fysioterapi

Hvis barnet af egen læge henvises til ride-fysioterapi er dette vederlagsfrit og forældrene har ingen egenbetaling og dermed ingen merudgift.

Musikterapi

Musikterapi betragtes som udgangspunkt som behandling og kan derfor ikke bevilges som en merudgift. Går barnet i et specialtilbud forventes det, at barnets særlige behov imødekommes der.

Normale udgifter til unge

Herudover er det almindeligt, at unge bruger penge på at gå på café, gå i biografen, bowle, gå i svømmehal, gå til fester/koncerter og lignende.

Udgiften til disse aktiviteter er derfor ikke en merudgift.

Fritidstilbud (Special-SFO og FO)

Såfremt det er nødvendigt pga. funktionsnedsættelsen, at et barn, når det starter i 4. klasse eller senere, har behov for pasning i kommunalt fritidstilbud, kan egenbetalingen bevilges som en merudgift.

Merudgifter til egenbetaling til SFO

Der kan efter en konkret vurdering ydes hjælp til betaling af udgift til SFO som merudgift, i det omfang udgiften ikke kan dækkes efter dagtilbudsloven, og der er tale om en udgift, som er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne.

Når barnet har en alder, hvor man normalt ikke vil have udgifter til pasning i SFO, kan der være tale om en merudgift ved forsørgelsen af barnet, som forældre med ikke handicappede børn på samme alder ikke har.

Special SFO

Forældrebetalingen kan dækkes som en merudgift, såfremt det med baggrund i barnets funktionsnedsættelse er nødvendigt, at barnet fortsat passes fra 4. klasse og klubtilbud ikke er egnede. Se bilag for takster – *Fritidstilbud*.

Der skal tages højde for evt. økonomisk eller socialpædagogisk friplads samt evt. søskenderabat.

Egenbetalingen kan oplyses ved henvendelse til Pladsanvisningen i Rebild Kommune. Yderligere oplysninger kan ses på hjemmesiden: <http://rebild.dk/borger/boern-og-skole>

Handicaprettede kurser

Der kan ydes hjælp til forældres og eventuelt andre pårørendes merudgifter som følge af nødvendig deltagelse i kurser, som går ud på at sætte de pågældende i stand til at have barnet hjemme, passe og pleje, opdrage og kommunikere med barnet.

Det kan dreje sig om kurser, der giver familien indsigt i:

- de forskellige funktionsnedsættelser/lidelser
- hvilken virkning det har på barnet/den unge, og
- hvordan familien kan mestre de problemer, der kan opstå m.v.

Der kan f.eks. være tale om kurser vedrørende børn og unge, der lider af cystisk fibrose, muskelsvind, er blinde, spastiske, døve, er udviklingshæmmede eller har en psykiatrisk diagnose.

Der kan ydes tilskud til kurser i totalkommunikation (tegnsprogsundervisning m.v.) til andre end medlemmer af husstanden, hvis samværet med barnet/den unge har en sådan karakter, at udgiften kan betragtes som nødvendig for barnets fortsatte udvikling. Dette gælder f.eks. som udgangspunkt bedsteforældre, der må forventes ofte at kommunikere med og have besøg af barnet.

De udgifter, der kan være tale om, er f.eks. rejseudgifter, merudgifter ved måltider og ophold, kursusafgift, kursusmaterialer, pasning af barn/børn, som ikke skal med på kurset, såfremt der ikke findes muligheder for pasning i netværket omkring familien.

Vær opmærksom på, at kosten er inkluderet i de fleste kurser. Når dette er tilfældet, skal der ske modregning for egenbetaling pr. dag for kost. Se bilag for takster – *Kost – normaludgifter*.

Der er som oftest mulighed for at få madpakke med til hjemturen. Der gives derfor ikke merudgifter til kost til og fra kurset.

For at begge forældre kan passe, pleje, opdrage og kommunikere med barnet/den unge, er det vigtigt, at begge deltager i kurser af ovennævnte art. Kurserne giver begge forældre kompetencer og vil ofte være en forudsætning, for at de begge kan bevare den nære kontakt med barnet/den unge.

Behovet for kurser/temadage vil altid afhænge af en konkret vurdering og følgende kan indgå som vurderingsgrundlag:

- Er der tale om en ny diagnose?
- Barnets alder/funktionsniveau i forhold til indholdet af kurset
- Er der tale om skolestart?
- Er der tale om ung/teenager?
- Har forældrene mulighed for deltagelse i forældregrupper/-møder på barnets skole eller daginstitution?
- Har søskende mulighed for at deltage i søskendekurser?
- Får forældrene orientering om handicappet andre steder (læge, handicapteam, småbørnsvejleder, internettet m.v.)?

Der kan som udgangspunkt bevilges et kursusforløb/temadag pr. år pr. barn pr. funktionsnedsættelse.

Ved bevilling skal der være fokus på, at hvert nyt kursus indeholder nye elementer og dermed ikke er en gentagelse af et tidligere kursusindhold.

Der skal søges konkret om hvert kursus og indsendes materiale om kursusindhold eller henvisning til aktuel hjemmeside.

Kurser kan, jf. principafgørelse 99-13, bevilges som en enkeltudgift og skal ikke indregnes i den løbende merudgiftsydelse, idet det ikke er muligt at sandsynliggøre udgiften ved den årlige revurdering.

Det er dog en betingelse, at familien i forvejen er berettiget til en løbende merudgiftsydelse, således beløbsgrænsen overstiges.

Såfremt familien ikke får en løbende ydelse, kan udgiften til kurset udbetales som en løbende ydelse over 12 måneder, såfremt de samlede merudgifter for kurset overstiger beløbsgrænsen.

Rebild Kommune kan i særlige situationer tilrettelægge interne handicaprelaterede forløb for grupper af forældre eller unge f.eks. tegnsprogskurser og ADHD-forløb, jf. Servicelovens § 11. Når dette er muligt, går disse forud for eksterne kurser, jf. Servicelovens § 41.

Nogle foreninger afholder eksempelvis sommerhøjskoler eller konferencer, hvor indholdet er kombineret med ferie/kursus/socialt samvær. Det er ikke muligt at dække en del af udgiften som kursus og en del som ferie.

Der skal laves en konkret vurdering af kursusindholdet og hvorvidt det er relevant for familien. Hvis det er tilfældet afholdes hele udgiften som kursus.

Alternativt betragtes opholdet som ferie og der skal laves en konkret vurdering af eventuelle merudgifter ved afholdelse af denne ferie, og hvorvidt det er nødvendigt, at familien afholder lige præcis denne ferie, eller om de kunne have valgt en anden form for ferie uden merudgifter.

Udover merudgifter kan en bevilling af kursus også omfatte hel eller delvis kompensation for tabt arbejdsfortjeneste, jf. Servicelovens § 42 om tabt arbejdsfortjeneste, for forsørgerne, når der ikke er mulighed for at deltage i kurser uden for arbejdstiden. Dette gælder såvel enlige som ægtepar.

Der kan ikke bevilges kurser til fagpersoner med tilknytning til familien.

Kost og diætpræparater

Der kan ydes tilskud til merudgifter til diætkost/sondemad under forudsætning af, at behovet er tilstrækkeligt dokumenteret, bl.a. ved lægeerklæring.

Diabetes

Der kan bevilges nødvendige merudgifter, når der fra læge er dokumenteret diabetes hos barnet.

Nødvendige oplysninger om energitrin indhentes hos klinisk diætist eller læge, der ligeledes bedes oplyse, om der anvendes specialvarer, samt om der er behov for et ekstraordinært stort forbrug af juice og/eller druesukker.

Følgende kan indgå i beregningen af merudgifternes størrelse:

- Dele af startpakke ved ny-diagnosticerede. Myndighedsfunktionen i Center Pleje og Omsorg, har størstedelen af udgiften
- Diætkost
- Ekstraordinært stort forbrug af juice og druesukker efter en konkret og individuel vurdering
- Medicinudgifter, fratrukket evt. tilskud fra Sygesikringen Danmark
- Blodsukkermåleapparat (50 %). Myndighedsfunktionen i Center Pleje og Omsorg, de øvrige 50 %.
- Vær opmærksom på, når der er medlemskab af Diabetesforeningen kan blodsukkermåleapparat ofte derfra udleveres gratis.
- Fodpleje hos statsaut. fodterapeut efter lægehenvielse, dog fratrækkes evt. tilskud fra Sygesikringen.

Herudover henvises til punkterne vedr. befordring og kursus.

Øvrige udgifter kan søges hos Myndighedsfunktionen i Center Pleje og Omsorg, jf. Servicelovens § 112, herunder eksempelvis spritservietter, insulinpenne og kanylebokse. Udgifter til spritservietter, der anvendes ved pumpebehandling afholdes, jf. Sundhedsloven.

Cøliaki – glutenallergi

Merudgifter bevilges, jf. Cøliakiforeningens takster. Se bilag for takster – *Kost og diætpræparater – Cøliaki*.

Merudgifterne er baseret på færdigproduceret brødprodukter og tør, rå pasta, hvorfor der ikke kan bevilges merudgifter til bage- eller røremaskiner.

Glutenfri kost til børn med autisme er videnskabeligt bevist, at det ikke har en gavnlige effekt. Udgiften kan derfor ikke bevilges som en nødvendig merudgift.

Energiberiget kost

Der kan ydes hjælp til småt spisende børn eller børn der ikke får tilstrækkeligt varieret kost pga. en funktionsnedsættelse. Behovet skal være lægeligt dokumenteret. Se bilag for takster – *Kost og diætpræparater – energiberiget kost*.

Fødevareallergi

Der kan ydes hjælp til fødevareallergi, når der er konstateret allergi overfor:

- Hvede
- Rug, byg og havre
- Æg

Merudgiften fastsættes efter Astma og Allergi Danmarks takster.

Merudgiften til hvede er fastsat til halvdelen af beløbet for korn ud fra Astma og Allergi Danmarks anbefaling. Se bilag for takster – *Kost og diætpræparater – Fødevareallergi*.

Kræsekost

Der kan ydes hjælp til kræsekost til børn og unge med konstateret cancer, hvor behandlingen påvirker lysten til mad. Behovet skal være lægeligt dokumenteret. Se bilag for takster – *Kost og diætpræparater – Kræsekost*.

Laktoseintolerance

Normalt vil lidelser som laktoseintolerance ikke være omfattet af personkredsen efter Servicelovens § 41, da der typisk ikke vil være tale om en indgribende lidelse.

Svære tilfælde af laktoseintolerance kan dog i særlige tilfælde være omfattet af personkredsen.

Merudgiften forbundet med laktoseintolerance vil dog ofte ikke overstige mindstebeløbet efter Servicelovens § 41. Se bilag for takster – *Kost og diætpræparater – Laktoseintolerance*.

Merudgifter til spædbørn, der er disponeret for allergi.

Sundhedsstyrelsen anbefaler, at børn, der er disponeret for allergi ammes. Det er derfor alene, når amningen ikke er muligt, at der kan være behov for at få dækket merudgifter til højt hydrolyseret modernælkserstatning (HH MME).

Sundhedsstyrelsen anbefaler, at der som udgangspunkt ydes merudgifter til højt hydrolyseret modernælkserstatning i barnets første 4 levemåned. Se bilag for takster – *Kost og diætpræparater – Merudgifter til spædbarn disponeret for allergi*.

Modernælkserstatning til børn under 1 år med diagnosticeret mælkeallergi

Til spædbørn, der ikke kan tåle mælk, kan der f.eks. ydes hjælp til merudgifter til erstatningspræparater. Sygesikringen giver tilskud til højt hydrolyserende modernælks- erstatningspræparater.

Det forudsætter, at lægen udskriver en såkaldt "grøn recept", som giver 60 % i tilskud. Denne lovgivning går forud for Servicelovens § 41.

Merudgiften udgør således de sidste 40 % af modernælkserstatningen. Se bilag for takster – *Kost og diætpræparater – Mælkeallergi for børn under 1 år – Højt hydrolyseret modernælkserstatning*.

Modernælkserstatning til børn over 1 år med diagnosticeret mælkeallergi

Til små børn, der ikke kan tåle mælk, kan der f.eks. ydes hjælp til merudgifter til hydrolyseret modernælkserstatning. Det anbefales som minimum frem til 3 års alderen og gerne længere, svarende til den mængde mælk børn uden mælkeallergi skal have. Se bilag for takster – *Kost og diætpræparater – Mælkeallergi for børn fra 1 år*.

Sondemad

Der kan ydes hjælp til børn, der ernæres helt eller delvist med sondemad. Der modregnes en forholdsmæssig egenbetaling. Se bilag for takster – *Kost og diætpræparater – Sondemad*.

Føllings sygdom

Udgifterne til særlige diætpræparater til børn med phenylketonuri (PKU/Føllings sygdom) afholdes af Region Hovedstaden (pr. 1/7-12 overgået fra Staten og består fortsat af Kennedy Institutet - Statens Øjenklinik).

Præparaterne rekvireres direkte hos Institutet, bortset fra præparatet Aminogran, der distribueres via apotekerne.

Særlige diætpræparater

Udgifterne til særlige diætpræparater, som fremstilles på sygehuset, og som pågældende skal indtage som led i en sygehusbehandling, afholdes af sygehusvæsenet.

Konsulentbistand som merudgift

Konsulentbistand kan bevilges som en merudgift efter § 41, når ydelsen kan sammenlignes med kursus/information.

Bevillingen gives til familien, herunder forældre og søskende i forhold til barnet med funktionsnedsættelsen.

Konsulentbistanden kan evt. gives via Familiehuset, som et internt tilbud. Dette går forud for evt. ekstern konsulentbistand.

Samtale-/terapiforløb kan ikke bevilges som en merudgift.

Medicin

Der kan ydes hjælp til egenbetalingen af tilskudsberettiget medicin, som er nødvendig på grund af en nedsat funktionsevne eller en kronisk eller langvarig lidelse hos børn og unge. Der ydes tilskud til den billigste medicin, medmindre det er lægeligt dokumenteret, at substitutionspræparater ikke tåles af barnet.

Sygesikringen Danmark

Er barnet tilmeldt Sygesikringen Danmark fratrækkes evt. tilskud før beregningen foretages af de årlige merudgifter til medicin.

Enkelttilskud

Der kan i særlige tilfælde, jf. Sundhedslovens § 145, ydes enkelttilskud til medicin, der er lægeordineret, og som der ikke ydes generelt tilskud til efter sundhedslovens § 144.

Tilskuddet ansøges af barnets eller den unges læge hos Sundhedsstyrelsen. Eksempler på medicin, der gives enkelttilskud til:

- ADHD: Ritalin, Methylphenidat, Strattera og Modafinil
- Forstoppelse: Movicol
- Græspollenallergi: Grazax

Forhøjet tilskud

Nogle lægemidler indeholder det samme lægemiddelstof, men har forskellige tilsætningsstoffer. Disse lægemidler kaldes synonyme og danner en tilskudsgruppe.

Hvis den medicin, der er udstedt recept til, indgår i en tilskudsgruppe, gives kun fuldt tilskud til den billigste medicin i gruppen.

Hvis der bruges et af de dyrere præparater i en tilskudsgruppe, skal forældrene selv betale hele forskellen mellem prisen på den billigste og den dyrere medicin med mindre, der er givet bevilling på forhøjet tilskud.

Tilskuddet ansøges af barnets eller den unges læge hos Sundhedsstyrelsen. For at få tilskud skal der eksempelvis være tale om:

- Allergi overfor tilsætningsstoffer i den billigste medicin
- Bivirkninger ved brug af den billigste medicin

Kronikertilskud

Pr. 1 januar 2006 fik alle borgere pr. automatik kronikertilskud. Læs mere her:

<https://laegemiddelstyrelsen.dk/da/nyheder/2015/automatisk-kronikertilskud-til-berettigede-borgere-fra-1-januar-2016/>

Terminaltilskud

Børn og unge, som er i terminalfasen, kan få al medicin gratis, når de har en bevilling af terminaltilskud fra Sundhedsstyrelsen.

Ansøgning sker gennem lægen.

En bevilling af terminaltilskud er tidsbegrænset.

Ikke tilskudsberettiget medicin

Der kan endvidere ydes hjælp til lægedokumenteret nødvendig medicin, som ikke er tilskudsberettiget, hvis udgifterne er en følge af funktionsnedsættelsen eller en kronisk eller langvarig lidelse hos barnet eller den unge.

Medicintilskudsberegning

De årlige medicinudgifter kan beregnes på www.medicinpriser.dk

- Indtast lægemidlets navn og evt. styrke– søg.
- Så fremkommer lægemidlet med forskellig dosis/styrker og pakningsstørrelser.
- Klik på den, du skal bruge.
- Klik i det blå felt "Tilføj til medicinliste"
- Klik på medicinpriser i stien, hvis der bruges flere præparater og gentag.
- Præparatet er nu at se til højre i lille firkant: "medicinlisten".
- Under medicinlisten klikkes på menupunktet: "beregne egenbetaling".

Herefter udfyldes de hvide felter:

- Patientgruppe: Vælg: "Almen barn"
- Din CTR. Saldo: Vælg: "0".
- Hvis det er et præparat, der skal søges "Enkelttilskud" til udfyldes næste hvide rubrik: "Modtager du særlige tilskud til din medicin?": Vælg: "ja".
- Kommunalt tilskud: "0"
- Vælg: "næste".
- Hvis der er Enkelttilskud på medicinen: Vælg: pil ned – "enkelttilskud".
- Herefter fremkommer det eller de præparater, man har valgt, og her sættes "årlige antal pakker" på. Tryk dernæst: "Beregn egenbetaling for dette køb".
- Så fremkommer egenbetalingen.

Plejeartikler/ personlig hygiejne

I forbindelse med plejen af et barn eller ung med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse kan der være merudgifter til forskellige plejeartikler.

Hvilke plejeartikler, der er merudgifter til afhænger af det enkelte barns plejebehov. Se bilag for takster – *Plejeartikler*.

Rengøring

Som udgangspunkt kan der ikke bevilges rengøring som aflastning til forældre, jf. principafgørelse [75-16](#), idet rengøring er en nødvendig aktivitet i alle husstande.

Et eksempel herpå kan være et barn, der har cancer, og hvor det lægeligt er dokumenteret, at der kræves ekstra rengøring i de rum, barnet opholder sig, eller hvis barnets/den unges funktionsnedsættelse medfører et ekstraordinært stort behov for rengøring, eksempelvis ved uhensigtsmæssig omgang med egen afføring.

I disse situationer kan der bevilges merudgifter til rengøring svarende til 1 time pr. uge.

Der vil som hovedregel kunne ydes timebetaling svarende til taksten i et autoriseret rengøringsfirma.

Sygehusophold

Hvis et barn eller en ung indlægges på sygehus på grund af den nedsatte funktionsevne/lidelse, kan der ydes hjælp til dækning af nødvendige merudgifter under forudsætning af, at det er nødvendigt:

- at en eller begge forældre er til stede, f.eks. så de hurtigt kan tilkaldes
- for at opnå den mest hensigtsmæssige behandlingsstrategi
- nødvendig information fra læge/sygehus

Nødvendigheden af begge forældres tilstedeværelse pga. lidelsen skal dokumenteres af læge eller sygehus.

Overnatning

Der kan ydes hjælp til merudgifter til overnatning for forældrene på sygehusets patienthotel eller lignende, hvis sygehuset ikke stiller gratis sengeplads til rådighed.

Kost

Der kan ydes hjælp til dækning af merudgifter til kost til forældre og søskende, når sygehuset ikke stiller forplejning til rådighed. Der skal ske modregning for de normale udgifter til kost. Se bilag for takster – *Kost – normaludgifter.*

Befordringsudgifter

Under barnet/den unges ophold på sygehus el.lign. ydes hjælp til betaling af forældrenes merudgifter til befordring til besøg hos barnet/den unge, i det omfang besøgene er nødvendige af hensyn til barnet/den unge.

Denne kørsel dækkes med billigste offentlige transport eller statens lavest km-takst. Se bilag for takster – *KL's satser og/eller Befordring.*

Vær opmærksom på, at befordringsudgifter til og fra indlæggelsen ydes fra Regionens v/Kørselskontoret, Aalborg Sygehus.

P-afgift

Kan alene bevilges, hvis det ikke er muligt at parkere uden afgift i en afstand af 500 m fra sygehuset.

Undtagelsen herfra er børn og unge, der har en alvorlig nedsat gangfunktion, men ikke benytter kørestol.

Vask og tørring

Hvis barnets nedsatte funktionsevne eller indgribende kronisk eller indgribende langvarige lidelse medfører merudgifter til ekstra vask og tørring, kan der efter en konkret vurdering ydes hjælp hertil.

Forældrene skal sandsynliggøre sammenhængen mellem barnets funktionsnedsættelse og behovet for ekstra vask.

Oplysningerne om børnefamiliers normalforbrug af vask og tørring anvendes i forbindelse med vurderingen af, om en familie har merudgifter forbundet hermed, og omfanget af en eventuel merudgift.

Normal vask	Ca. 2,2 vaske pr. person pr. uge
-------------	----------------------------------

Normalforbruget er skønnet på baggrund af oplysninger om en husstand på 2,2 personer, jf. Energistyrelsen og SEAS-NVE. Se takster for beregning – *Vask og tørring*.

Jf. principafgørelse 77-11 er det afgjort, at en svært autistisk og mentalt retarderet dreng ikke kunne få udgifterne til slitage af tøj dækket, idet der ikke var dokumentation for, at disse udgifter var nødvendige og ikke kunne undgås. Der blev lagt vægt på, at udgifterne kunne undgås og reduceres ved at aflede drenge fra hans uhensigtsmæssige ritualer. Der vil således ej heller være udgifter til ekstra vask og tørring.

Der medregnes som hovedregel ikke tørring af tøj i tørretumbler, idet Energistyrelsen opfordrer til, at man tørretumbler så lidt tøj som muligt. Der skal dog foretages en konkret individuel vurdering, herunder:

- Adgang til at hænge tøjet op,
- Mængden af vasketøj er så stor, at tørring er nødvendig
- Barnet har behov for ekstra tøj, hvis ikke det kan tørres og tages i brug med det samme.

Er der tale om STORE mængder af vasketøj, vurderes det, at der i sommermånederne (6 mdr. om året), kan bruges tørrestativ, og at der i vintermånederne tørres halvdelen af tøjet i tørretumbler.

Normal tørring	Ca. 1,4 tørring pr. person pr. uge
Normalforbruget er skønnet på baggrund af oplysninger om en husstand på 2,2 personer, jf. Se takster for beregning – <i>Vask og tørring</i> . www.bolius.dk	

Vaskemaskine

Hvis barnets nedsatte funktionsevne eller kroniske eller langvarige, indgribende lidelse medfører merudgifter til vask, kan der ydes hjælp til udskiftning eller anskaffelse af vaskemaskine, forudsat at en sådan må anses for at være nødvendig for at imødekomme et ekstraordinært stort behov.

Der foretages en konkret vurdering af om:

- familien ikke ville have haft vaskemaskine, hvis barnet ikke havde funktionsnedsættelsen
- vaskemaskinen skal skiftes hyppigt på grund af stort slid, herunder tidligere vaskemaskines alder. En vaskemaskine af almindelig kvalitet forventes at holde i ca. 10 år ved normal brug, jf. www.bolius.dk.
- familien skal have en ekstra vaskemaskine på grund af stort behov

Vådligger

Børn, der alene ikke kan ligge tørre i sengen om natten (enuresis nocturna), kommer normalt ikke ind under Servicelovens § 41.

I specielle tilfælde, hvor alle behandlingsmuligheder er udtømte (Minirin, ringeapparat el. lign.), barnet er i skolealderen (6 år), og der er udsigt til, at lidelsen er indgribende og kronisk eller langvarig, kan der efter en konkret vurdering ydes hjælp efter Servicelovens § 41.

Sager om handicapkompenserende ydelse til vådligger-udgifter behandles i samarbejde med Center Pleje og Omsorg.

Hvis lægen efter de afprøvede behandlinger vurderer, at disse er afprøvet tilstrækkeligt eller ikke er anvendelige for barnet/ikke har den nødvendige effekt, og barnet derfor fortsat er vådligger i flere år frem, foretages en vurdering af, om barnet er i målgruppen for at få hjælp.

Såvel bevilling og afslag foretages altså ud fra en konkret vurdering og indhentet statusattest fra den behandlende læge/sygehus.

Bleer

Der kan ydes hjælp til merudgifter til bleer, når barnet enten pga. en funktionsnedsættelse eller lidelse, der medfører enuresis og/eller encoprese eller barnet lider af enuresis og/eller encoprese.

Aldersgrænsen for, hvornår børn må forventes at være helt holdt op med at anvende ble, vurderes at være til og med det 3. år. Som udgangspunkt vil udgifter til bleer til børn under 4 år, derfor ikke være en merudgift efter Servicelovens § 41.

Der kan i særlige tilfælde ydes dækning af merudgifter til børn under 5 år, hvis barnet pga. sin lidelse har behov for at få skiftet ble oftere i et væsentligt omfang end andre alderssvarende børn. Omfanget af normalforbrug for mindre børn er individuelt, men normalforbruget skønnes til at være omkring 5-6 bleer om dagen – dog flere, hvis der er tale om helt små børn. Se bilag om takster - *Bleer*.

Til ældre børn kan der bevilges merudgifter til inkontinensunderbukser. Se bilag om takster - *Bleer*.

Bemærk, at såfremt der fra lægelig side er vurderet, at behovet for bleer er varigt skal bleerne bevilges som et hjælpemiddel, jf. Servicelovens § 112. Det samme gør sig gældende ved svært inkontinente i forhold til inkontinentunderbukser.

Vådligger-lagen

Som udgangspunkt antages det, at der ikke vil være merudgifter til vådligger-lagen og ekstra vask i forbindelse med enuresis, såfremt den korrekte ble anvendes.

Hvis der f.eks. er tale om et ældre barn, der ikke ønsker at anvende ble eller inkontinens- underbukser, kan der i stedet for bleer ydes dækning af merudgifter til vådligger-lagner og ekstra vask. Det årlige forbrug svarer til 4 stk. vådligger-lagner. Se bilag for takster – *Vådligger-lagen*.

Ekstra vask og tørring

Som udgangspunkt antages det, at der ikke vil være merudgifter til ekstra vask og tørring i forbindelse med enuresis, såfremt den korrekte ble anvendes.

Hvis der f.eks. er tale om et ældre barn, der ikke ønsker at anvende ble, kan der i stedet for bleer ydes dækning af merudgifter til ekstra vask.

Som hovedregel medtages ikke tørring af tøj i tørretumbler, idet Energistyrelsen opfordrer til, at man tørretumbler så lidt tøj som muligt. For øvrige oplysninger henvises til afsnittet om vask og tørring. Se bilag for takster for beregning – *Vask og tørring*.

Renovation

Flere familier til børn, der bruger ble, har større affaldscontainere. Er behovet for en større affaldscontainer alene begrundet i, at barnet med funktionsnedsættelsen eller lidelsen kan der dækkes merudgifter i forhold til forskellen mellem udgifterne til almindelig helårsstativ og den mindste container.

Det er muligt at få en ekstra container til pap, plast og betal ub. Man skal blot kontakte renovationsvæsnet i Rebild Kommune

Se bilag for takster - *Renovation*

Andre udgifter

Ovennævnte udgifter er ikke udtømmende og andre udgifter vil kunne dækkes, hvis de efter en konkret vurdering må anses for velbegrundede og sandsynliggjorte merudgifter på grund af den nedsatte funktionsevne.

Eksempler på merudgifter, der som udgangspunkt ikke bevilges efter Servicelovens § 41

Børneulykkesforsikringer

Børneulykkesforsikringer dækkes ikke, da det ikke betragtes som nødvendig merudgift ved forsørgelse af et barn med nedsat funktionsevne.

Computer, computermus, iPads, Smartphones og andet elektronisk udstyr

Computere, iPads og smartphones m.v. anses som et almindeligt forbrugsgode og dermed ikke en nødvendig merudgift, jf. Servicelovens § 41.

Særligt tilbehør, der er nødvendigt i forhold til barnets handicap, kan søges via Institut for Syn og Teknologi.

Hvis computeren skal bruges i forbindelse med skolen, er det skolen, der skal betale udgiften.

Computerspil

Der kan lånes computerspil og lignende på biblioteket eller købes spil på tilsvarende vis som familier med børn uden handicap.

Konsulent fra Teknologicentret for Handicappede har oplyst, at *"med udgangspunkt i Lov om Social Service og Folkeskoleloven stiller teknologicentret for handicappede sin viden og erfaring omkring teknologi, kommunikation og handicap til rådighed vederlagsfrit.*

Til børn, hvis udvikling kræver en særlig hensyntagen eller støtte, kan der foretages en tværfaglig udredning af barnets funktionsnedsættelse herunder kommunikationspotentiale og behov.

Hjælpemidler/computerprogrammer m.v. udlånes i afprøvningsperioden vederlagsfrit af Teknologicentret.

Emla-plastre

Udgiften til Emla-plastre anses ikke for at være en nødvendig merudgift, da udgiften ikke er nødvendig for at få dagligdagen til at fungere.

For tidligt fødte børn

Forældre, der får et for tidligt født barn, kan ikke alene, på grund af den for tidlige fødsel og de eventuelle "normale" komplikationer, der kan være forbundet herved, få dækket deres udgifter.

Det for tidligt fødte barn tilhører kun målgruppen efter Servicelovens § 41, såfremt det kan dokumenteres, at barnet har en varig og nedsat funktionsevne eller en indgribende kronisk eller indgribende langvarig lidelse.

Kanylebokse og andre artikler til behandlingen

Udgiften til kanylebokse kan ikke betragtes som en merudgift, da det er en driftsudgift som følge af bortskaffelse af brugte kanyler.

Man kan hente og aflevere kanylebokse på bibliotekerne, genbrugspladserne og i Rebild Kommunes borgerservice.

Andre artikler som spritservietter og insulinpenne betragtes som hjælpemidler og skal søges godtgjort, jf. Servicelovens § 112. Spritservietter kan også i særlige tilfælde betragtes som en del af behandlingen (ved afspritning af stikkeområdet ved pumpebehandling) og er dermed en udgift jf. Sundhedsloven.

Kontingenter til handicapforeninger

Udgiften til handicapforeningskontingenter betragtes ikke som nødvendige merudgifter, da udgiften ikke er nødvendig for at få dagligdagen til at fungere.

Musikterapi

Musikterapi betragtes som udgangspunkt som behandling, og kan derfor ikke bevilges som en merudgift.

Går barnet i et specialtilbud forventes det, at barnets særlige behov imødekommes der.

Ortopædisk fodtøj

Hvis det er nødvendigt med ortopædisk fodtøj, herunder fodtøj der tilgodeser en foddeformitet, ydes hjælpen efter Servicelovens § 112.

Der kan ikke ydes hjælp til egenbetalingen, med mindre det er pga. ekstraordinært stort slid på de ortopædiske sko.

Psykolog og anden behandling

Der kan ikke ydes udgifter til behandling i henhold til Servicelovens § 41.

Vurderingen foretages, jf. Servicelovens § 11, såfremt behovet ikke imødekommes af andre bestemmelser, herunder eksempelvis Sundhedsloven, Aktivloven eller via de forskellige handicapforeninger.

Rengøring

Der kan som udgangspunkt ikke bevilges merudgifter til rengøring, da dette ikke er afledt af barnets funktionsnedsættelse. Det er en sædvanlig aktivitet i alle familier.

Det bør vurderes, om der kan ydes støtte til praktisk hjælp jf. Serviceloven § 83.

Undtagelsen er, hvis barnet/den unge pga. funktionsnedsættelsen har behov for ekstra rengøring pga. eksempelvis cancer eller hvis barnets/den unges funktionsnedsættelse medfører et ekstraordinært stort behov for rengøring, eksempelvis ved u hensigtsmæssig omgang med egen afføring.

Rådgivning

Børn og unge med adfærdsvanskeligheder eller nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne samt deres familier tilbydes råd og vejledning, jf. Serviceloven §§ 11 og 52 samt tilbud om særlig støtte i henhold til Folkeskoleloven m.fl. via PPR (Pædagogisk, psykologisk rådgivning)

Særligt legetøj

Der kan som udgangspunkt ikke bevilges særligt legetøj som en merudgift, idet det må antages, at der er andre udgifter, forældrene i givet fald ikke har – eksempelvis udgifter til fritidsaktiviteter eller almindeligt legetøj.

Uddannelse

Merudgifter, der opstår i forbindelse med uddannelse, ydes efter Undervisningsministeriets regler.

Visualiseringsprogrammer

Der kan som udgangspunkt ikke bevilges visualiseringsprogrammer, herunder Board-maker-programmer.

Ødelæggelser og slitage

Der kan ikke medtages et anslået fast beløb til ødelæggelser og slitage i de årlige merudgifter.

Hvis der rent undtagelsesvis ydes hjælp til dette, skal det ske efter en individuel konkret vurdering af arten og omfang af såvel barnets lidelse, som de konkrete ødelæggelser/udgifter sammenholdt med de udgifter forældre normalt forventes at få.

Endvidere skal det vurderes, om ødelæggelserne kan undgås ved en pædagogisk indsats eller anden indretning af barnets omgivelser.

Udgiften og den konkrete funktion af det ødelagte/slidte skal have en tæt sammenhæng med barnets funktionsnedsættelse.

Udgifter til reparation og genanskaffelse af ødelagt indbo skulle ikke indgå i beregningen af merudgifter til et handicappet barn, da udgifterne ikke skønnes at være en konsekvens af barnets nedsatte funktionsevne. Udgifterne måtte betragtes som udgifter, som børnefamilier normalt ville afholde, jf. C 4-08.

Udgifterne til ødelagt indbo skal godtgøres i det omfang, de overstiger de udgifter en familie almindeligvis har hertil, hvis udgifterne ikke kunne undgås ved pædagogiske tiltag og indretning af barnets omgivelser – jf. 77-11.

Takster for merudgifter, jf. Servicelovens § 41, Center Familie og Handicap, Rebild Kommune

Nedenstående er de priser, der anvendes, når der udarbejdes et overslag over de sandsynliggjorte merudgifter. Nogle af taksterne anvendes i forbindelse med fratræk for normaludgiften, mens andre takster vedrører udgifter, som andre børnefamilier ikke har.

Befordring	
Nordjyllandstrafikselvskab – gælder for rejser i bus og tog	
Under 12 år	Det vurderes, at familier normalt ikke har udgifter til transport i fritiden, da det er gratis for børn under 12 år at køre med offentlig transport i ledsagelse af en voksen
12 – 15 år	Kr. 12,- kontantbillet Kr. 192,- pr. måned
16 år og ældre	Kr. 24,- kontantbillet Kr. 384,- pr. måned
	Udgiften er fastsat på baggrund af prisoplysninger for henholdsvis en kontantbillet og et 2 zoners periodekort for henholdsvis børn og voksne Benyttes rejsekort henvises til www.dsb.dk
Udgifterne er fastsat på baggrund af prisoplysninger fra https://www.nordjyllandstrafikselvskab.dk/Billetter-&-priser/Priser	

Beklædning og fodtøj – normalforbrug årligt

Beklædningsgenstand	Alder, forventet antal beklædningsdele samt niveau for merudgift		
	0 – 5 år	6 – 12 år	13 – 18 år
Bodystocking	20 stk. á kr. 30,-		
Underbukser	20 stk. á kr. 15,-	20 stk. á kr. 20,-	20 stk. á kr. 20,-
Undertrøjer	20 stk. á kr. 35,-	20 stk. á kr. 35,-	10 stk. á kr. 40,-
T-shirts og lignende	20 stk. á kr. 70,-	10 stk. á kr. 80,-	10 stk. á kr. 80,-
Langærmet bluser/skjorter	7 stk. á kr. 80,-	7 stk. á kr. 80,-	7 stk. á kr. 80,-
Lange bukser	10 stk. á kr. 100,-	10 stk. á kr. 150,-	5 stk. á kr. 200,-
Kjoler	5 stk. á kr. 70,-	5 stk. á kr. 100,-	5 stk. á kr. 120,-
Korte bukser/nederdel	4 par á kr. 50,-	4 par á kr. 100,-	4 par á kr. 120,-
Sportstøj	1 sæt á kr. 100,-	2 sæt á kr. 150,-	2 sæt á kr. 150,-
Fritidsdragt		1 stk. á kr. 150,-	1 stk. á kr. 150,-
Badebukser/-dragt	2 stk. á kr. 60,-	2 stk. á kr. 80,-	2 stk. á kr. 80,-
Vinterjakke/flyverdragt	2 stk. á kr. 350,-	2 stk. á kr. 400,-	1 stk. á kr. 400,-
Sommerjakke	2 stk. á kr. 200,-	1 stk. á kr. 200,-	1 stk. á kr. 250,-
Overgangsjakke/tyk trøje	1 stk. á kr. 200,-	1 stk. á kr. 250,-	1 stk. á kr. 300,-
Regntøj	1 sæt á kr. 200,-	1 sæt á kr. 300,-	1 sæt á kr. 400,-
Hue, vanter, halstørklæde	2 sæt á kr. 100,-	2 sæt á kr. 150,-	1 sæt á kr. 150,-
Strømper	20 par á kr. 10,-	20 par á kr. 10,-	20 par á kr. 10,-
Strømpebukser/leggings	10 stk. á kr. 20,-	10 stk. á kr. 20,-	10 stk. á kr. 20,-
Nattøj	6 sæt á kr. 80,-	3 sæt á kr. 100,-	
Daglige sko	4 par á kr. 200,-	4 par á kr. 250,-	4 par á kr. 300,-
Vintersko/støvler	1 par á kr. 350,-	1 par á kr. 350,-	1 par á kr. 400,-
Sandaler	1 par á kr. 250,-	1 par á kr. 300,-	1 par á kr. 350,-
Gummistøvler	1 par á kr. 150,-	1 par á kr. 150,-	1 par á kr. 150,-
Hjemmesko	1 par á kr. 80,-	1 par á kr. 80,-	1 par á kr. 80,-

Der findes ikke oplysninger om normalforbruget af forskellige beklædningsgenstande eller antallet af sko. Normalforbruget er derfor skønnet på baggrund af undersøgelse fra Rockwool Fondens Forskningsenhed om børnefamiliers udgifter til beklædning og fodtøj, og oplysninger om omfanget af normal vask. Priserne er fundet på www.hm.dk, www.zalando.dk, www.ellos.dk og www.bilka.dk

Bleer

Der tages derfor udgangspunkt i prisniveauet for bleer i Aldi, som er de billigste. Priser fra Aldi (Vibelle) og Rema1000 (for de større børn). Oplyst februar 2020 på www.aldi.dk

Barnets vægt	Pakkepris i kr.	Stykpris i kr.
3-6 kg. mini	39,95 pr. pakke á 56 stk.	0,71
5-9 kg. midi	49,95 pr. pakke á 56 stk.	0,89
8-14 kg., maxi	52,95 pr. pakke á 50 stk.	1,06
11-16 kg. junior	52,95 pr. pakke á 44 stk.	1,20
10-16 kg., bukseble junior	67,95 pr. pakke á 42 stk.	1,62
14+ kg., str. XL	42,95 pr. pakke á 32 stk.	1,34
14+ kg., bukseble XL	69,95 pr. pakke á 40 stk.	1,75

Hvis bleer fra Aldi ikke kan anvendes, f.eks. pga. barnets størrelse/alder eller svær inkontinens, rettes henvendelse til Center Pleje og Omsorg.

Briller

Der skal altid fremsendes mindst to overslag fra en optiker på de nødvendige briller, hvoraf det ene skal være fra en prisbillig leverandør.

Til og med 14 år	Op til kr. 1.500 pr. par
------------------	--------------------------

Fra 15 år	Op til kr. 2.000 pr. par
-----------	--------------------------

Rebild Kommunes eget fastsatte prisniveau

Drift af bil

Faktiske udgifter til 1 liter brændstof:

Brændstofprisen beregnes med udgangspunkt i skats gennemsnitspris pr. liter brændstof.

Fedtcremer

Locobase fedtcreme, 70%	Kr. 59,95 for 100 g	Kr. 1,67 pr. g.
-------------------------	---------------------	-----------------

Apotekets babysalve, 100%	Kr. 40,00 for 100 ml.	Kr. 0,40. ml.
---------------------------	-----------------------	---------------

Oplysninger om eksempler på relevante cremeprodukter er fundet på Astma og Allergi Danmarks hjemmeside:

<https://eksem.astma-allergi.dk/fede-cremer> (februar 2020).

Oplysninger om priser er fundet på: www.apopro.dk (februar 2020)

Typiske merudgifter forbundet med børneeksem eller lignende hudlidelse.

Forbrug af fedtcreme og hormoncreme fordelt på alder og pr. indsmøring

	0-11 måneder	1-7 år	8-16 år	17 år og ældre
Ansigt og hals	0,5 g 0,63 ml	0,5 g 0,63 ml	1 g 0,25 ml	1,25 g 1,56 ml
En hånd	0,25 g 0,31 ml	0,5 g 0,63 ml	0,5 g 0,63 ml	1 g 1,25 ml
En arm	0,75 g 0,94 ml	1 g 1,25 ml	1,5 g 1,88 ml	3 g 3,75 ml
En fod	0,25 g 0,31 ml	0,5 g 0,63 ml	1,25 g 1,56 ml	1 g 1,25 ml
Et ben	0,63 g 0,79 ml	2 g 2,5 ml	3,25 g 4,01 ml	6 g 7,5 ml.
Krop, foran	0,75 g 0,94 ml	1 g 1,25 ml	2,25 g 2,81 ml	3,5 g 4,38 ml
Krop, ryg	0,75 g 0,94 ml	1 g 1,25 ml	2,25 g 2,81 ml	3,5 g 4,38 ml
Hele kroppen	4 g 5 ml	7 g 8 ml	12 g 15 ml	20 g 24 ml
Årligt forbrug af fedtcreme ved 1 indsmøring af hele kroppen dagligt	1.460 g 1.825 ml	2.555 g 2.920 ml	4.380 g 5.475 ml	7.300 g 8.760 ml

Årligt forbrug af fedtcreme ved 2 indsmøringer af hele kroppen dagligt	2.920 g 3.650 ml	5.110 g 5.840 ml	8.760 g 10.950 ml	14.600 g 17.520 ml
1 g fedtcreme svarer til ca. 1,25 ml. fedtcreme				

Fritidstilbud	
Special-SFO	Den aktuelle pris i pågældende kommune
Fritidsordning	Den aktuelle pris i pågældende kommune

KL's satser 2020	
§ 41 Årlige merudgifter	https://www.kl.dk/kommunale-opgaver/boern-og-unge/udsatte-boern-og-unge/taksttabel/
§ 42 Tabt arbejdsfortjeneste - ydelsesloft	
Laveste sats for km-godtgørelse	www.skat.dk

Kost i forbindelse med med-indlæggelse på sygehuset	
Taksterne for kost til voksne anvendes bl.a. i forbindelse med beregningen af merudgifter til medindlagte forældre kost eller ved fradrag for sparede udgifter i forbindelse med kursusdeltagelse. Der ydes ikke godtgørelse for kost i forbindelse med undersøgelser og kontroller, når dette ikke overstiger 1 dag, da der er mulighed for at medbringe madpakke.	
Voksne	Børn
Kr. 75,- pr. døgn for fuld kost Kr. 65,- pr. døgn for 2 måltider Kr. 40,- pr. døgn for 1 måltid	Kr. 50,- pr. døgn for fuld kost Kr. 33,- pr. døgn for 2 måltider Kr. 16,- pr. døgn for 1 måltid
Se mere på de enkelte sygehuses hjemmesider	Udgiften er fastsat på baggrund af KL's takst for kost til anbragte børn på ferie hos forældrene.

Kost og diætpræparater						
Cøliaki						
Køn	Piger og drenge		Piger		Drenge	
Alder	2-5 år	6-9 år	10-13 år	14-17 år	10-13 år	14-17 år
Energiniveau	5300 kj	5900 kj	8600 kj	9800 kj	9300 kj	11800 kj
Merudgift/md	438 kr.	577 kr.	699 kr.	842 kr.	740 kr.	915 kr.
Merudgift/år	5.259 kr.	6.929 kr.	8.391 kr.	10.102 kr.	8.883 kr.	10.985 kr.
Merudgiften er beregnet ud fra et normalt energibehov for den tilsvarende gruppe. Er man sengeliggende, meget stillesiddende, dyrker man meget sport eller sport på eliteplan, skal energibehovet fortsat beregnes individuelt.						
Vejledende merudgifter pr. måned til glutenfri kost gældende fra 2016.						
Oplysningerne er fra Cøliakiforeningens beregninger af merudgiften:						
https://coeliaki.dk/wp-content/uploads/2019/11/Vejledende-merudgifter-01.07.2016.pdf						

Diabetes		
Anslåede merudgifter (fratrasket udgiften til gennemsnitskost) til diabeteskost for børn til og med 14 år		
Energiinterval (kJ)	Med specialvarer pr. måned	Uden specialvarer pr. måned
≤ 6.999	Kr. 176,-	Kr. 90,-
7.000 – 8.999	Kr. 214,-	Kr. 98,-
9.000 – 10.999	Kr. 249,-	Kr. 105,-
11.000 -	Kr. 299,-	Kr. 126,-
Anslåede merudgifter (fratrasket udgiften til gennemsnitskost) til diabetesmad for unge fra 15 år		
Energiinterval (kJ)	Med specialvarer pr. måned	Uden specialvarer pr. måned
≤ 8.999	Kr. 161,-	Kr. 89,-
9.000 – 10.999	Kr. 147,-	Kr. 57,-
11.000 -	Kr. 176,-	Kr. 68,-
Oplysningerne er fra Diabetesforeningen: http://www.diabetes.dk/media/11199238/Merudgifter_november_2015.pdf Priserne er fra 2007, og er gældende indtil ny undersøgelse foreligger, jf. diabetes.dk		

Egenbetaling pr. år for insulin
Pr. 1. januar 2006 fik alle borgere pr. automatik kronikertilskud.

Energiberiget kost
Udgiften skønnes af sundhedssektoren

Fødevareallergi		Piger og drenge			Piger		Drenge	
Merudgiften pr. måned		1-3 år 5400 kJ	4-6 år 7100 kJ	7-10 år 8200 kJ	11-14 år 8400 kJ	15-18 år 9000 kJ	11-14 år 8400 kJ	15-18 år 9000 kJ
Diæt uden hvede, byg og havre	2020 - priser	Kr. 245,-	Kr. 340,-	Kr. 415,-	Kr. 405,-	Kr. 435,-	Kr. 510,-	Kr. 590,-
Diæt uden æg	2020- priser	Kr. 140,-	Kr. 145,-	Kr. 130,-	Kr. 140,-	Kr. 150,-	Kr. 140,-	Kr. 155,-
Oplysningerne er fra Astma og Allergi Danmark: https://dinhverdag.astma-allergi.dk/oekonomi/foldereommerudgifter?doAsUserId=w%252Fw4ESIsa1A%253D (2020 priser)								

Kræsekost
Månedlig udgift vurderes af sundhedssektor

Laktoseintolerance							
Alder: Fra ½ år	Anbefalet dagligt indtag af mælk	Daglig normal-udgift	Månedlig normal-udgift	Laktosefri minimælk	Månedlig udgift	Merudgift	Årlig merudgift
	500 ml	Kr. 3,95	Kr. 120,72	Kr. 6,98	Kr. 211,75	Kr. 91,03	Kr. 1.092,36
Priser på almindelig og laktosefri mælk er fastsat på baggrund af prisoplysninger fra www.nemlig.com ved opslag i februar 2020. Heraf fremgår, at en liter almindelig minimælk koster kr. 7,95 og en liter laktosefri minimælk koster kr. 13,95. Fødevareministeriet anbefaler, at børn får ca. ½ liter mælk om dagen. Anbefalinger om indtag af mælkeprodukter: http://altomkost.dk/fakta/mad-og-drikke/drikkevarer/							

Merudgifter til spædbarn disponeret for allergi

Der henvises til beregning fra Astma og Allergi Danmark: <http://allergi.astma-allergi.dk/tilskud-til-din-allergi>

Mælkeallergi for børn under 1 år – Højt hydrolyseret moderermælksstatning

Der henvises til beregning fra Astma og Allergi Danmark: <http://allergi.astma-allergi.dk/tilskud-til-din-allergi>

Mælkeallergi for børn fra 1 år

Der henvises til beregning fra Astma og Allergi Danmark: <http://allergi.astma-allergi.dk/tilskud-til-din-allergi>

D-vitamin og kalktilskud

Oplysninger er fra Sundhedsstyrelsen: <https://www.sst.dk/da/udgivelser/2010/rationel-farmakoterapi-6-2010/sundhedsstyrelsens-anbefalinger-vedroerende-forebyggelse-diagnostik-og-behandling-af-d-vitaminmangel>

Sondemad

Der tages udgangspunkt i KL's kosttakst for anbragte børn og unge
Vær opmærksom på forskelle ved barnets alder

Ernæring alene ved sondemad	Fuld takst
Primært ernæring ved sondemad	2/3 af fuld takst
Alm. kost med supplerings af sondemad	1/3 af fuld takst

Plejeartikler
Ved tvivlsspørgsmål rettes henvendelse til Center Pleje og Omsorg
Affaldsposer

Pakke 20 stk. m. snøre Kr. 9,95,- (Kr. 0,50 pr. stk.)

Priser er indhentet februar 2020 fra <https://www.nemlig.com/dagligvarer/husholdning/til-koekkenet/affaldsposer-affaldssaekke?sortorder=price> Priserne vurderes at være tilsvarende i lignende dagligvarebutikker

Engangsvaskeklude

Pakke á 50 stk. Kr. 8,95,- (Kr. 0,17 pr. stk.)

Priser er indhentet februar 2020 fra <https://www.nemlig.com/dagligvarer/husholdning/til-koekkenet/affaldsposer-affaldssaekke?search=engangsvaske>. Priserne vurderes at være tilsvarende i lignende dagligvarebutikker

Håndsprit

Flaske á 1.000 ml. Kr. 125,00 (0,12 kr. pr. ml.)

Priser er indhentet februar 2020 fra: <https://www.webapoteket.dk/saar-og-sygepleje/desinfektion/haandsprit>

Engangshandsker

Engangshandsker, LDPE Kr. 10,00 á 100 stk. (Kr. 0,1 pr. par)

Priser indhentet februar 2020 fra: <https://huma.dk/engangshandske-quick-textureret-ldpe-100-stk>

Engangsunderlag/stiklagner

Underlagen, engangs – Abri-Soft Classic, 60 x 60 cm Kr. 81,00 á 25 stk. (Kr. 3,24 pr. stk.)

Stiklagen – Tena hygiejne sheet 140 x 80 cm Kr. 211,20 á 30 stk. (Kr. 7,04 pr. stk.)

Priser indhentet februar 2020 fra <https://apopro.dk/>

Priserne er uden forsendelse, da forsendelsen er gratis ved køb for kr. 500,- ellers tillægges kr. 38,- pr. ordre.

Vådservietter

Astma- og Allergi Danmark anbefaler, at der bruges engangsvaskeklude/skumklude og almindeligt vand ved pleje af børn.

Forbrugerrådet TÆNK, anbefaler ikke daglig brug af vådservietter pga. kemiske tilsætningsstoffer.

Vådservietter vurderes derfor ikke at være en nødvendig merudgift ved forsørgelsen.

Ortopædisk fodtøj - egenbetaling

Egenbetaling pr. par - børn Kr. 510,-

 Oplysningerne er indhentet februar 2020 på <https://sim.dk/lovstof/satser-paa-socialomraadet/satser-paa-socialomraadet-for-2020/hjaelpemidler/>
Renovation

Gældende takster indhentes ved Rebild Kommunes renovations hjemmeside

Vask og tørring
Vask og vaskemiddel

 Ved vask henvises til <https://www.bolius.dk/hvad-koster-det-at-bruge-en-vaskemaskine-3797>

 Angående vaskemiddel henvises til <https://www.nemlig.com/vaskemiddel-til-kuloert-5012167>
Tørring

 Der henvises til <https://www.bolius.dk/hvad-koster-det-at-bruge-en-toerretumbler-16134>
Vådligger-lagen

	Pris for 4 stk.	Stykpris
Vådligger-lagen		
Gökårt vådlæggerlagen 90 x 200 cm	Kr. 476,00	Kr. 119,00
Samlet merudgift	Kr. 476,00	Kr. 119,00

 Priser er fra www.ikea.dk (2020). Årligt forbrug vurderes til 4 stk.

Kompensation for tabt arbejdsfortjeneste (børn og unge med handicap) SEL §42

Formål

Formålet med kompensation for tabt arbejdsfortjeneste til forældre til børn og unge med funktionsnedsættelse er:

- At familien kan leve så normalt som muligt på trods af og med barnets/den unges nedsatte funktionsevne eller den kroniske/langvarige lidelse
- At hindre at barnets/den unges nedsatte funktionsevne eller kroniske/langvarige lidelse forværres eller får andre og mere alvorlige følger
- At barnet/den unge kan forblive i familien og dermed undgå anbringelse på institution eller lignende, såfremt hensynet til barnets tarv tilsiger dette

Kompensation for tabt arbejdsfortjeneste er dækning af indtægtstab for personer, der, fordi de passer et barn under 18 år med en omfattende funktionsnedsættelse, ikke kan passe deres arbejde og opretholde deres sædvanlige arbejdsindtægt.

Personkreds (ansøger)

Følgende personer er omfattet af personkredsen for kompensation for tabt arbejdsfortjeneste:

- Forældrene. Dette gælder uanset hvem af dem, der har forældremyndigheden, og uanset om de bor sammen eller hver for sig
- Nære pårørende, der passer barnet
- Personer, der efter Servicelovens § 78 har barnet i privat familiepleje og faktisk forsørger barnet i deres hjem med tilskud fra forældrene.
- Forældre til børn anbragt udenfor hjemmet, der skal følge barnet på hospital (ikke andre behandlingssteder)

Betingelser for at modtage tabt arbejdsfortjeneste

Betingelserne for at modtage kompensation for tabt arbejdsfortjeneste er at:

- Barnet tilhører målgruppen
- Det er mest hensigtsmæssigt, at barnet passes i hjemmet af forsørgerne
- Barnet er forsørget i hjemmet
- Dokumenteret løntab og/eller arbejdsophør

Betingelserne uddybes i det følgende.

Målgruppe

1. Betydelig og varig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne

Der lægges afgørende vægt på en vurdering af selve funktionsnedsættelsen, så det er graden af denne og ikke den lægelige diagnose, der er afgørende for berettigelsen til ydelsen.

Til brug for denne vurdering er der brug for en konkretiseret beskrivelse af barnets eller den unges funktionsniveau, ressourcer og begrænsninger, så det sikres, at kompensationen så nøjagtigt som muligt modsvarer begrænsningerne og udnytter ressourcerne.

2. Indgribende kronisk eller langvarig lidelse

At lidelsen er indgribende betyder, at den efter sin karakter vil have alvorlige følger i den daglige tilværelse.

At lidelsen er kronisk betyder, at der foreligger en sygdomstilstand, som fra det tidspunkt den opstår normalt forventes at vare mindst barnealderen ud. Det karakteriserer lidelsen, at den, hvis den dæmpes med medicin, vil blusse op igen, såfremt behandlingen stoppes.

En langvarig lidelse er ikke nødvendigvis en uhelbredelig lidelse. Der lægges i praksis vægt på, at lidelsen lægeligt skønnes at vare mere end ét år. Der kan dog ydes støtte selv om lidelsen forventes at vare mindre end 1 år, i tilfælde hvor familien i en kortere periode er meget tungt belastede.

Bemærk, at det ikke er nok, at lidelsen er indgribende eller langvarig - begge betingelser skal være opfyldte.

Der skal foretages en konkret faglig vurdering af, hvor indgribende lidelsen er i det daglige og om barnet derfor er omfattet.

I vurderingen inddrages sagkyndig bistand. Der indhentes lægelig udtalelse om barnets lidelse og vurdering af nødvendigheden af, at barnet passes i hjemmet.

Der indhentes ligeledes udtalelser fra de behandlingsinstanser, der har/har haft kontakt med barnet.

Ud fra ovenstående udtalelser vurderes det, om barnet er omfattet af målgruppen for tabt arbejdsfortjeneste.

Det er mest hensigtsmæssigt, at barnet passes i hjemmet af forældrene

Det skal være en naturlig følge af den nedsatte funktionsevne eller lidelse, at barnet passes i hjemmet af forsørgerne. Det skal desuden være mest hensigtsmæssigt, at det er forældrene der passer barnet.

Det skal således vurderes, om der er reelle alternativer til kompensation for tabt arbejdsfortjeneste og om disse på baggrund af barnets alder, funktionsnedsættelse og situation i øvrigt er mere hensigtsmæssige.

I vurderingen af, om det er mest hensigtsmæssigt, om det er en af forældrene eller andre der passer barnet, indgår følgende faktorer:

- Barnets udviklingsmuligheder (f.eks. risiko for, at barnet bliver isoleret)
- Den voksnes forhold (f.eks. betydningen af tilknytningen til arbejdsmarkedet)
- Forholdet mellem barn og voksen

Barnet er forsørget i hjemmet

Det er en betingelse for, at der kan bevilges hjælp til dækning af kompensation for tabt arbejdsfortjeneste efter Servicelovens § 42, at barnet eller den unge med nedsat funktionsevne eller indgribende lidelse forsørges i eget hjem og er under 18 år.

Ved forsørgelse i eget hjem forstås, at barnet eller den unge:

- Bor hos indehaveren af forældremyndigheden eller andre pårørende
- Er indlagt på hospital

- Er på aflastning efter Servicelovens § 52 stk. 3 nr. 5 eller Servicelovens § 84 stk. 1
- Er på kost- eller efterskole/højskole (uden at der er tale om en anbringelse)

Der er ikke tale om forsørgelse i eget hjem, hvis barnet eller den unge:

- Er forsørget af offentlige midler ved anbringelse udenfor hjemmet efter § 52, stk. 3, nr. 7
- Forsørger sig selv i eget hjem og for egne midler

Undtagelse for forsørgelse i hjemmet

Der er dog den undtagelse, at barnet er anbragt uden for hjemmet efter § 52, stk. 3, nr. 7, og forældrenes behov for tabt arbejdsfortjeneste opstår i forbindelse med barnets hospitalsbesøg, som skyldes funktionsnedsættelsen eller den indgribende lidelse hos barnet.

Det er en betingelse, at moderens eller faderens tilstedeværelse på hospitalet er en nødvendig konsekvens af barnets funktionsnedsættelse, og at tilstedeværelsen er det mest hensigtsmæssige for barnet.

Tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med ophold i udlandet

Retten til ydelsen ved midlertidige ophold i udlandet bevares.

Betingelserne for at modtage hjælpen skal være opfyldt inden udlandsopholdet. Desuden skal kommunen kunne holdes orienteret om at betingelserne for at modtage hjælpen stadig er til stede, jf. retssikkerhedslovens § 11.

Kortvarige ophold i udlandet kan f.eks. være, at modtageren:

- Udøver aftalt eller fastlagt samvær, som ikke kan foregå her i landet, med egne børn under 18 år.
- Afholder ferie i udlandet.

Kommunen skal ikke ansøges om tilladelse til at modtage hjælpen til udlandet, hvis opholdet er af under 1 måneds varighed.

Hvis opholdet har en længere varighed end 1 måned, skal kommunen ansøges om tilladelse til at modtage hjælpen inden udrejsen. Hvor lang en periode, der kan ydes hjælp for, under det midlertidige ophold i udlandet, afhænger af formålet med hjælpen og de konkrete omstændigheder, herunder karakteren af hjælpen.

Dokumenteret løntab og arbejdsophør

Tab af arbejdsindtægt skal være en følge af barnets behov for pasning i hjemmet.

Lønmodtager

Der skal være tale om et dokumenteret indtægtstab som følge af helt eller delvist ophør i beskæftigelsen. Såfremt forælderen har benyttet ferie, fleks, afspadsering eller lignende, er der ikke tale om helt eller delvist ophør af beskæftigelse, men omlægning af arbejdstid, ligesom der ikke er et konkret løntab.

Udbetalt overarbejde kan ikke modregnes i dokumenteret indtægtstab

Der skal dog foretages en konkret individuel vurdering i hvert enkelt tilfælde, før der bevilges tabt arbejdsfortjeneste ift. om forældrene har mulighed for at tilrettelægge egne arbejdstider i forhold til eksempelvis sygehusbesøg.

Barselsloven og tabt arbejdsfortjeneste

Forældre med alvorligt syge børn har ret til dagpenge efter § 26 i lov om ret til orlov og dagpenge ved barselsloven, når barnets sygdom skønnes at medføre behov for ophold på hospital eller lignende institution i 12 dage eller mere.

Der kan være tale om sygdomsforløb, som både består af hospitalsophold og ophold i hjemmet. Der kan også være tale om sygdomsforløb, som alene består af ophold i hjemmet. Det skal være lægeligt attesteret af den læge, som behandler barnet, at betingelserne er opfyldt.

Se C-58-06, hvor Ankestyrelsen fandt, at selv om betingelserne for at få udvidet barselsorlov var til stede, var det muligt at vælge at få tabt arbejdsfortjeneste i stedet for, når betingelserne herfor var opfyldt.

Såfremt en mor, der modtager hjælp efter § 42 føder et rask barn, har hun fortsat ret til kompensation for tabt arbejdsfortjeneste i forhold til barnet med handicap, såfremt hun stadig passer dette barn i hjemmet.

Bemærk, at hvis betingelserne efter både § 42 i Serviceloven og barselslovens § 26 er opfyldt, kan forældrene vælge, hvilken lovgivning de ønsker anvendt.

Har ikke haft indtægtsgivende arbejde eller været arbejdsløs længe

Der kan ydes dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter § 42, hvis det efter en konkret vurdering skønnes, at ansøgeren ville have påtaget sig et indtægtsgivende arbejde, såfremt pågældende ikke skulle passe et barn med nedsat funktionsevne.

I denne vurdering indgår følgende forhold:

- Eventuel tidligere uddannelse
- Tilknytning til arbejdsmarkedet
- Hvilke årsager der har gjort sig gældende ved den manglende tilknytning til arbejdsmarkedet
- Antal børn i hjemmet og deres pasningsforhold. Da de var mindre og lign.

Tabt arbejdsfortjeneste til selvstændige

Selvstændige erhvervsdrivende er på lige fod med lønmodtagere berettiget til kompensation for tabt erhvervsindkomst.

Der må stilles krav om "synligheden" af tabet i virksomhedens drift, f.eks.:

- Ansættelse af en vikar
- Ægtefællen arbejder mere
- Virksomheden omlægges

Bevisbyrden herfor påhviler den selvstændige.

Vurderingen af omfanget af den tabte arbejdsfortjeneste

Det skal bero på en konkret vurdering, i hvilket omfang der skal ydes dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

I denne vurdering indgår:

- Barnets alder og funktionsnedsættelse
- Omfanget af de pasnings-, pleje- og tilsynsopgaver, der er en følge af funktionsnedsættelsen
- Barnets udviklingsmuligheder, herunder alternative muligheder (dagtilbud, FO/Special SFO, privatansat hjælper, aflastning m.v.)
- Forælders egne forhold og tilknytning til arbejdsmarkedet
- Familiens og barnets forhold i øvrigt
- Mulighed for at tilrettelægge hverdagen i forhold til de konkrete opgaver
- Mulighed for at tilrettelægge opgaverne uden for arbejdstiden

Der kan ydes hel- eller delvis dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Det vil sige, at pågældende enten helt opgiver arbejdet eller går et antal timer ned i arbejdstid.

Der skal være omfattende opgaver i relation til barnet med funktionsnedsættelsen og behovet for pasning og pleje.

De konkrete opgaver skal beskrives af forældrene i ansøgningen med angivelse af tidsforbrug for den enkelte opgave.

Bemærk, at hvis det vurderes, at behovet er 20 timers ugentlig kompensation for tabt arbejdsfortjeneste, og forældrene ikke kan udnytte de resterende 17 timer på arbejdsmarkedet, udløser dette ikke ret til 37 timer ugentlig kompensation for tabt arbejdsfortjeneste. Der kan alene gives dækning for TA for den tid, hvor fravær fra arbejde er en nødvendig konsekvens af barnets nedsatte funktionsevne.

Forældre kan også dele – samlet max. 37 - timers tabt arbejdsfortjeneste pr. uge.

I særlige tilfælde kan begge forældre modtage tabt arbejdsfortjeneste samtidigt – eksempelvis ved barnets indlæggelse/operation på sygehus, hvor det er påkrævet og dokumenteret fra lægelig side, at begge forældre er til stede.

I principafgørelse 191-09 behandler Ankestyrelsen en sag, hvor ikke-samlevende forældre med fælles forældremyndighed begge har søgt tabt arbejdsfortjeneste til deltagelse i kontroller mv. Der er krav om, at der er tale om en alvorlig situation, hvor begge forældres tilstedeværelse er påkrævet.

Der er således ikke mulighed for at bevilge tabt arbejdsfortjeneste til begge forældre til f.eks. kontroller mv. alene fordi de ikke er samlevende.

Tabt arbejdsfortjeneste i forskellige situationer

Der er forskellige situationer, hvor der kan bevilges kompensation for tabt arbejdsfortjeneste.

Der kan gives bevilling på henholdsvis løbende tabt arbejdsfortjeneste, bevilling til enkelt dage/timer samt til afgrænsede perioder.

Omfanget af den tabte arbejdsfortjeneste, vil altid tage udgangspunkt i det nødvendige antal dage/timer, som der er behov for.

Eksempelvis til en kontrol kan bevilges den nødvendige tid til kontrollen samt transporttid fra evt. arbejde til at hente barnet og til kontrollen og retur, såfremt det ligger indenfor normal arbejdstid for ansøgeren.

Se eksempler fra side 15 og følgende sider.

Ansøgning

Ved modtagelse af en ansøgning, uanset om denne kommer direkte fra forældrene eller det er sygehuset, der ansøger på forældrenes vegne, er ansøgningsdatoen den dag henvendelsen kommer.

Behandling af ansøgningen skal være helhedsorienteret og der skal overvejes andre muligheder for hjælp.

Der er ingen formkrav til ansøgningen, men som regel er fremgangsmåden, at familien udfylder et ansøgningskema og ved samme lejlighed oplyses om deres oplysningspligt

Forældrene skal orienteres grundigt om konsekvenserne ved at modtage kompensation for tabt arbejdsfortjeneste og mulige alternativer til dette.

Familien skal levere de nødvendige oplysninger til sagsbehandlingen. Der skal foreligge lægelig dokumentation for funktionsnedsættelsen/lidelsen. Der kan evt. indhentes yderligere udtalelser fra læge, sygehus, skole eller andre.

Såfremt forældrene ikke ønsker at levere de nødvendige oplysninger eller give tilladelse til indhentning af udtalelser, afgøres sagen på det foreliggende grundlag. Der gives vejledning om disse konsekvenser.

Bevillingstyper og beregningsgrundlag

Bevillingerne kan deles op i følgende typer:

- Løbende bevilling på hjælp til dækning af TA på enkeltdage/timer. (Løbende bevillinger kan ikke tidsbegrænses – løses ved opfølgingsfrist)
- Løbende bevilling - der er typisk tale om en længerevarende behov for tabt arbejdsfortjeneste, hvor det ikke på forhånd er muligt at vide, hvornår behovet ophører. Der foretages opfølgning mindst 1 gang årligt.
- Bevilling for en aftalt afgrænset periode - der er typisk tale om en afgrænset periode f.eks. i forbindelse med indlæggelse eller venteperiode til opstart af et konkret tilbud. Der er ingen tvivl, om hvornår behovet for tabt arbejdsfortjeneste ophører. Bevillingen ophører uden yderligere varsel og opfølgning ved udgangen af perioden. Forældrene orienteres senest ved meddelelse af bevilling om, at bevillingen ophører uden yderligere varsel eller opfølgning, når bevillingen er opfyldt.

Når der er meddelt bevilling skal der indhentes bekræftelse fra ansøgers arbejdsgiver på den konkrete timenedsættelse i den bevilgede periode. Dette gøres på en Arbejdsgivererklæring.

Der skal endvidere fremsendes 3 måneders lønsedler, der ligger umiddelbart forud for arbejdsophøret. Kan dette ikke fremskaffes, kan et alternativ undtagelsesvist være E-indkomst, når det gælder fast lønnede. Er der tale om en forælder med skiftende løn/timetal/tillæg, skal lønsedler indhentes med henblik på at sikre, det korrekte beregningsgrundlag.

Særligt for enkeltbevilling gælder det, at der skal fremsendes en lønseddel, hvoraf løntabet fremgår for den enkelte dag eller timer, før udbetalingen effektueres.

Grundlæggende er det rådgivers ansvar at beregningsgrundlaget er korrekt.

Beregning af den tabte arbejdsfortjeneste

Udgangspunktet er, at erstatning for tabt arbejdsfortjeneste skal kompensere for det indtægtstab forældrene har ved helt eller delvist at opgive arbejdet for at kunne passe barnet.

Der er fra 1/1-11 fastsat et loft over beregningsgrundlaget for kompensation for tabt arbejdsfortjeneste, jf. § 42, stk. 3.

Den hidtidige bruttoindtægt fastsættes forskelligt alt afhængigt af, om pågældende er lønmodtager, ikke har opnået tilknytning til arbejdsmarkedet eller er selvstændig erhvervsdrivende:

Lønmodtager

Den hidtidige bruttoindtægt fastsættes ud fra den seneste lønindtægt. Forældre skal dokumentere indtægten. Selvom dokumentationen evt. viser en usædvanlig lønindtægt i perioden, f.eks. en mindre lønudbetaling på grund af sygdom, ferie eller en større lønudbetaling på grund af overarbejde, skal beregningen tage udgangspunkt i den almindelige løbende lønindtægt.

Den normale bruttoløn udgør den faste løn samt de tillæg, der indgår som en integreret og normal del af lønnen. Det kan f.eks. være forskudt-tidstillæg og weekend tillæg.

Udlæg som forældre har haft i forbindelse med arbejdet, fx kørselsgodtgørelse og andre ikke skattepligtige beløb, indgår ikke i den normale bruttoløn.

Den arbejdsgiverbetalte andel af evt. pensionsordning godtgøres og indbetales til den pensionsordning, som er oplyst på Arbejdsgivererklæringen. Den maksimale pensionsprocent udgør 10 %. For statsansatte tjenestemænd udgør pensionsprocenten 15 %.

Forældre, der ikke har tilknytning til arbejdsmarkedet

For forældre, der endnu ikke har fået tilknytning til arbejdsmarkedet, er det den lønindtægt, som forælderen ville have kunnet opnå, der skal ligge til grund for beregningen.

Hvis forælderen ikke kan dokumentere hidtidig lønindtægt, f.eks. fordi denne har været arbejdsløs længe eller ikke har en uddannelse, kan beregningen tage udgangspunkt i en løn som ufaglært hjælper

- C-15-02 hvor Ankestyrelsen fandt, at beregningen af tabt arbejdsfortjeneste til en kvinde, der var uddannet designer, skulle tage udgangspunkt i en hjemmehjælperløn. Ansøgeren havde ikke haft nogen lønindtægt forud for modtagelsen af tabt arbejdsfortjeneste, som beregningen kunne tage udgangspunkt i. Videre var det usikkert, hvilken indtægt ansøgeren efter sine forhold i øvrigt ville have kunnet opnå. Endelig fandtes det ikke godtgjort, at der var indgået en aftale om ansættelse efter endt barselsorlov, hvis ikke den aktuelle situation i ansøgerens familie var opstået.

Bemærk dog:

- 169-10, hvor Ankestyrelsen har afgjort, at en yngre kvinde med et handicappet barn var alene berettiget til tabt arbejdsfortjeneste beregnet på baggrund af niveauet for kontanthjælp, da en beregning med udgangspunkt i en hjemmehjælperløn ville indebære en overkompensation. Ankestyrelsen lagde vægt på, at kvinden i 2006 afsluttede en 1-årig HG-uddannelse, men at hun hverken i tiden før eller efter barnets fødsel i 2008 havde gjort brug af uddannelsen. Kvinden havde været beskæftiget 62 timer med rengøring i oktober 2006 samt arbejdet 31 timer som tjener i oktober 2007. Hun havde modtaget kontanthjælp i flere perioder fra september 2006 og frem. Ankestyrelsen fandt, at kvindens tilknytning til arbejdsmarkedet havde været beskedent.

Selvstændigt erhvervsdrivende

Forskellen på beregning af tabt arbejdsfortjeneste for en selvstændigt erhvervsdrivende og for en lønmodtager er alene at fremfinde den indtægt, der skal kompenseres for.

Udgangspunktet er det dokumenterede indtægtstab på baggrund af regnskab m.v.

Bemærk principafgørelse C-45-02 hvor Ankestyrelsen fandt, at udgangspunktet for beregningen af tabt arbejdsfortjeneste til et handicappet barns fader - for de dage, hvor det var påkrævet, at han var med på

hospitalet - var oplysningerne om indkomsten fra hans selvstændige virksomhed efter fradrag af afskrivninger, men før renter.

Udgangspunktet kan være et beregnet beløb på grundlag af den hidtidige disponible indkomst, eller eventuelt udgift til vikar.

Bemærk principafgørelse O-22-98 hvor Ankestyrelsen fandt, at tabt arbejdsfortjeneste til et handicappet barns mor, der havde en nystartet, ikke-overskudsgivende selvstændig virksomhed, skulle beregnes ud fra nettoudgiften til en vikar i hendes virksomhed. Virksomhedens overskud i de foregående år fandtes ikke at være et realistisk beregningsgrundlag.

Når denne indtægt er fremfundet, foretages resten af beregningen som til en lønmodtager.

Uanset om forældre er lønmodtager eller selvstændig, skal der trækkes skat, arbejdsmarkedsbidrag, ATP og særlig pensionsopsparing samt evt. besparelser i forhold til de faktiske udgifter til transport til og fra arbejde og/eller udgifter til barnets dagtilbud.

Der tages hensyn til evt. nedsat betaling i forhold til funktionsnedsættelsen og/eller søskenderabat.

Fradrag

De eventuelle besparelser, der opnås ved arbejdsophøret skal fratrækkes nettoydelsen. Besparelserne drejer sig typisk om:

- Befordring
- Dagtilbud
- Feriegodtgørelse, der er optjent forud for overgangen til tabt arbejdsfortjeneste, da der ikke kan udbetales tabt arbejdsfortjeneste samtidig med afholdelse af ferie.

Pension – arbejdsgivers andel

Bidrag til en arbejdsgiverbetalt pensionsordning indgår i beregningen af den tabte arbejdsfortjeneste, men kun, hvis der er indbetalt til en pensionsordning umiddelbart før overgangen til tabt arbejdsfortjeneste.

Der kan maksimalt gives 10 % af bruttoydelsen, dog højst et beløb svarende til det hidtidige arbejdsgiverbidrag.

For statsansatte tjenestemænd, dog 15 %.

Beløbet indsættes i pensionskassen, som angivet på Arbejdsgivererklæringen.

Tillæg til ferieformål

Ved årsskiftet beregnes et tillæg til ferieformål på 1 % af bruttoydelsen i det forudgående kalenderår. Udbetalingen sker med lønnen for april.

Opfølgning

Der er pligt til løbende at følge sagerne for at sikre, at hjælpen opfylder sit formål. Opfølgningen skal være helhedsorienteret og der skal overvejes andre muligheder for hjælp.

Opfølgning skal ske en gang om året eller når der fremkommer oplysninger, der giver grundlag for revurdering af ydelsen og dens omfang.

Ved opfølgning skal det vurderes, om der skal indhentes nye oplysninger fra læge, sygehus eller andre behandlingssteder.

Der skal foreligge dokumentation for forældrenes indkomsttab. Indkomstgrundlaget herunder om ansøgeren har haft anden indtægt tjekkes i E-indkomst. Såfremt de nødvendige oplysninger ikke kan ses i E-indkomst, kan det være nødvendigt at indhente kopi af lønsedler som dokumentation.

Regulering

Der sker en årlig regulering af den beregnede tabte arbejdsfortjeneste. Se aktuelle satser. Beregningen foretages ved årsskiftet og effektueres med lønnen for januar.

Ophør

Ved bevillinger for en aftalt afgrænset periode ophører bevillingen uden yderligere varsel, når bevillingen udløber.

Vedløbende bevillinger, herunder på hjælp til dækning af TA på enkeltdage/timer træffes konkret afgørelse om stop af bevilling, når det konstateres, at grundlaget for bevillingen bortfalder.

Såfremt der ikke træffes konkret afgørelse om stop af bevilling, er familien fortsat berettiget til kompensation for tabt arbejdsfortjeneste, uanset om der af administrative årsager er fastsat stopdato i lønsystemet.

Bevillingen ophører altid ved det fyldte 18. år.

3 mdr. varsel ved ophør

Kompensation for tabt arbejdsfortjeneste udbetales i 3 måneder efter udgangen af den måned, hvor betingelserne for at modtage tilskuddet bortfalder.

Denne regel gælder dog ikke, hvis der på forhånd er aftalt en bestemt periode, hvor der udbetales kompensation for tabt arbejdsfortjeneste eller hvis modtageren ønsker, at afviklingsperioden skal være kortere.

Det forhold, at hjælpen er bevilget for en afgrænset periode eller, at der af administrative årsager er fastsat opfølgningsdatoer eller stopdatoer i lønsystemet, medfører ikke i sig selv, at der kan anses at være truffet en aftale med en ansøger.

Det forudsætter, at man fra bevillingens start kan se, hvornår bevillingen skal ophøre, og at der foreligger en aftale herom. Se SM O-101-98.

Såfremt der er tale om betydelig nedsættelse af timetal, skal der ligeledes fastsættes en afviklingsperiode på typisk 3. mdr., jf. principafgørelse 231-10, ud fra en betragtning om, at familien skal kunne nå at indrette sig på den nye situation.

Hvis modtageren kommer i arbejde i afviklingsperioden, ophører udbetalingen af tabt arbejdsfortjeneste i det omfang, arbejdsindtægten modsvarer den tabte arbejdsfortjeneste.

Familien varsles på forhånd ved den sidste opfølgning inden det fyldte 18. år. Der gives således ikke 3. mdrs. kompensation efter det fyldte 18. år.

Ferietillæg ved ophør

Når bevillingen af tabt arbejdsfortjeneste ophører udbetales et tillæg på 12,5 % af bruttoindtægten i det forudgående kalenderår til ferieformål. Er der udbetalt 1 % tillæg til ferieformål, indgår dette beløb ikke i beregningen.

Der beregnes endvidere et tillæg på 12,5 % af bruttoindkomsten i det kalenderår, hvor ophøret finder sted. Se aktuelle satser Beløbet udbetales til forælderen ved ferieårets start det efterfølgende kalenderår.

I principafgørelse C 50-03 afgør Ankestyrelsen, at en forælder ikke har ret til udbetaling af ferieformål, idet forælderen havde modtaget lejlighedsvis tabt arbejdsfortjeneste og fortsat modtog lejlighedsvis tabt arbejdsfortjeneste.

Hvis en forældre reduceres i antal timer for tabt arbejdsfortjeneste, betragtes dette som delvist ophør og der skal udbetales tillæg til ferieformål forholdsmæssigt til det antal timer forælderen er reduceret.

Tillæg til ferieformål og ferietillæg ved ophør er ikke at betragte som feriepenge i ferielovens forstand, hvorfor ydelserne ikke kan sammenlignes efter de to regelsæt.

Sammenhæng med andre bestemmelser

§ 84, jf. 44, aflastning

§ 41; aflastning, barnepige

§ 83, jf. 44 personlig og praktisk hjælp

A-kassen

Forælderen vejledes til at kontakte A-kassen for rådgivning om, hvordan vedkommende er stillet i forhold til evt. arbejdsløshedsdagpenge.

Forældreorlov og barselspenge

En forælder er berettiget til tabt arbejdsfortjeneste, når denne ikke længere har ret til barselsorlov med fuld løn, hvis han/hun i øvrigt opfylder betingelserne.

Hvis forælderen opfylder betingelserne i begge love, er der valgfrihed.

Hvis forælderen har et barn med funktionsnedsættelse og føder et rask barn, har hun ret til tabt arbejdsfortjeneste, såfremt hun fortsat passer barnet med funktionsnedsættelsen. (C 28-01)

Dagpenge til forældre med alvorligt syge børn

Forældre kan vælge mellem tabt arbejdsfortjeneste og dagpenge efter barselslovens § 26, såfremt betingelserne efter begge regelsæt er opfyldt. (C 21-01)

Ferieloven

Hvis en forældre modtager feriegodtgørelse efter ferieloven, kan der ikke ske udbetaling af hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Pasning af nærtstående med funktionsnedsættelse eller alvorlig sygdom Bestemmelserne i Servicelovens

§ 118 om pasning af nærtstående med funktionsnedsættelse eller alvorlig sygdom omhandler også børn med funktionsnedsættelse eller alvorlig sygdom.

Hvis betingelserne ved begge ordninger er opfyldt, er der valgfrihed for forælderen. Vær dog opmærksom på varighedsbegrænsningen, jf. § 118.

Frist for sagsbehandling

Sagsbehandlingen sker hurtigst muligt fra ansøgningen er modtaget Center Familie Handicap. Ansøger skal have en afgørelse senest 8 uger fra Børne- og Familieafdelingen har modtaget ansøgningen. Sagsbehandlingsfristen løber fra ansøgningen er modtaget fra ansøger eller evt. sygehuset.

Der kan være særlige situationer, hvor den angivne sagsbehandlingsfrist ikke kan overholdes, eksempelvis hvis der afventes oplysninger fra læge eller skole.

Hvis en sagsbehandlingsfrist ikke kan overholdes, skal ansøgeren have skriftlig besked om, hvorfor og hvornår der kan forventes en afgørelse.

Partshøring

At partshøre betyder, at der fremsendes eller udleveres en foreløbig vurdering vedlagt dokumenter i sagen, som ansøger ikke forventes at kende indholdet af, eller som ansøger ikke er bekendt med indgår i sagen. Først når tidsfristen for at komme med bemærkninger er udløbet, kan der træffes afgørelse i sagen.

Reglerne om partshøring har til formål:

- At sikre et korrekt oplysningsgrundlag
- At sikre ansøgers medvirken til sagsbehandlingen
- At styrke ansøgers tillid til forvaltningen

Ved en partshøring har ansøger en mulighed for at sætte sig ind i de nye oplysninger, og har en mulighed for at komme med bemærkninger til oplysningerne

Klagevejledning

Alle afgørelser vedlægges en klagevejledning

Klagen skal være kommunen i hænde senest 4 uger efter modtagelsen af afgørelsen. Klagen kan ske skriftligt eller mundtligt til socialrådgiver/sagsbehandler.

I det følgende gives eksempler på henholdsvis løbende tabt arbejdsfortjeneste, enkeltbevilling af tabt arbejdsfortjeneste og situationer, hvor der som udgangspunkt ikke gives tabt arbejdsfortjeneste.

Intensiv optræning af barnet i hjemmet af forældrene

Børn og unge, som hjemmetrænes, jf. Servicelovens § 32, hvor der kræves en intensiv træning i hjemmet af forældrene, eller hvor forældre intensivt optræner barnet eller den unge efter sygdom eller ulykke.

Manglende eller urolig søvn

Børn og unge, som sover meget uroligt eller sparsomt, så forældrene ofte skal tilse og hjælpe dem i løbet af natten.

Behovet for søvn vurderes konkret ud fra de faktiske omstændigheder. Typisk vurderes et behov til 2 timer pr. arbejdsdag.

Nedsat immunforsvar i svær grad eller stor sygdomsrisiko

Børn og unge, som pga. nedsat immunforsvar eller stor sygdomsrisiko ikke kan være i et dagtilbud eller skole.

Det vurderes, hvorvidt opgaven hensigtsmæssigt kan løses af en aflastningsperson, jf. Servicelovens § 44, jf. § 84 stk. 1 eller § 41.

Personlig pleje og overvågning

Børn og unge, der har et stort behov for pleje og overvågning, fordi de er fysisk svage eller ofte får sygdomsanfald.

Behovet for personlig pleje vurderes konkret i forhold til barnets alder, da mindre børn altid skal hjælpes med personlig pleje:

0-6 år	Udgangspunktet er, at der ikke kan ydes kompensation for tabt arbejdsfortjeneste til personlig pleje af børn under 6 år, idet andre børn under 6 år også har behov for forældrenes hjælp til personlig pleje.
6-12 år	Udgangspunktet er, at der kan ydes max 30 min. pr. dag på arbejdsdage, idet andre børn mellem 6 og 12 år også i et vist omfang har behov for forældrenes hjælp til personlig pleje.
12-18 år	Udgangspunktet er, at der kan ydes max. 45 min. pr. dag på arbejdsdage, idet andre børn mellem 12 og 18 år i hovedreglen er selvhjulpne omkring personlig pleje

I vurderingen skal det overvejes, hvorvidt opgaven hensigtsmæssigt kan løses af hjemmeplejen, jf. Servicelovens § 44, jf. § 83 eller en aflastningsperson/hjælper, jf. Servicelovens § 41.

Behovet for overvågning vurderes konkret i forhold til, i hvilket omfang barnet kan være i dagtilbud eller skole og SFO/klub.

Respirationsinsufficiens eller lidelser, der kan ligestilles hermed

Hvis barnet eller den unge har respirationsinsufficiens eller lidelser, der kan ligestilles hermed og som følge heraf, har behov for døgnovervågning, afholder sygehuset udgiften til aflønning af de personer, der er nødvendige grundet behandlingsredskaberne, fx ventilatører.

Hvis forældrene modtager hjælp efter § 42 og aftaler med sygehuset, at de påtager sig opgaven en del af døgnnet, er udgiften til forældrenes løn imidlertid stadig fuldt ud kommunens udgift.

Det er dog en forudsætning, at:

- Forældrene ønsker at påtage sig opgaven.
- Forældrene har aftalt med sygehuset hvor mange timer, de påtager sig opgaven

Oplæringen af forældrene og ansvaret for drift og vedligeholdelse af respiratoren er en sygehusudgift.

Søskende

Hensynet til søskende kan også indgå, hvor behovet for forældrenes omsorg ikke kan tilgodeses pga. ekstra opgaver i forhold til barnet med funktionsnedsættelsen eller indgribende kroniske eller indgribende langvarige lidelse.

Det vurderes, hvorvidt en aflastningsperson/hjælper, jf. Servicelovens § 84 stk. 1 eller § 41, kan aflaste forældrene, der således får tid til søskende.

Hvis dette ikke er en mulighed, er udgangspunktet 2 timer pr. uge, hvor forældrene har mulighed for evt. at hente søskende før fra dagtilbud eller skole og SFO.

Tilsyn

Børn og unge, som har et stort behov for tilsyn, fordi de ikke kan overskue konsekvenserne af deres handlinger og derfor risikerer at komme til skade eller skade andre.

Såfremt det drejer det sig om en enlig forsørger, og barnet skal være under konstant tilsyn, når barnet er i hjemmet, er udgangspunktet at følgende kan bevilges, såfremt det enkelte element vurderes nødvendigt at udføre, inden barnet kommer hjem fra dagtilbud eller skole/SFO:

- Indkøb: 120 min. pr. uge
- Tøjvask: 60 min. pr. uge
- Forberedelse af mad: 30 min. pr. dag

Variierende sygdom

Børn og unge, hvis sygdom er meget varieret med hensyn til kræfter, smerter og anfald, og det derfor må vurderes fra dag til dag, om barnet kan være i dagtilbud eller skole.

Behovet vurderes konkret.

Typisk vil der bevilges fuld tid, såfremt opgaven ikke kan løses ved ansættelse af aflastningsperson, jf. Servicelovens § 84 stk. 1 eller en hjælper i hjemmet § 41.

Eksempler på situationer, hvor der kan vurderes behov for enkeltbevilling af tabt arbejdsfortjeneste

Ambulante behandlinger, undersøgelser og kontroller

Børn og unge, som skal deltage i mange ambulante behandlinger, undersøgelser og kontroller, samt hvor det er nødvendigt at en forælder ledsager barnet.

Der kan ydes tabt arbejdsfortjeneste i det omfang, der er nødvendigt, når behandlingen ikke kan tilrettelægges uden for arbejdstiden. Der skal dog være tale om et væsentligt fravær. Udgangspunktet er et fravær fra arbejde på mindst 4 timer pr. gang.

Når der er tale om mindst 4 hospitalskontroller om året kan der, efter en konkret vurdering, bevilges tabt arbejdsfortjeneste.

Jf. principafgørelse C-8-08 vurderer Ankestyrelsen, at 2-3 årlige kontrolbesøg ikke er et omfang, der gør at forældrene helt eller delvist har ophørt deres beskæftigelse. Det kan således ikke gives tabt arbejdsfortjeneste til kontrolbesøg af dette omfang.

Såfremt familien har mere end 3 årlige kontrolbesøg som følge af funktionsnedsættelsen, har de ret til at få dækket alle kontrolbesøgene - også de første 3, jf. principafgørelse 79-11.

Der kan ydes kompensation for tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med barnets hospitalsbesøg, selv om barnet er anbragt uden for hjemmet, hvis visse betingelser er opfyldt.

Udgangspunktet for forbrug af tid er:

- Den tid behandlingen varer
- Transporttiden til og fra behandlingen, såfremt dette foregår i arbejdstiden og der ikke er benyttet frit sygehusvalg.

Frit sygehusvalg

Nogle forældre vælger, pga. lange ventetider f.eks. på udredning på Børnepsykiatrisk, at benytte sig af det frie sygehusvalg og få foretaget udredning et andet sted i landet.

Dette medfører ofte længere transporttid og dermed øget tidsforbrug for forældrene.

Når sygehuset giver et barn tid til udredning, har sygehussektoren dermed også lægefagligt vurderet, at barnet er i stand til at vente på udredningen.

At man som forælder vælger at benytte det frie sygehusvalg og dermed komme til tidligere, er ikke en nødvendig konsekvens af barnets nedsatte funktionsevne.

Såfremt forældrenes tilstedeværelse er påkrævet under selve udredningen (der skal foreligge lægelig dokumentation for dette), kan forældrene kompenseres for selve udredningstiden.

De kan dog ikke kompenseres for transporttid, overnatning eller andet.

Indlæggelser

Der kan ydes tabt arbejdsfortjeneste til den ene forælder under barnets indlæggelse.

Hvis det er lægeligt påkrævet kan der undtagelsesvist ydes tabt arbejdsfortjeneste til begge forældre samtidigt.

Dette kan f.eks. være, hvis lidelsen er så alvorlig, at den er livstruende, så det kræver begge forældres tilstedeværelse eller ved vigtig information fra lægen, der gør begge forældre i stand til at tage vare på pleje og omsorgen for barnet.

Kurser

Der kan ydes tabt arbejdsfortjeneste til deltagelse i handicaprettede kurser – det forudsættes dog, at kurset findes relevant og medfører et betydeligt fravær fra arbejdet.

Udgangspunktet for forbrug af tid er:

- Den tid kurset varer
- Transporttiden til og fra kurset, såfremt dette foregår i arbejdstiden

Eksempler på situationer, hvor der ikke kan bevilges tabt arbejdsfortjeneste

Hjemmeundervisning

Der kan ikke gives kompensation for tabt arbejdsfortjeneste i den tid, hvor man hjemmeunderviser, jf. principafgørelse 42-11.

Manglende undervisningstilbud eller pasningstilbud

Skoleforvaltningen er, jf. sektoransvarlighedsprincippet, ansvarlig for at sikre, at der er de nødvendige undervisningstilbud til alle børn, uanset deres individuelle vanskeligheder. Hjælp må ikke være nødvendiggjort af manglende ressourcer/personale i skole/SFO

Der kan derfor ikke som udgangspunkt gives tabt arbejdsfortjeneste pga. manglende skoletilbud.

Der kan efter en individuel og konkret vurdering i helt særlige tilfælde gives tabt arbejdsfortjeneste, hvis forældrenes tilstedeværelse er nødvendig, som følge af barnets funktionsnedsættelse og støtten ikke kan gives af skolens personale, fordi forældre støtten er nødvendig. Se principafgørelse c-11-03

Lektielæsning

Der gives ikke tabt arbejdsfortjeneste til lektielæsning, da det er en opgave, der skal løses i skoleregi. Det betragtes endvidere som en opgave alle forældre har i forhold til skolesøgende børn.

I en konkret sag har Det Sociale Nævn vurderet, at to timer dagligt ikke overstiger, hvad forældre må påregne at skulle bruge, hvis barnet f.eks. af faglige årsager har problemer med lektierne.

Såfremt barnet skal bruge mere end to timer dagligt, bør familien tage kontakt til skolen med henblik på at tilrettelægge undervisningen og lektier anderledes.

Lukkedage i SFO/ børnehave el. lign.

Der kan ikke gives kompensation for tabt arbejdsfortjeneste til forældre i forbindelse med evt. lukkedage. Forældrene er henvist til at tilrettelægge deres ferie ud fra børnenes ferie og fridag på linje med andre forældre.

Jf. sektoransvarlighedsprincippet er det skoleforvaltningens ansvar/kompetence at vurdere, om der skal gives tilbud om nødpasning og i givet fald hvilket tilbud.

Rengøring og praktiske gøremål

Der gives som udgangspunkt ikke tabt arbejdsfortjeneste til udførelse af almindelig dagligdags opgaver såsom indkøb, rengøring og madlavning. Opgaverne er noget alle familier må udføre, og det forudsættes dermed ikke at give større tilrettelæggelsesopgaver, end hvad forældre til ikke-handicappede børn har.

Skolemøder/ møder i dagtilbud o. lign.

Der gives som udgangspunkt ikke tabt arbejdsfortjeneste til ekstraordinære skolemøder mv., selvom disse skyldtes barnets nedsatte funktionsevne. Forældre til ikke-handicappede børn deltager også i skolemøder.

Særlig supplerende ydelse (børn og unge med handicap) SEL §43

Formål

Formålet er, at forældre, der modtager hjælp op til 37 timer ugentligt til dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter Servicelovens § 42 og bliver ledige fra deres erhvervsarbejde, kan få mulighed for at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet.

Personkredsen (forældrene)

Personkredsen kendetegnes typisk ved at være:

- Forældre, der modtager tabt arbejdsfortjeneste efter Servicelovens § 42 og bliver ledige.

Betingelser

Betingelserne for at modtage en særlig supplerende ydelse er, at forælderen:

- Er arbejdsløshedsforsikret,
- Ikke er berettiget til at modtage dagpenge efter lov om Arbejdsløshedsforsikring mv.
- Ikke er selvforskyldt ledig.
- Ikke har et rimeligt tilbud om ansættelse i et deltidsarbejde og
- Ikke modtager andre ydelser til forsørgelse efter anden lovgivning.

Mange af disse forældre har indkomst fra et deltidsarbejde ved siden af den tabte arbejdsfortjeneste. I tilfælde af ledighed fra dette arbejde vil en del af dem ikke være berettiget til arbejdsløshedsdagpenge, da de ofte ikke kan opfylde rådighedskravet i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

Omfang og varighed

Ydelsen udgør et beløb svarende til højeste dagpengesats, jf. lov om dagpenge ved sygdom og fødsel. Der kan dog kun udbetales et beløb, der svarer til 90 % af personens arbejdsfortjeneste i det arbejde, som pågældende er blevet ledig fra.

Den særlige supplerende ydelse kan højst gives i 3 måneder efter udgangen af den måned, hvor ledigheden indtræffer.

Baggrunden for den begrænsede periode på 3 måneder er, at ydelsen skal ses som et økonomisk sikkerhedsnet i en afgrænset periode, så der er mulighed for, at forælderen selv med kommunens bistand kan finde et nyt deltidsarbejde.

Det er væsentligt, at personen bevarer tilknytningen til arbejdsmarkedet under perioden med hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Ledsageordning (børn og unge med handicap) SEL §45

FORMÅL

Formålet er at medvirke til den unges selvstændiggørelse og integration i samfundet gennem støtte til deltagelse i typiske aktiviteter for aldersgruppen.

Unge med handicap har, som andre unge, behov for at kunne komme hjemmefra, gøre indkøb og deltage i kulturelle og sociale aktiviteter. Både for unge, der lever et relativt aktivt liv og for unge, der lever mere isoleret, vil ordningen kunne medvirke til, at de kan deltage i aktiviteter uden for hjemmet efter eget valg. For de unge gælder det, at de kan have behov for at komme uden for hjemmet uden, at det er forældrene, der ledsager dem eller i øvrigt administrerer ledsagelsen for dem.

INDHOLD

Ledsageordningen omfatter selve ledsagelsen og de funktioner, der er direkte forbundet med ledsagelsen, fx at hjælpe med at tage overtøj af og på samt med kørestol og andre ganghjælpe midler.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Ledsagerordningen retter sig som udgangspunkt mod unge hjemmeboende, der ikke er i stand til at færdes på egen hånd uden for hjemmet på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Dette gælder dog ikke for børn og unge mellem 12 og 18 år, som har et døgnophold efter § 52, stk. 3, nr. 4, 5 og 7.

Ledsageordningen kan med forældrenes accept tilbydes børn og unge mellem 12 og 18 år, som ikke kan færdes uden for hjemmet uden ledsagelse.

Barnet eller den unge som er berettiget til ledsagelse, har ret til selv at udpege en person til at udføre opgaven.

Der kan normalt ikke ske ansættelse af personer med en meget nær tilknytning til det barn eller den unge, der er berettiget til ledsagelse.

OMFANG/VARIGHED

Der tilbydes 15 timers ledsagelse om måneden til børn og unge mellem 12 og 18 år, som ikke kan færdes alene.

Den unge kan inden for en periode på 6 måneder spare timer sammen. Timer, der er opsparet, men ikke forbrugt, bortfalder efter 6 måneder.

Efterværn (opretholdelse af anbringelse i plejefamilie) (børn og unge med nedsat funktionsevne) SEL §76a

FORMÅL

Formålet er at give særlig støtte, der skal sikre, at unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der har været anbragt i en plejefamilie umiddelbart forud for det 18 år, kan opretholde anbringelsen, til den unge fylder 23 år. Formålet er at imødekomme den unges behov for støtte og omsorg i plejefamiliens trygge rammer.

INDHOLD

Foranstaltningen skal bidrage til en god overgang til voksenlivet og herunder have fokus på omsorg og forberedelse til den unges næste boform. Opretholdelsen for anbringelsen kan ligeledes være relevant i forhold til at sikre kontinuitet i forbindelse med væsentlige ændringer i den unges liv omkring den 18. år, for eksempel ophør i specialskole eller start på særligt tilrettelagt uddannelse/beskyttet beskæftigelse.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Støtten gives til unge med betydelig eller varig nedsat funktionsevne, der:

- Vurderes at være afhængig af massiv støtte i deres voksentilværelse, herunder støtte i forbindelse med deres boligsituation.
- Har funktionsnedsættelser, eller svære psykiske lidelser af et sådant omfang, at de uanset mulighederne for støtte efter den sociale eller anden lovgivning, herunder beskæftigelse i et fleksjob, ikke vil være i stand til at blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde eller gennemføre en kompetencegivende uddannelse.
- Der har forsat udbytte af ophold i plejefamilie.

Dertil skal følgende betingelser være opfyldt for at få tildelt støtten:

- Det må anses at være af væsentlig betydning af hensyn til den unges behov for støtte.
- Den unges værge skal være indforstået med denne støtte.
- Opretholdelsen af anbringelse skal samlet set vurderes til at være den bedste løsning for den unge og skal bidrage til en god overgang til voksenlivet.

OMFANG/VARIGHED

Foranstaltningen tildeles maksimalt, til den unge fylder 23 år, jf servicelovens § 76a. Unge, der har brug for støtte herefter, skal have hjælp efter voksenreglerne i serviceloven. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en flytning/revidering.

Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år.

Foranstaltningen ophører, når formålet i handleplanen er opfyldt.

Efterværn (Kontaktperson) SEL §76 stk. 2 og §76 stk. 3 nr. 2 og stk. 5 og stk. 6

FORMÅL

Hjælpen skal bidrage til en god overgang til en selvstændig tilværelse og herunder have fokus på at understøtte den unges uddannelse og beskæftigelse samt øvrige relevante forhold, f.eks. anskaffelse af selvstændig bolig. Særlig støtte, der skal sikre, at unge, der har haft iværksat hjælpeforanstaltninger forud for det 18 år, kan bibeholde støtte, til den unge fylder 23 år.

INDHOLD

Støtten omfatter en fast kontaktperson. Foranstaltningen skal bidrage til en god overgang til en selvstændig tilværelse og herunder have fokus på at understøtte den unges uddannelse og beskæftigelse samt øvrige relevante forhold, for eksempel anskaffelse af selvstændig bolig.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Der er fire muligheder for at få tildelt en kontaktperson:

1. Målgruppen er unge, der inden det fyldte 18 år har haft en kontaktperson, og hvor der fortsat skønnes at være et behov, og den unge er indforstået med hjælpen.
2. Målgruppen er unge, der er eller var anbragt uden for hjemmet på et anbringelsessted umiddelbart inden det fyldte 18 år, hvor der fortsat skønnes at være et behov, og den unge er indforstået med hjælpen.

Disse to muligheder for tildeling af en kontaktperson tildeles som udgangspunkt til unge med et spinkelt eller manglende netværk, således at den unge eksempelvis får mulighed for at tale med en voksen person, der kan hjælpe med at skabe en mere glidende overgang til voksen tilværelsen.

3. Målgruppen er unge, der umiddelbart inden det fyldte 18 år er eller var anbragt uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og den unge, og som ikke tilbydes støtte i form af en opretholdelse af et døgnophold. Denne gruppe af unge har ret til en kontaktperson.
4. Målgruppen er unge, der umiddelbart inden det fyldte 18 år er eller var anbragt på eget værelse eller lignende, jf. § 66, nr. 4, og som ikke tilbydes støtte i form af en opretholdelse af et døgnophold. Denne gruppe har ret til en kontaktperson.

OMFANG/VARIGHED

Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år. Det er afgørende, at der foregår en udvikling i den unges liv i løbet af den periode, hvor der fortsat er iværksat støtte over for den unge.

Foranstaltningen ophører, når formålet i handleplanen er opfyldt eller når støtten ikke længere opfylder sit formål. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en revidering.

Efterværn ophører senest ved det 23. år. Unge, der har brug for støtte herefter, skal have hjælp efter voksenreglerne i serviceloven

Foranstaltningen efter punkt 3 ovenfor skal tilbydestil den unge frem til det fyldte 23 år.

Foranstaltningen efter punkt 4 ovenfor skal tilbydes frem til det 19. år.

Efterværn (døgnophold og udslusning) SEL §76 stk. 3 nr. 1 og nr. 3

FORMÅL

At sikre at de unge, der har haft iværksat hjælpeforanstaltninger forud for det 18 år i form af anbringelse uden for hjemmet, kan få tildelt eller genetableret støtte, frem til de fylder 23 år. Hjælpen skal bidrage til en god overgang til en selvstændig tilværelse og herunder have fokus på at understøtte den unges uddannelse og beskæftigelse samt øvrige relevante forhold, f.eks. anskaffelse af selvstændig bolig.

INDHOLD

Foranstaltningen kan omfatte fortsættelse af døgnophold eller udslusning i det hidtidige anbringelsessted.

MÅLGRUPPE/TILDELINGSKRITERIER

Målgruppen kendetegnes typisk ved at være unge, der særligt skønnes at have behov for støtte ud over det 18 år, herunder:

- Unge med svære adfærdsvanskeligheder.
- Unge med misbrugsproblemer.
- Unge med psykiske og/eller sociale problemer.
- Sent udviklede unge med behov for støtte til social og personlig udvikling.

OMFANG/VARIGHED

Første revidering af indsatsen skal foretages efter 3 måneder. Herefter skal der foretages en revidering af indsatsen mindst hvert halve år. Det er afgørende, at der foregår en udvikling i den unges liv i løbet af den periode, hvor der fortsat er iværksat støtte over for den unge.

Foranstaltningen ophører, når formålet i handleplanen er opfyldt eller når støtten ikke længere opfylder sit formål. Hvis det viser sig, at formålet ikke kan opfyldes gennem foranstaltningen, vil der blive foretaget en revidering.

Efterværn ophører senest ved det 23. år. Unge, der har brug for støtte herefter, skal have hjælp efter voksenreglerne i serviceloven.